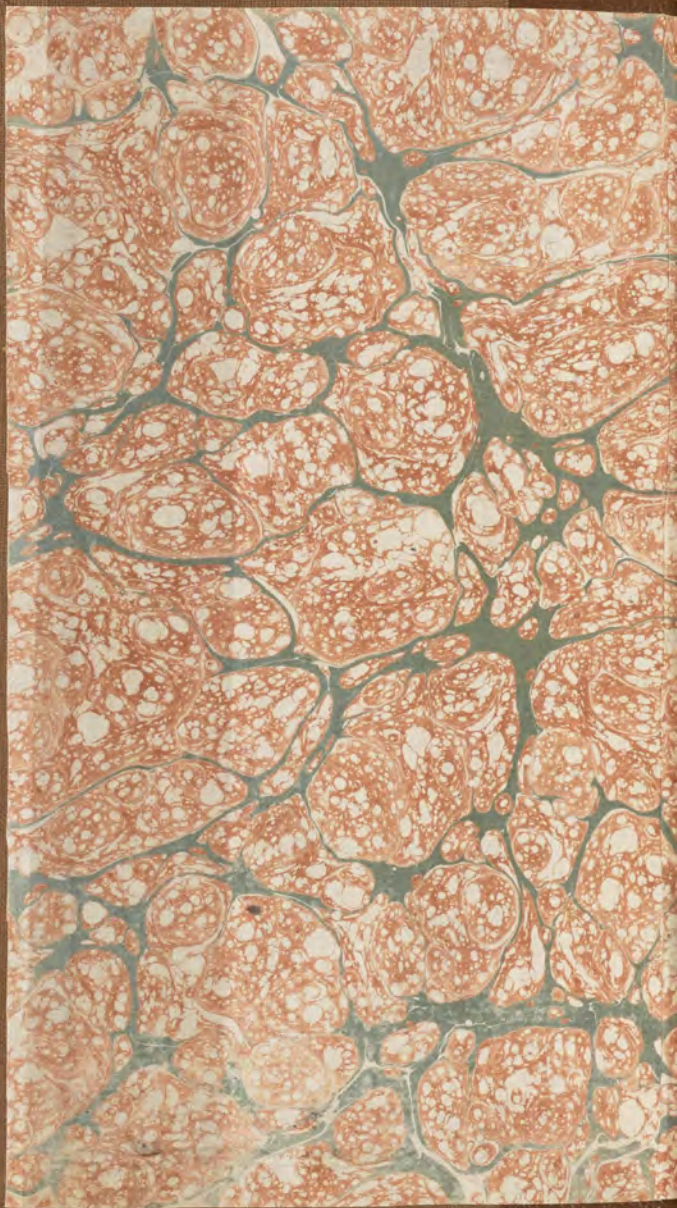

JS

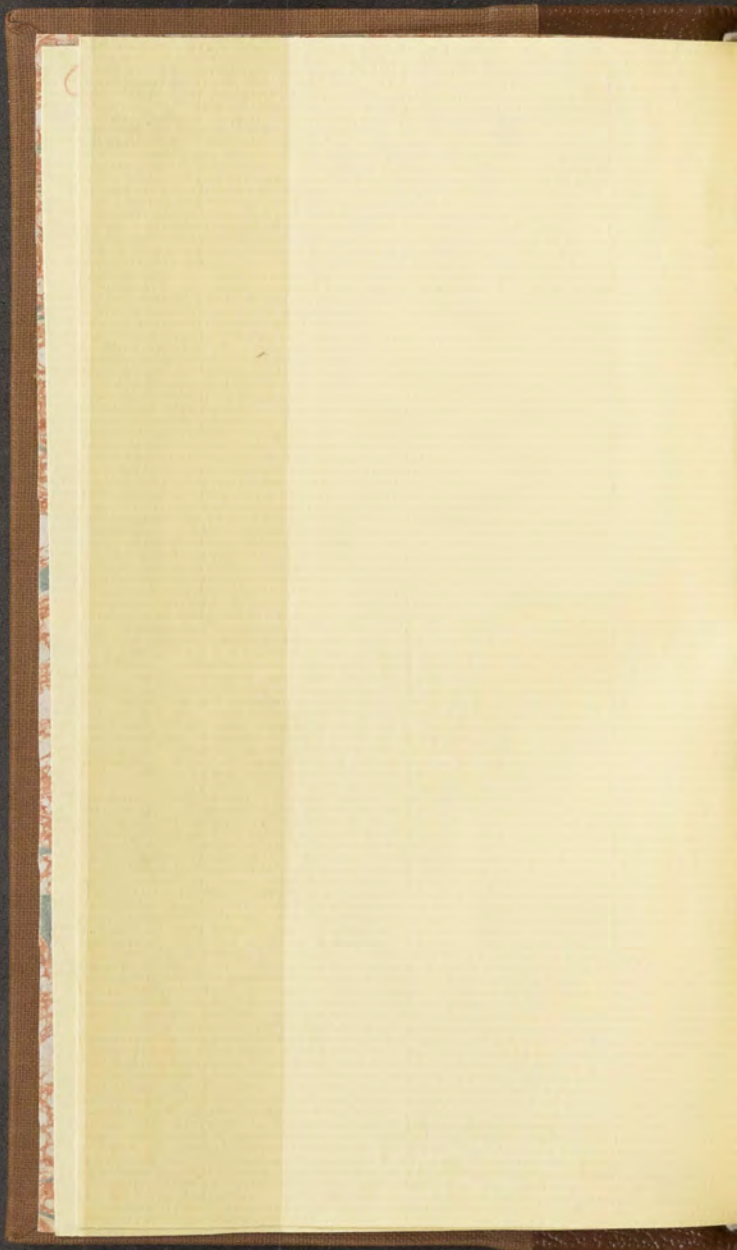

Cap 7/82

150⁰⁰

CASPARI
BARTHOLINI
OPUSCU-
LA QVATVOR
SINGVLARIA:

I. DE UNICORNU

eiusq; affinis & succedaneis.

II. DE LAPIDE NE-

phritico, & Amuletis precipuis.

III. DE PYGMAEIS.

IV. CONSILIUM DE

*Studio Medico inchoando, con-
tinuando & absolvendo.*

Cum Gratiâ & Privilegio.

HAFNIÆ,

Excudebat Georgius Hantzschius

Anno Epochæ Christianæ, 1628.

C
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

Index Capitum
Ex Opusculo primo

DE UNICORNU.

- Cap. 1. *An detur animal aliquod unicorne, & quotuplex, atq; ubi & quo nomine, quibusq; proprietatibus eius in sacris literis mentio?*
- Cap. 2. *De primis sex animalium generibus, unicum cornu gerentibus.*
- Cap. 3. *De Rhinocerote eiusq; cornu.*
- Cap. 4. *De Monocerote vero eiusq; cornu.*
- Cap. 5. *De proprietatibus Monocerotis animalis.*
- Cap. 6. *Monocerotis cornu non magis quam vulgaria cornua, adeoq; penè nihil virium contra venena obtinere.*
- Cap. 7. *Quid potissimum pro unicornu vendant circumforanei?*
- Cap. 8. *De melioribus succedaneis*

Index Capitem
inter cornua & ossa alexiphar-
macis

Cap. 9. De cornu fossili vulgò pro
Monocerotis habito.

Cap. 10. De proprietatibus & viri-
bus cornu fossilis

Index Capitem
Ex opusculo Secundo.

DE LAPIDE NEPHRI- TICO.

Cap. 1. De nominibus & prestantia
huius lapidis

Cap. 2. De forma externa,

Cap. 3. De loco natali.

Cap. 4. De colore, Transparentia
& duritie.

Cap. 5. De Affinitate cum alijs lapi-
dibus.

Cap. 6. De qualitatibus & viribus
occultis huius lapidis.

Cap. 7.

Index Capitum

Cap. 7. De Modo utendi hoc lapide
in expellendis arenulis atq; calcu-
lis.

Cap. 8. De Historijs & experimentis
varijs, pro viribus hæcenus enu-
meratis asserendis, ex fide dignis
authoribus.

Cap. 9. Virtutes huius lapidis proba-
biles fieri ex rerum aliarum gesta-
tarum in varijs morbis viribus.

Cap. 10. De lapidum & rerum sub-
terranearum gestatarum viribus.

Cap. 11. Et ultim. sententia adversa-
riorum occurritur.

Ex Opusculo Tertio.

DE PYGMÆIS.

Cap. 1. De homuncionibus & pumi-
lionibus seu nanis à Pygmæis di-
stinctis.

Cap. 2. De Pygmæi nomine atq; ety-
mologia.

A3

Cap. 3.

Index Capitum.

Cap. 3. Duplex esse Pygmaeorum genus, & primum genus aliquando dari.

Cap. 4. Alterum genus, nempe gentem Pygmaeorum esse, aut saltem aliquando fuisse, autoritatibus humanis, fide tamen dignorum asseritur.

Cap. 5. Pygmaeorum genus ex Ezechiele atq; rationibus probabilibus astruitur.

Cap. 6. Pygmaeos esse aut fuisse ex varijs eorum adiunctis accidentibus etc. ab autoribus descriptis ostenditur.

Cap. 7. An Pygmaei sint homines?

Cap. 8. Argumenta eorum, qui Pygmaeorum historiam fabulosam censent, recitantur & refutantur.

*Authores in tribus prioribus opuscu-
lis consulti & citati.*

<i>Adrianus Turnebus.</i>	<i>Antonius Torquemada</i>
<i>Adr. Spigelius.</i>	<i>Apuleius</i>
<i>Ælianus.</i>	<i>Aquila</i>
<i>Æneas Sylvius.</i>	<i>Aristoteles</i>
<i>Albertus Magnus.</i>	<i>Arnold. Villanovanus</i>
<i>Albert. Wichgrevius.</i>	<i>Atbenaus</i>
<i>Alexāder ab Alexādro.</i>	<i>Augustinus.</i>
<i>Alexander Trallianus</i>	<i>Avicenna.</i>
<i>Alexius Pœdemontanus.</i>	<i>Baptista Mantuanus.</i>
<i>Amandus Polanus</i>	<i>Bartholom. Anglicus.</i>
<i>Amatus Lusitanus</i>	<i>Barthol. Cabrolus.</i>
<i>Ambrosius Pareus</i>	<i>Beda</i>
<i>Andreas Baccius,</i>	<i>Benedict. Arias Mōtan.</i>
<i>Bellunensis.</i>	<i>Benedictus Warchius.</i>
<i>And. Cesalpinus,</i>	<i>Bernbard. Paludanus.</i>
<i>Libavius.</i>	<i>Bertinus,</i>
<i>And. Marin. Venetus,</i>	<i>Budeus</i>
<i>Andr. Thevetus</i>	<i>Cadamoſtus</i>
<i>Angelus Batgens</i>	<i>Cælius Rhodiginus.</i>
<i>Anselmus Boëtius de Cæsar.</i>	
	<i>Bood Camillus.</i>
<i>Anton: Ludovicus</i>	<i>Carolus Clusius</i>
<i>Musa Brasavolus.</i>	<i>Cass.</i>

<i>Cass.</i>	<i>Schwenckfeldius</i>	<i>Esaias</i>	<i>Propheta</i>
<i>Cicero,</i>	(<i>Medicus,</i>	<i>Esdras</i>	
<i>Claudius Duretus</i>		<i>Eucherius</i>	
<i>Clitarchus</i>		<i>Eustatius.</i>	
<i>Clutius.</i>		<i>Ezechiel</i>	<i>Propheta,</i>
<i>Cornelius Scribonius</i>			
	<i>de Lapide,</i>	<i>Favorinus</i>	
<i>Crates.</i>		<i>Felix Platerus</i>	
<i>Ctesias.</i>		<i>Florens Sextimius</i>	
<i>Cunradus Gesnerus.</i>		<i>Forestus</i>	
<i>Cunradus Kircherus</i>		<i>Franciscus Alvaretz</i>	<i>Lu-</i>
<i>Cyprianus,</i>			<i>sitanus</i>
		<i>Franciscus Ferdinan-</i>	
<i>Dalechampi.</i>		<i>dus,</i>	
<i>Daniel Sennertus.</i>		<i>Franciscus Junius</i>	
<i>R. David Kimchi.</i>		<i>Franciscus Ruëus</i>	
<i>David Rex & Propb.</i>		<i>Franc. Vallesius</i>	
<i>Dion.</i>		<i>Franciscus Vatablus</i>	
<i>Dionysius Alexandrin.</i>		<i>Fumanellus.</i>	
<i>Dioscorides</i>			
<i>Donzellinus.</i>		<i>Gabriel Fallopius</i>	
		<i>Galenus</i>	
<i>Emanuel Tremelius</i>		<i>Garzias ab borto</i>	
<i>Encelius,</i>		<i>Gellius</i>	
<i>Ernestus Burgravius</i>		<i>Georgius Agricola</i>	
			<i>S, Gre-</i>

S. Gregorius.
Guilielmus Laurenb. senior.

Guilielmus Rödeletius.
Gyraldus.

Hector Boëtius
Pintus.

Henricus Smetius.
Henricus Stephanus

Hercules Saxonia

Herodotus

Hesiodus.

Hesychius.

S. Hieronymus.

Hieron. Cardanus

Hieron. Mercurial.

Hildebrandus.

Hippocrates

Hollerius,

Homerus

Hondius.

Hugo

Jacobus Philipp. Bergomensis

Johan

Johan. Andernacus

Jobus

Job. Avenarius

Job. Bapt. Porta

Johan. Boterus

Buxtorfius

Cassanio

Crato à Craftheim

Fernelius

Ferrerius

Forsterus

Fragosus.

Franciscus Vlmus

Goropius

Guilielmus Reiffenstein.

Kentmannus

Langius.

Lanfrancus

Laurentius Anania.

Lycosthenes

Mercerus

Piscator.

Renodeus

Schenckius

Talentonius

Tinnulus

Job. Tzezes
Immanuel Meteranus
Joachimus Camerarius
Isidorus.
Iuba
Julius Caesar Scaliger
Julius Solinus
Justus Lipsius
Juvenalis

Laurentius Catellanus,
Hoffmannus
Joubertus

Lelius à Fonte,
Leonbard. Thurneisser
Levinus Lemnius
Linscottus
Lucas Osiander
Lucanus
Ludovicus Vartoman.
Maiolus
Maldonatus
Marbodaus.
Marcellus.
Marinus (cuius Arca Noa)

Marcus

Marcus Paul. Venetus
Marsilius Ficinus,
Martialis
Martinus Borrhaus
Matthias Lobelius
Matthias Vntzerus
Megasthenes
Meneclēs
Mesues
Michael Neander
Montuus
Moses
Mundella
Munsterus Cosmographus

Nicephorus
Nicolaus Fullerus
Lijra
Nicol. de Comitibus, Venetus
Nicol. Monardes

Olaus Magnus
Onesicritus
Oppianus
Orpheus
Ortelius
Otto Heurnius

Paulus

Paulus Apostolus
Paul. Jovius
Pausanias
Petr. Andr. Matthiolus.
Petr. Arlensis de Seud. lupis.
Bellonius Cenomānus
Philippus Camerarius.
Philes.
Philostratus Lemnius.
Photius
Pierius Valerianus.
Plinius.
Plutarchus
Pomponius Mela

Quintilianus.

Raderus
Rhasēs

Saxo Grammaticus
Serapio
Symmachus
Simplicius
Sigismundus Baro
Strabo

Suesā.

Suessanus

Quidas.

Alvius

Tertullianus

Theodosion

Theophrastus

Thomas Erastus

Thomas Jordanus

Tbuanus

Valeriola

Vidus Vidius

Vierus

Vincentius

Vitticbius

Vitus Vietor

Vlyßes Aldrovandus

Weinrichius

Wolfgangus Frantzius.

Xanctes Pagninus.

CASP.

Folklore
& unicorn

CASP. BARTHOLINI
DE VNI
CORNU

Eiusq₃ affinibus & succedaneis
OPUSCULUM,

Reverendo

Reverendo, Clarissimoq; Viro,
D. MATTHIAE
IANO, SS. THEOL.
Doctori, Episcopo & Canonico Lun-
densi, nec non Canonico Roës-
kildensi,

Dn, amico, collega & Fratri in
Christo dilectissimo

Hoc Opusculum inscribit
C. BARTHOLINVS.

DE-

1.
De Unicornu, opusculum.

Cap. 1.

*An detur animal aliquod unicomne, et
quotuplex, atq; ubi & quo nomine, qui-
busq; proprietatibus eius in sacris
literis mentio?*

Ovum non est, negari à qui-
busdam ea, quæ ipsi non vi-
dent aut viderunt: quâ ratio-
ne pleraq; à fide dignissimis
consignata scriptoribus non
tantum in dubium vocare, sed præfractè
falsitatis arguere cuivis esset integrum.
Longè rectius & cautiùs sentiunt, qui
Autoribus fide dignis tamdiu in eiusmodi
affirmatis credendum censent, donec
omnibus mundi angulis perlustratis,
& investigatis, rem quæ asseritur, mini-
mè reperiri constet. Fuerunt ergò
complures, qui Monocerota non tantum
esse dubitarūt, ut S. Ambros. lib. de bened.
Patriarch. cap. 11. pag. 270. operum mi-
hi: Sed etiam pro re planè commentitiâ
habuerunt, à pictoribus et rerum natura-
B lium

lium scriptoribus ad legentium et spectantiũ voluptatem pro libitu & arbitrio efficta: in quibus nomen suum profitentur Ambrosius Paræus Chirurg. lib. 20. c. 39. & Andréas Marinus Venetus, dissensionibus autorum in animali hoc describendo permoti. Verum enimverò animal unicornè dari quicunq; negat, nimis se hospitem prodit in profanis pariter & sacris monumentis. Et quoad profanas historias: primũ notum est, dari homines aliquando unicornes, licet non naturã, sed eius quasi quãdam aberratione, modo à nativitate, modò ætate procedente In cuius rei fidem duo primũ allegabimus exempla. Annotavit Dalechampi ad lib. 11. Plin. c. 37. annot. lit. d. cornu in fronte nobilis fœminæ natum, quã de Fortiuc Monspeffulani vocarunt, digiti longitudine; quod præcisum ipse viderit. Pueri unicornis nati historiam his verbis refert Amatus Lusitanus cent. 1. curat. 51. Natus est puer cum corniculo in capite: non dolebat, nec quicquam obnoxij ex eo percipiebat: grandiore verò facto

facto puëro, cornu quoq; crevit, quod omnino deponendū ex capite puer contendebat, & à patre efflagitabat, ob id quod pueri illum cornutum appellabant: accersito igitur Chirurgus plus iusto audace: primò partem superiorem præcidit, ex quā incisione, nullum puer ferè dolorem sensit: Chirurgus verò credens ità eventurum, si radicitus corniculum reseuerit: Opus aggreditur, sed infelici successu, breui enim, vel intra paucas horas puer obiit. nec mirandum, quum cornu illud prædurum in parte inferiori, conflatum ex cranio et medullari cerebri substantiâ esset. Plura exempla videntur apud Schenchiū observat. Medicinalium lib. 1. ex Lanfranco tractatu 3. doct. 2. cap. 3. Chirurg. maioris. Lycosthene de prodigijs et ostentis. Weinrichio commentario de monstris. Paræo lib. 24. cap. 2. & alijs. Bartholomæus Cabrolus observat. Anatomica II. tutò cornu à fronte resecari docet hac historiâ. Convenit me Menspelij Johannes Guy, carminator, sciscitatur tutò ne illi à fronte

cornu nuper natum possem rescindere. Erat cornu sinistro in latere, sub pilis aliquantulum; hæc res anxium me habuit: Tota enim basis ossi adhærebat, longitudo dimidiati erat pedis, crassities pollicis, figura inæqualis, qualis in agno semestri: victus tandem patientis cornuti precibus, ferrâ abstuli cornu, cumq; aliter sanguis sisti non posset, ferro ussi, escharam induxi, mundavi, carnem cicatricemq; adduxi. Dominus Reynac cornu mihi precibus extortum in aulam misit, etc. Hæc Cabrolus. Cæterum cum de raris & præternaturam evenientibus, hoc loco non sit aut esse debeat nobis disceptatio, quando de animalium brutorum speciebus ordinarijs quæritur; an animal unicornæ aliquod detur in rerum natura? Dico non dari tantum, sed etiam plura, vel plures species. Atq; initio illorum inscitiam detegere est facile, qui cum Theveto in sua Cosmographia existimant Ringiferum seu Rangiferum in Norvvegia, præsertim eius superiori parte Finmarchia dicta, uti et Moscovitarum ditionibus

tionibus esse unicornem ; cum instar cervi bicornis sit, & antèrìus cervo similis, licet paulo minor, ramis cornuum latioribus ; atq; ante annos aliquot huc in Daniam cum compari adveetus : quibus animalibus mirâ ratione provida natura Norvvegis superioribus , qui unâ cum inferioribus Regi nostro Daniæ potentissimo parent, prospicere voluit. Mirâ enim pernecitate pollentibus Norvvegi pro equis utuntur , indies horizontem duodecies mutâdo rhedas per crepidines montiû trahentibus peculiâres ; ad escam vero carnibus eorû , lacte atq; ex inde caseo vescuntur : pellibus ad vestimêta fruuntur, imprimis ocreas et calceos, quæ omne frigus arcere mihi narrarunt. Deinde inter minora animalium genera , quæ vnicum cornu , magnitudine & duritiè minusculû gerunt, tria videntur occurrere 1. Volucris Dynon, in Æthiopia, si verus Ælianus lib 10. c. 10. 2. Insectum volatile unicornè, colore purpureo, magnitudine amygdalæ , cornu autem quantitate & figura aciculæ incurvatæ, Tale inter

rariora sua et exotica reservat Laurentius Catellanus, Pharmacopæus Monspeliensis elegans. *Vide Plin. l. 30. c. 5. & Alb. M. 3.* Serpentes unicornes, de quibus uti & bicornibus, tricornibus et multicornibus idem Albertus. At inter maiora animalia in universum videor mihi octo genera constituere posse eorū, quæ unicum cornu gestare reperiuntur, de quibus brevissimè postea speciatim agemus: Suntq; 1. Oryges vel capræ quædam sylvestres, de quibus Aristoteles. 2. Amphibia Africana, de quibus Gasias. 3. Marina Borealia, quorum cornua iam potissimum apud magnates reperiuntur, et pro veris venditantur. 4. Boves Indici & vaccæ Æthiopicae unicornes. 5. Asini Indici. 6. Equus indicus unicornis. 7. Rhinoceros. 8. Monoceros, strictâ vocis usurpatione dictus & ab Autoribus descriptus: imò à quibusdam visus, à nonnullis cornua eius visa, ut infra docebitur.

Et cum passim Monocerotis fiat in sacratissimis ipsis monumentis mentio; ut Num, 23, 22. & 24, 8, Deut, 33, 17. Job.

39, 14. &

39, 12 & seqq. *Psal.* 29, 6. & 22, 22. 78, 69.
 & 92, 11. *Esa.* 34, 7. Et ipsius cornu
 Monocerotis etiam tanquam rei pretio-
 sissimæ *Job.* 28, 18. & *Ezech.* 27, 16. Mi-
 rari subit inventos, qui talia negare au-
 sint. Quanquam si quis cornua mihi
 obvertat, liquidò è sacris non constare
 quale & quæ species animalis unicornis
 à Spiritu Dei indigitetur; defendar de
 facili, non obscurè ex proprietatibus per
 contextum elici, ad quam speciem ac-
 cedat proximè: atq; ad minimum
 apertissimè convinci animal unicorne
 in scripturis sacris l. l. d. d. nominari,
 cuiuscunq; illud generis fuerit. Dicitur
 enim Hebræis locis scripturæ dictis
Reem, quod licet nonnulli cum Avena-
 rio Rhinocerotæ interpretentur; alij
 cum Hieronymo et Pagnino nunc uni-
 cornem, nunc Rhinocerotæ vertant,
 & Mercerus licet dubius atq; Buxtorffii-
 us unicâ hac voce utrumq; animal di-
 ctum denotari velint: rectius tamen
 sentiunt, qui cum 70 interpretibus,

Forstero in lexico, junio & Tremellio, & Osiandro in paraphrasi Biblicâ, alijsq; plurimis interpretibus unicornem vertunt: *Raam* vel *Ramam* enim elevationem notat, altitudinem, sublimitatem, quæ in eius cornu est conspicua: Atq; plurimas proprietates unicorni in scriptura tributas Rhinoceroti non competere, infra patebit. Sic et *Ramot* rectissimè interpretantur Forsterus & Osiander l. d. d. ipsum cornu unicornis apud Ezech. 27, 6. & Job 28, 18. non verò ut alij conjectantur, corallium; hoc enim *almughim* appellari dicit R. Dav. Kimchi. Describit autem animal unicornis Spiritus Dei in sacratissimis monumentis, sequentibus potissimum proprietatibus:

1. Summo robore, fortitudine inexpugnabili, & viribus. Num. 23, 22. & 24, 8. Deut. 33, 17. Job. 39, 14. Psal. 78, 69.
2. Summa ferociâ, ut cicurari non possit, aut præsepi alligari, aut homini servire laboribus &c. Job 39. v. 12, 13, & 14.
3. Summâ

3. Summa fævitâ, crudelitate & nocendi cupiditate. Psal. 22, 22. Es. 34, 7.

4. Saltu, agilitate, cursu. Psal. 29, 6.

5. Tandem ex cornu eminenti, excelfo & æstimando, Ps. 78, 69. & 92, 11. quòd sit res pretiosissima & dignissima. Job. 28, 18. & Ezech. 27, 16.

Ex quibus facile est colligere, vnicorne in sacris literis aliud esse animal à Rhinocero. Nam Rhinoceroti animali crasso & brevibus cruribus, adeoq; ad saltum & cursum non expedito quarta proprietas non competit. Deinde Rhinocerota posse ab homine mansuescieri, cicurari & tractari imò per longissima itinera duci infra dicemus; sicut & Leones, tigrides & pardi: quod pugnat cum secunda & tertia conditionibus. Præterea cornu Rhinocerotis multò est exilius, quam ut quintæ conditioni respondeat. Adde, Rhinocerota reverà duo habere cornua; unum à fronte (aut juxta alios dorsii initio) alterum è naribus exsurgens.

Longè adhuc crassius errant in historia

storiâ animalium hospites, qui cum Ter-
tulliano *lib. contra Judæos c. 10.* Gregor. 31.
Moral. 13. Isidoro 12. *Etymol. 2.* & Beda
in 37. Job. putant idem unumq; animal
esse Monocerota cum Rhinocerote, Rem
aliter se habere, ex utriusq; descriptio-
nibus & proprietatibus infra evadet liqui-
dum. Vnde Scalig. Exerc. 205 contra Car-
danum inquit: Nequeo tibi, Cardane,
astipulari, qui Monocerota sub Rhino-
cerotis nomine pinxisti: cū duæ sint bel-
luæ longe diversissimæ, Rhinocerotis eius
picturam vidimus, cuius cadaver è nau-
fragio eiectum est in Tyrrhenum littus:
capite suillo, tergore munitus scutulato,
cornu gemino, altero pusillo in fronte,
altero in nare robustissimo, quo audacis-
simè pugnat, ac vincit Elephantem &c.
Hæc ille. Injuriam autem Cardano fa-
ctam à Scaligero c. 3. ostendemus. Inte-
rim veteres & recentiores quosdam

Rhinocerota cum Monocerote con-
fudisse autor est Gesnerus in i-
conibus quadrupedum

pag. 64.

CAP.

CAPUT. II.

De primis sex animalium generibus
unicum cornu gerentibus.

I. est ORYX.

DE hoc animali parci admo-
dum sunt Aristoteles & Plinius.
Ille 2. de hist. anim. c. 8 & 3.
de part. anim. c. 2. Hic lib. II.
Nat. hist. cap. 37. & 46. nempe esse animal in
fronte unicomne & bisulcum, seu scissis pe-
dibus. Quodnam animal fuerit, nunc est in-
certum: Quidam Orygem & Monocerotem
eundem esse arbitrati sunt. Credo, inquit
Scaliger Exor 205. quod legerent ὄρυγα μονο-
κέρωτα. Addit: Caterum hoc eius Epitheton est.
At huic nostro quo de agimus, nomen propri-
um. Hec ille. Quidam putant, Capra silve-
stris speciem fuisse, unicum cornu gestantem.
Aliqui mosci capreolum, vel gasellam aut py-
gargum esse autumant; quibus tamen aliqui
unum, aliqui duo cornua tribuunt. Gazellam
autem

autem qui vel mosci capreolum faciunt vel unicornu, errare annotavit Gesnerus. & Scallig. l. d. ait : Maiore etiam flagitio cum Gazella Orygem confundere.

II. Amphibion Africanum & Moluccanum unicorne.

GArzias ab Horto, Proregis Indici Medicus ita de eo scribit : *Referam quæ à viris fide dignis accepi. Inter promontorium Bonæ Spei & aliud promontorium vulgò descurrentes nuncupatum vidiſſe ſe affirmabant terreſtre quoddam animalis genus, licet mari etiam delectaretur, quod caput & jubam equi haberet (minimè tamen marinum equum eſſe) cornu praditum, duos palmos, oblongo mobili, quodq; nunc in dextram, nunc in ſiniſtram obverteret, modo illud attolleret, modo dimitteret : Id animal cum Elephante ferociter preliari, eiusq; cornu adverſus venena laudari. Eius experimentum factum propinato duobus canibus veneno : Alterum enim canem, cui dupla quantitate propinatum eſſet venenum, ſumpto huius cornu pulvere ex aqua conualluiſſe; alium vero cui exigua quantitate*

titate venenum esset datam, nec exhibitum
hoc cornu, statim mortuum corruisse.
Haftenus Garzias.

Existimo autem non esse diuersum hoc ani-
mal à Moluccano illo unicorni, quod descri-
bit Thevetus in *Cosmographia* tom. 5. lib. 2.
cap. 5. Nam & vires contra venena utriq;
tribuuntur, & aliàs præcipua nota cum disse-
rentia aliquà in cornu longitudine, quæ tamen
etiam in alijs eiusdem speciei animalibus, siue
ratione ætatis, regionis &c. Dicitur n. esse ani-
mal amphibium (instar crocodili) in una in-
sularum Moluccarum, Camphurch dictum,
magnitudine cervam æquans, cornu gestans
in fronte, mobile instar cristæ galli indici, tri-
um pedum & dimidij longitudine, haut un-
quam hum'ano brachio crassius, aduersum
venena efficax: pilo cinerei coloris cervice ob-
vestitâ: palmas habens duas anserinis similes
quibus in aquis dulcibus falsisq; ad nandum
utatur; pedes verò anteriores cervinis affi-
nes, atq; piscibus victitans. Dicitur & Rex
insula eius feræ nomine insigniri gaudere,
sicut alij in isto orbe Reges ferarum, piscium
aut fructuum totâ regione sua nobilissimorum
nomen

nomen sibi adoptant. Hoc cornu indubiè est, cuius meminit Gesnerus in iconibus quadrupedum pag. 64. licet dubius et incertus cuius animalis; cū inquit: Audio ex novis insulis Monocerotis nomine cornu adferri contra venena laudatum; quod quale sit, nondum rescivi, quarendum a. an sit Rhinocerotis &c. Nisi vis alexipharmaca obstaret, quæ huic cornu inest, probabile videri alicui possit hanc secundam unicornis speciem eandem esse cum sequenti tertia. Sed obstat præterea nondum constare; an secunda huius Speciei cornu eius sit coloris, densitatis, ponderis, spirarum &c. ut tertia, atq; an tertia Speciei unicornis animal sit amphibion, eaq; partium corporis conformatione &c.

III. Vnicorne marinum boreale.

REperiuntur aliquando in Islandia & alijs locis ac insulis Borealibus cornua sine ullâ curvitate, rectissima, & cubitos aliquot longa, intus candida, extrinsecus colore eburneo, durissima, ponderosissima, versuras quasdam naturales vel strias profundiores quasi arte factas habentia, aliquando particula

cula cranij adhaerentia, paulatim in mucronem desinentia, magis vel minus obtusum, ovi v. gallinacei circa basin crassitie. Referunt nonnulli in mari has bestias esse, & cornua certè multis aquatiliū & marinorum esse, totidem verbis prodidit Plinius lib. 11. Nat. Histor. c. 37. in initio; an v. simul in terra degant, explorare nondum potui. Si Amphibia non sunt, procul dubio ventorum & glaciei substrata commoditas ad littora eiusmodi propellit cornua, aut si forte in fluvijis maioribus degūt, sicut Hippopotamus in Nilo, peculiare fortè genus Hippopotami fuerit; cum Niloticus cornu careat. Talia cornua non tantum apud Regem nostrum Clementissimum videre est, sed etiam nonnullos in hac patria nostra nobiles viros, & ante annos aliquot tale Serenissimo Regi donum misisse dicitur Episcopus Senior in Fflandia Dn. Gudbrandus, optimè de Ecclesijs Fflandicis meritis & pijs omnibus ob Biblia Fflandica à se translata, suis typis, suis sumptibus, suis laboribus, iam annos àte multos impressa, acceptus. Hoc cornu nullam singularem contra venena vim obtinere, ipse ego ante annos 14, expertus sum in canibus, cuius rei testis

testis mihi esse potest Clariss. Astronomus &
affinis meus D. Christianus Longomontanus.
Neg. hoc adeò mirum videri debet, cum neg.
veri Monocerotis cornu huius virtutis esse, ex
inferius dicendis concedendum. Dixi lingu-
larem; Nam Aëtius eius sententia est, omnia
cornua, etiam vilissima aliquid virium ad-
versus venena possidere. Vnde in locis hisce
Septentrionalibus, ex cornibus bouum maiori-
bus olim pocula conficiebant, quibus adhuc
apud nos non pauci utuntur. Noverat hoc
fortè Plinius l. d. in hac verba solutus: Uro-
rum cornibus Barbari Septentrionales po-
tant. Salubriora etiam esse cornea pocula,
non modo Ælianus & Philostratus testantur,
sed & veterum Medicorum instrumenta quæ
cornea. Cornibus enim liquores mensurabant,
clisteria administrabant &c. Gal. l. 1. & 2.
de comp. medic. & lib. 13, Metbo. Sed de his
infra plura.

Eiusmodi marina ex unicornibus cor-
nua, inquam, apud nos non sunt infre-
quentia. Et tale est, quamvis longitudi-
dine insigne, quod vidi, Electoris Saxonie
inter

De Uuicornu

9

inter κειμήλια Dresda asservatum, olim à
 Friderico II. l. m. Dania, Norwegia &c.
 Rege Electori donatum. Eius generis sunt
 duo Dresdensi longè minora, quæ Venetijs die-
 bus festis vidi inter alios thesauros in tem-
 plo D. Marci ad altare ostentata. Tale est
 quod Boëtius de Boodt l. 2. de Gemmis. cap.
 244. Venetijs sibi à quodam simpliciſta rerum
 exoticarum studiosissimo ostensum scribit,
 quod ille pro vero unicornu habuerit. Boëtius
 v. falso pro Rosmari dente. Referam eius
 verba ; Dum Venetijs essem ante annos
 viginti quinque, duo cornua mihi ostensa
 fuerunt, à quodam simpliciſta rerum ex-
 oticarum studiosissimo, unum quatuor
 pedum ad minus longitudine, ovi galli-
 nacei maioris circa basin crassitie, quod
 paulatim desinebat in mucronem obtu-
 sum, color externus erat eburneus, inter-
 nus albissimus, à basi ad mucronem ferè
 strias habebat, dicebat ille cornu esse
 Hippopotami animalis, ac verum uni-
 cornu, facultatibusq; unicornui attributis
 præditum. Hippopotanum sæpè de-
 pictum vidi, & antiqui Romanorum Im-
 C peratores

De Uuicornu

peratores illius effigiem tum in nummis
tum symbolis exhibuerunt; verum
absq; cornu, cuius a. animalis hoc cornu
fuerit, haftenus scire non potui. Visum
tamen mihi fuit Rosmari dentem esse.
Hac ille.

*In Anglia sunt frequentissima talia cornua
ex Islandia allata; & Antwerpia tria esse in-
didem advecta testis est Job. Goropius Becanus.
Transcribam quæ hæc de re scribit Fran-
ciscus Ferdinandus: Cornua certe scribens,
quæ sub hoc nomine (Monocerotis)
circumferuntur, neq; monocerotis, ne-
q; indici Asini, sed neq; rhinocerotis eti-
am esse puto, sed ut plurimū piscis potius
cuiusdam qui in septentrionali plaga re-
peritur, Monocerotis dicti, eò quod u-
nicum in fronte maximum cornu habe-
at, de quo Olaus Magnus: Monoceros est
monstrum marinum, habens in fronte
cornu maximum, quo naves obvias pe-
netrare possit ac destruere, et hominum
multitudinem perdere, sed in hoc pietas
divini numinis navigantibus providit
cum ferox sit hæc belluā, tarditas sua
quam*

quam habet maximam prævifa timentibus eius accessum fugam concedit Cuius etiam piscis meminit in monocerote Albertus Magnus, & alij qui de piscibus copiosè tractarunt. Non itaq; nos circulatores cornua venditantes Monocerotis circumveniant, si huius venditant piscis cornua: ab illorum tamen emptione sentatus quisque, ni suas in cassum abi-re pecunias velit, abstineat necesse est.
Hac Ferdinandus.

Tale indubiè fuit Marchionum Badensium, quod anno 1520 in Helvetia ad ripam fluminis Arula repertū scribunt, de quo & similibus, non immerito dubitavit Baccius, Immo vix bodiè aliud genus Magnatibus pro vero venditur, qui fossile, de quo infra, vi alexiphar-macâ tamen longe superius, pro adulterino agnoscunt. Non esse tamè verū Monocerotis cornu, quod antiqui descripserunt, & recentiores quidā, cum descriptionibus illis conveniens viderunt, infra dicemus. Vnicus color argumento sit: qui in Monocerote vero niger est, consensu omnium & scriptorū & Oculatorū; at in nostro

De Unicornu

tentrionali^q marino eburneus, quamvis non ignorem à Jovio eburneum tribui: Sed is omnia non nisi ex aliorum relatione scribit. Vide qua habet de regno agens Gogiano.

IV. Boves & Vacca Unicornes.

IN India reperiri boves unicornes solidis ungulis, autor est Solinus lib. 1. de venat. & Plinius, qui tricornes etiam dari in India, annotavit l. 8. c. 21. Uti & in Aonia montanà Beotiae parte. Hinc Oppianus de tauris agens: Solipedes sunt Aonii varium genus unicornes, Et ex mediâ cornu exitiosum attollunt fronte. Caesar quoq; l. 6. de bello Gallico meminit in sylva Hercinia bovis, cervi figurâ, cujus è mediâ fronte inter aures unum cornu existat celsius, à cuius summo sicut palma rami latè diffunduntur. in Æthiopia vaccas esse, pilo ruffo, quibus unicum è fröte media prodit cornu pedali maius, curvitate supina, cuius cuspis retrorsum devexa, scripto mädavit Ludovicus Barthema & Cardanus de Subtilitate lib. 10. & Scaliger de subtil. exerc. 206. s. 7. Ex hoc fortè genere fuit, cuius meminit Andreas Thevetus Cosmograph, t. 1. l. 5. c. 5. Vidisse videli-

videlicet nobilem Turcam Sangeacum unicornem, qua semestrem aut quinquemestrem taurum aquaret, unico verò cornu, quod non in media fronte, sed in summo capitis vertice gestaret. Cruribus & pedibus asininis esset. pilo tamē longiore & auribus Rangifero animalisub polo habitantibus notebat ab similibus.

V. Asinus Indicus unicornis eiusq; cornu.

De hoc animali Aristoteles & Plinius locis superius allegatis de Oryge: unicum nimirum cornu gestare in fronte, pedesq; solidos & talos habere. Ælianus de eo sic loquitur lib. 4. Animal. c. 52, & 5. Hist. var. c. 22. Silvestres asinos equis magnitudine non inferiores, apud Indos nasci accepi, eosq; reliquo corpore albos, capite verò purpureo, oculisq; nigris esse, cornuq; in fronte gerere, cuius superius puniceum, inferius autem album, medium v. nigrum sit. Atq; non omnes quidem Indos, sed potentiores cum tanquam armillis quibusdam brachia, sic cornua certis spacijs auro ornarunt, ex ipsis bibere solere. Ex hoc cornu bibentem

C3

ab

De Unicornu

ab insanabilibus morbis tutum fieri, neq³ eum convulsionibus corripi, neq³ sacro morbo, neq³ venenis ullis ferunt. Quin etiam si quid prius pestilens biberit, tum id vomere, tum ad sanitatem redire. Addit Boëtius à Bood ad hunc locum: Ex quibus duobus Æliani locis (videlicet iam citato, & illo qui infra allegandus de vero Monocerote) facile colligi potest asini Indici cornu id esse, quod ab omnibus expetitur ad venena, & nequaquam monocerotis cornu, quod uno tantum, eoque nigro colore præditum est, & versuras habet, ac passim à principibus pro vero monocerotis cornu ostenditur, omni facultate adversus venena carens. Causa, cur facultates, quas cornu Asini Indici habet, attributa fuerint monocerotis cornui, nomen monocerotis, quod ut ante dixi, asino indico tribui potest, fortassis fuit. Unicornus n. est animal asinus indicus, non minus quam proprie dictum monoceros. Et paulò post & repriuntur apud principes & Magnates varia particula cornuum nomine cornuum monocerotis. Sed hætenus (etiam si plures quam viginti differentias collegerim)

nunquam

nunquam particulam asini indici cornui similem deprehendi.

Ab hoc certè cornu non longè abivit, quod idem Boëtius se vidisse scribit paulò post his verbis : Habuit mater fratris meæ particulā à cornu satis magno, quod multis millibus venditum fuerat, abscissam, quā mira prastitisse matrem affirmabat. Erat illa particula eboris instar albissima, intrinsecus concava, ut cornua esse solent. Exterior pars crassitie pellis porcinae ferè per lucida, ac ad flavedinem tendens conspiciebatur, exactè lardum porcinum cum sua pelle in cornu transmutatum dixisses. Ab interiori n. & albissima parte ad amissim lineola distinguebatur id quod cutim porcinae referebat. Durissimum fuerat hoc cornu vixque limā superari poterat, odorem etiam, qualem cornua omnia, dum limā fricantur, edere solent, emittebat. Sed neq; hoc cornu Monocerotis aut Asini indici fuit. Nec refert, cum natura etiam aliorum animalium cornua viribus & facultatibus ditare

C 4

possit

De Unicornu

possit. Cornu profectò cervinum multorum
 experienciâ non exiguas adversus venena
 habet vires, ita ut rectè deficiente Asini In-
 dici cornu, in illius locum substitui possit.
 Philostratus Lemnius senior de Asinis Indici
 l. 2. c. 1. in eandem sententiam loquitur
 hoc modo : Asinos præterea silvestres
 in vicinis paludibus multos capi dicunt.
 Esse autem feris huiusmodi in fronte cor-
 nu, quo taurorum more generosissimè pu-
 gnant. Conficere a. Indos ex illis corni-
 bus pocula, asseruntq; nullis morbis illo
 die affici, qui ex eiusmodi poculo potarint,
 neq; si vulnerati fuerint dolere, & ex igne
 etiam incolumes egredi, neq; ullis venenis
 ladi, quacunq; nocendi gratia in potu dan-
 tur, idcirco regum esse eadem pocula, &
 regi tantum eiusmodi fera venationem
 permitti.

Joan. Langius Miscell. lib. Epist. 29.
 Asinum Indicum cum Monocerote confundit.
 Regum pocula, inquit, olim fuisse
 cornea, etiam Philostrat. lib. 3. de vita A-
 pollonij Tyanei testatur. Esse a. in vicinis
 Phasidis fluvij asinos, qui unum in fronte cor-
 nu

nu haberent, quo cum Elephantis ferociter
pugnant. Ex illorum cornibus Indii pocula
conficiunt, asseruntq̃, quicumq̃ ex tali po-
culo biberit, eo die nullo morbo, nec vul-
neris dolore, aut ignis flamma offendi, nec
veneno intoxicari posse. Hoc vero animal
non Rhinocerotā, cui unum ex naribus promi-
net cornu, sed Monocerotā Plinius appellat.
In eodem Confusionis errore versatur Tho-
mas Jordanus de phanomenis pestis tract. 3.
Sic & Angelus Batgeus in Cynagetico :

————— unoq̃ in fronte superbi,
Cornu quod reges Indorum protinus aureis
Orbibus includunt, & vina liquētia potant,
Ac tum nec morbos tuti sentire feruntur,
Nec qua inter mēsas occulta basere venena.

Alioquin asinos cornutos reperiri & in A-
frica & in Scythia, licet non unicornes, au-
tores prodiderunt : Africanos Herod. lib.
4. & Scythicos Ælianus lib. 10. c. 40.

In Æthiopia & Lycaonia bos onagros re-
periri scribunt. Item varia de eorum
proprietatibus, ut 1. adeò odisse recens natam
prolem propriam masculam, ut nisi per
dies aliquot à matre abscondatur, genita-

De Unicornu

lia eius dentibus abscindant, congressus cum matre avertendi ergo. 2. Canes in sequentes excrementis perfundere adeo suaveolentibus, ut canibus circa illa cum delectatione occupatis celerrimè aufugiant.

V I. Equus Indicus Unicornis.

Autor est Ælianus lib. 3. c. 39. in India equos reperiri etiam unicornes, quorum cornua ad pocula usurpent, presenti bibentibus contra venena remedio.

C A P. III.

De Rhinocerote eiusq³ cornu.

 Optimum animal unicornem facimus Rhinocerota, non quidem ex nostra, sed vulgata plerorumq³ opinione: Revera n. duo cornua habet ut ex autorum luculentis descriptionibus patet. Vnum in fronte (alijs ex dorsi vertebrais, ubi collo iunguntur, ac si pars vertebrae eminens esset, sicut illa in parte gibbum licet cernere in tauro Indiae Orientalis huc ad nos advecto) breve sed validissimum nigrum, brachij ad eonum crassitie, colore pellis asinini & fibrosum, quod ad venena ab Indis in Insula Bengala usurpatur, teste

teste Garzia lib. 1. c. 14. alterum ex naribus
 exstans fortissimum & longè maius ac lon-
 gius priori, non rectum sed reflexum & a-
 duncum; Unde etiam Rhinoceros seu nari-
 cornis dicitur, à πῑρ 1. e. nasus & ῥίνας
 cornu Idem prodidit Pausanias, vidisse se
 in rebus Boeotijs, tauros Aethiopicos ab e-
 ventu nuncupatos Rhinocerotas, in summa
 nare singulos cornu habere, sed & super id
 alterum haut sanè magnum, in capite verò
 ne initium quidem ullum omnino comparere.
 Sic Martialis de Rhinocerote qui à Diocletia-
 no in arenam productus contra taurum & ur-
 sum, canit:

Namq, gravem gemino cornu sic extulit ursū:

Factat ut impositas taurus in astrapilas.

Scaliger ait exerc. 205. de Rhinoc-
 rote: Est cornu gemino, altero pu-
 fillo in fronte, altero in nare robustissi-
 mo, quo audacissimè pugnat ac vincit E-
 lephantem: Ut jam desinant nugari Gram-
 matici de gemino cornu apud Martialem.
 Itaq, rectè geminum eius cornu ex Pausania,
 Eucherio, Pierio, & Lusitanorum experi-
 entia docuit Raderus in lib. 1. Martial.
 de Spectac. Epigr. 22. Quod autem
 pleriq,

De Unicornu

pleriq; rhinocerota unicornem faciant, inde videtur fieri, quod pusillum in fronte non computent, quasi cum maiori ex naribus non comparando.

Est autem hoc animal Elephanto simile iuxta Dionem, longitudine ei par iuxta Plinium lib. 8. c. 20. sed humilior, si altitudinem spectes, quia est cruribus multo brevioribus; ferme tam altum quàm longum, capite subilo, tergore scutulato, & quasi varijs clypeis munito, colore buxeo. Alter hic genitus hostis Elephanto, inquit Plinius lib. d. cornu ad saxa limato se pugnae preparat, in dimicatione alvum maximè petens, quam molliorem esse intelligit, eaq; perfossâ, actutum superat Elephantem (hinc German. Der Elephanten Meister dicitur.) Ita Emanuel Rex Lusitaniae Anno 1515. Vlijsipponē dedit insigne spectaculum Elephantis cum Rhinocerote certantis, in quo Elephas succubuit.

Philippus Camerarius ex Jovio in cap. 25. l. i. succis. inquit de Rhinocerote: Hæc belua paulò humilior est Elephanto, si altitudinem spectes, sed longitudine propè par, nostratis bubali formam referens

rens: Nam ungulas habet bisulcas, verum tergo buxei coloris, eoq; ab impenetrabili duritie duplicato, tanquam perpetuo thorace protegitur, armaturq; pedali osseo cornu, supra nares eminente, quo ferire sub utero, atq; transfodere Elephantem, peculiarem hostem suum solet, si tamen iniectæ ad collum & occyssi-
mè strangulantis proboscidis vim effugiat. Nam in congressu perpetuæ simultati, aut partâ victoriâ aut certe decora morte satisfacit. *Hæc mera*
istarum belluarum apparuit, cum Emanuel Rex Portugallia, Rhinocerotem Romam mittere constituisset, qui tamen in naufragio, cum esset compeditus, & ad miraculum usq; natando evadere conatus fuisset, in Ligusticis scopulis perijt. Ferunt hunc Rhinocerotem (pergit ibidem Jovius) cum ab Oceano Vlyxponens in portu exponeretur, aspectu atq; odore suo Elephantum, qui tum erat in Regia, usq; adeo truculentur terruisse, ut elephas ipso naturæ miraculo præcipuus hostis, concepto incredibili pavore septum cornu, ferreis ingentibus clatbris permuni-
tum

De Unicornu

tum bumerorum & capitis precipiti impulsu
perruperit, & in longum se proripiens fugam,
terribiliq; barritu edito, stridens & furens
cuncta obvia prostraverit.

Rhinocerotà Cardano ignoratum scri-
bit Scaliger 1 d vel cum Monocerote confusum;
At Cardano iniuriam fieri patet, ex ipsius
verbis de subtil. l. 10. pag. 404. mihi, ubi
sic loquitur: Gerit hoc animal (elephas)
inimicitias maximas cum Rhinocerote:
Hic est indicus taurus. Corpus habet Elephan-
ti fermè magnitudine, cruribus brevioribus,
colore buxeo: totus testis quibusdam in mo-
dum clypei armatus est à natura. In naris ex-
tremo, iuxta nominis etiam sui significatum
cornu gerit palmi longitudine paulò maius,
durissimum, firmissimum, rectum atq; præ-
acutum, sed quod versus frontem torque-
atur, quodq; pugnaturus exacuit. Sunt
& quidam ex his qui aliud exiguum e-
tiam cornu habeant in tergore. Refe-
runt anno salutis M. D. XIII. delatum unum
ad Lusitania Regem calendis Maij, quem
Rex biennio post spectaculi causa Vlyssipona

cum elephanto commisit, vicitque Rhinoceros. Adeo nihil natura voluit omnino ab incommo-
dis esse tutum: nam elephantem hic solus exa-
gitat, dicunt quidam & serpentem: sed soci-
etas elephantem tutum ab utroq; reddit, nec
periculo subiacet, nisi cum causa aliquâ à
grege suo disjungitur. Rhinocerotem Pausa-
nias vidit, agnovit & Plinius, non tamen
Aristoteles. Constat hunc longe alium
esse à Monocerote, cum quo solum nominis
similitudine colludit.

Marcus Paulus Venetus, qui vixit cir-
ca annum Christi 1300, quiq; magno Cham,
Tartarie Regi diu servivit, & remotissima
loca orbis terrarum peragravit, ita describit
Monocerotem, ut Rhinoceros fermè is esse
videatur. Scribit, inquam, in regno Basman
Java minoris monocerotem sive unicornu
inveniri, bestiam ingentem, paulo minorem
Elephanto, pilo Bubali, capite porcino, &
tam gravi, ut illud perpetuo ad terram incli-
net, unico cornu in media fronte, eoque
nigro & grosso: linguâ spinosâ qua homines
& animalia ledit. Nisi forte peculiaris ali-
qua animalis unicornis species fuerit,
cum

De Unicornu

cum scribat magnâ multitudine ibi reperiri.
 Quidam v. ut ex supra dictis liquet, Rhinocero-
 rotes vocant tauros Ægyptiacos, alijs tauros
 Indicos etc. Rhinocerotæ & Hippopotamum
 primum visos Romæ, scribit Dion Augusto de
 Cleopatra triumphante: Etiam si Pompei
 ludis factum id Plinius tradat. In arenam
 produxit Rhinocerotem contra taurum &
 ursum Diocletianus (alijs Domitianus) Im-
 perator in dedicatione Amphitheatri, &
 nummum cudi iussit, cum effigie Rhinocero-
 tis; ut significaret, se instar rhinocerotis pri-
 mò magnanimum esse, ac præditum fortitu-
 dine regali; Secundo se tardum esse ad iram,
 sed ea concitata implacabilem. Id explicuit
 duplici Epigrammate Martialis qui Diocletia-
 no fuit in delicijs. Priori explicat robur incõ-
 parabile rhinocerotis, in duello taurum instar
 pile jactantis, aitq;

Præstitit exhibitus totâ tibi Cæsar arenâ,
 Quæ non promisit prælia Rhinoceros.
 O quàm terribiles exarsit pronus in iras!
 Quantus erat cornu, cui pile taurus erat!

Altero

Altero docet eum tardè irasci , sed ubi irascitur, esse furiosissimum , ac ferire hostem non uno , sed duobus cornibus , Ait enim :

*Sollicitant pavidì dū rhinocerotà magistri,
Seq̃ diu magna colligit ira fera;*

Desperabantur promissi praelia Martis:

Sed tamen is redijt cognitus ante furor.

*Namq̃, gravè gemino cornu sic extulit ursū
Factat ut impositas taurus in astra pilas,*

Cornu eius, cum in Italia degerem , venale reperi Romæ , Neapoli , Florentia , Pisis & Mantuæ. Fuit a, per omnia solidum , nec interius concavum; est pro belluæ quantitate maius vel minus , à basi lata in acutum asurgens , foris nigricans , intus ex nigredine dilutiori obscurè flavescens. Vnum habet peculiare , quo ab alijs expeditè dignoscitur , quod linguâ madefactum graveolentem exusta materiæ spiret odorem. Pulverem inde præparant Mantuæ apud pharmacopœum Principis , & Verona apud Pharmacopœum ad insigne scalæ sub ponte novo (qui à seniore Calceolario se accepisse ceu arcanum mibi narravit) additis præcipuis cordialibus &

D

præ-

De Unicornu

pretiosis, eumq; commendant, sicut & alij nudum huius cornu pulverem ad quævis venena, etiam philtrea, quamvis febrem, inprimis malignam pestilentem, petechialem, variolas & morbillos, Epilepsiam, spasmus, tremorem, vertiginem, dolores stomachi, vomitum navigantium, vermes puerorum, impotentiam veneream, dolores uterinos. Dosis à granis 10 ad 20. in adultis in aquâ convenienti, in pueris dimidium, in infantibus 5. Ipsius cornu sine additamento dosis summa est in adulto, ubi magna in magno aliquo effectu efficacia desideratur, gr. xv.

Placet huc adscribere verba Francisci Ferdinandij, qui ita scribit: Nicolaus de Comitibus Venetus in suo itinerario cuiusdam meminit portentosi animalis (forte illud asinus Indicus, quale enim sortitum sit nomen, non declarat hic autor, licet Maiolus Rhinocerotem nominasse aliud agens dicat, cum quo tamen aliquam videtur habere similitudinem) Hic igitur scriptor Mangi Oriëntalis Indiae describens provinciâ, Est ibi etiam, ait, quoddam animal caput habens porcino simile, caudam bovinâ, quamvis brachio longius, color illi et proceritas

ceritas velut Elephanti, cum quo illi perpetuum bellum, cornu illud omni dicitur venenatæ rei remedio esse, qua de causâ magno est in pretio. Vulgò certè creditur ab omnibus cornu huic unicornis dicti, talem inesse naturalem vim, ut venena à cibo expellat vel potu, & ideo in magnâ ubiq; gentium æstimatione est. Vidimus nos Romæ duo Clementis VIII. P. O. M. B. alterum, alterum verò ipsius nepotis Illustrissimi Principis Petri Cardinalis Aldrobandini, quæ quidem inter pretiosam utriusq; supellectilem non minimo habebantur in pretio: Utrumq; bicubitali longitudine, brachiali crassitudine. Videramus iam prius aliud Toleti in Pharmacopolæ illius tabernâ, cui regio munere concessum, ut theriacam solus conficiat; quod tamen multo erat brevius, vix enim palmum cum semisse implebat, & nigrius alijs, acutæ quidem cuspidis, sed adeo crassum, quâ parte erat rescissum, ut vix tribus posset palmis orbis eius circumscribi, Hoc verò cornu ingenuè

De Unicornu

fassus est mihi pharmacopola unicornis non esse, talem ei inesse naturalem virtutem experimento se comperisse affirmavit, ut præsentem contra venena omnia vim haberet. *Hæc ille.*

C A P. IV.

De Monocerote vero, eiusq; cornu.

Etavum tandem genus animalium unicornium, fecimus Monocerotem, strictè ita dictum, quem Ælianus audivit vocari Cartazonum, Italis lionfante, alicorno vel lioncorno, quasi Leonis cornu, ob robur, Arabibus Alcherebedam, teste Andrea Bellunensi, Danis Enhorn: qui diu fuit pomum Eridos atq; à non paucis putatus in rerum natura nunquam repertus, aut etiamnum reperiri. At revera dari in rerum naturâ, præterquam quod invicta sacra scriptura hoc nomine supra adduximus testimonia; autores qui partim descripserunt, partim ipsa anima-
lia

lia viva viderunt , partim cornua eorum
seorsim contrectarunt, in apricum iam sumus
producturi , praesertim cum illorum descri-
ptiones facile cum sacris literis consentiant.

Inter autores Plinius , (& ante eum
Ctesias) hoc animal dari scribit & descri-
bit l. 8. nat. hist. c. 21. Aelianus inter Gracos
scriptores non infimus lib. 16. de animal. c.
20. & l. 17. c. 44. Julius Solinus Polyhistor c.
55. Isidorus lib. 12. Etymol. c. 2. Marcus
Paulus Venetus l. 3. c. 15 Ludovicus Varto-
mannus patritius Romanus in itinere suo Aë-
thiopico lib. Navig. 1. c. 19. qui duos sibi vi-
sos refert in Mecha felicis Arabia urbe crati-
bus inclusos: Cui Vartomanno, inquit Scali-
ger , viro optimo habenda fides est,
Munsterus idem scribit in Cosmograph.
l. 5. cap. de Mecha , atq; Cardanus de
subtil. l. 10. pag. 405. Et subscribunt Scalig.
exerc. 205. Boëtius de Bood lib. 2. de lap. &
gem. cap 244. Andreas Baccius tract. de
halicorno Ital. conscripto , Franzius in hist.
animal. sacra cap. 11. Sennertus institut.
phys. lib. 7. c. 5. aliq; probatissimi viri.
Jdaitb Aga orator Solimanni apud Maximi-
lianum

De Unicornu

lianum Imperatorem, Marcus Scherer ante abiuratam religionem Christianam dictus, Vienna frequentiprimariorum virorum coronâ se in Arabiâ deserta dixit vidisse gregatim obversantes ut armenta, monocerotes, referente Jordano, Philes talem dedit nobis descriptionem: (quæ talis est ex translatione doctiss. Joachimi Camerarij, archiatri Norrinbergensis reip.)

*Est unicornis India fera cognita
Horrenda visu, calcium quibus ferit
Armis timenda: sed ore si quem proruens
Morderit, vix Paonis solers manus
Præsens levarit vulneris periculum;
Hac insolenter verticis motans jubam,
Longumq; noxiumq; cornu porrigit:
Quod frontis enatum sub ipso tubere
Non est cavum, nec more cornuum leve,
Nec compari undiquaq; constat germine,
Limaq; ferri visitur mordacius
Gyris in orbem convolutum iugibus.*

Hæc Philes, qui pleraq; sua ex Æliano transcripsit, unde eius simia dictus. Sic & Cadamostus testatur se duos vivos vidisse: Unum apud magnum Ducem in Mecba, alterum in palatio magni Chami Tartari. Quæ verò de

boc animali scribi digna videntur, vel conformationem corporis, & eius partium; vel proprietates concernunt.

Quo ad Conformationem, 1. Magnitudo est equi Vartomanno, & quidem conformata etatis equi Æliano, 2. Caput cervinum q. est, Plinio, Solino, Vartomanno & Cardano. 3. Reliquo corpore equo potissimum similis, Plinio; cervo iuxta Cardanum, 4. Juba equi, Æliano; eaq. rarior, brevior, Vartomanno; rarissima & in alteram tantum partem tendens, Cardano. 5. Color piti balius Vartomanno, fulvus Æliano, mustela similimus Cardano, 6. Crura macilenta ac tenuia, & pedes cervi ac coxa villosa, Vartomanno. Pedum & totius corporis bonitate excellit, atq. similiter, ut Elephas pedum digitis indivisis est Æliano; Unde Plinius ait, pedes esse ut Elephanti; ideoq. nulla hic inter illos autores est contradictio. In unico unicus contrarius est Vortomannus, qui de duobus Mebensibus scribit, habuisse ungulas bifidas, & pedes caprinos, posteriores extrorsum villosos, tibias anteriores tenues, & binnuli modo graciles, itaq. hæc omnia imitatus est Cardanus his verbis: Crura velut capreolo

De Unicornu

tenuia, posteriorum exterior pars multo pilo villosa, ungulae bifidae. Et sequitur Munsterus: Nec novum est individua eiusdem speciei invicem differre, ratione loci, pabuli, aëris, ætatis, educationis, ut mutatio sit in pilis, colore, cornibus &c. ut rectè advertit Baccius: & hoc in plurimis animalibus exempli loco edocuit Cattellanus in discursu de Unicornu cap. ult. 7. Cauda apro similis Plinio & Æliano, Solino suilla. Addunt nonnulli barbam hircinam 8. Cornu unum habet media in fronte, illudq; nigrum (non quidem intense, sed instar cervini, fuscum) Æliano, Plinio, Boëtio qui verum aliquoties vidit, & Cardano qui se vidisse refert: & consentit Lelius à fonte in Consult. Med. 224. mihi pag. 665. atq; Franzius lib. d. qui addit esse foris nigrum propter corticem quo tegitur, intus verò candidum & splendidum, non læve sed in spiras vel versuras quasdam naturales contortū. Æliano Boëtio, Cardano, Lelio: In mucronem desinens Æliano, ac insuper rectū Boëtio, longitudine modò cubitorum duum, ut Plinio, modo trium, ut Vartomanno & Cardano: pedum quatuor Solino: neq; mirum
variare

variare longitudinem , tum ratione atatis,
 tum regionis, &c. Sic in Anglia bobus emi-
 nentiora sunt cornua quam alibi; variari &
 colorem : nam usu & temporis diuturnitate,
 nativus ille externus splendor perdi potest, ut
 in castaneum abeat, unde nonnulli cum So-
 lino purpureum esse dicunt Quod vidit
 Boëtius Venetijs, fuit 6. pedes longum , intus
 ad pedum duorum longitudinem à basi conca-
 vum , ad basin autem ovi gallinacei maioris
 crassitie paulatim in acutum mucronem de-
 sinebat. Fatetur Baccius illud esse verissimum
 quod est Parisijs in templo S. Dionysij. Hoc
 quia à Cardano est descriptum , lib. 17. de
 Variet. Rerum cap. 97. verba eius subiiciam.
 Verum, scribit , Monocerotis cornu ,
 quod longè pretiosius est vixq; senescit,
 dum Lutetiâ iter in Scotiâ agerem, vidi:
 aderat enim fortè fortuna Joannes Ma-
 nienus medicus, vir egregius & ma-
 thematicarum studiosus, qui nos quo-
 tidie invisebat, est autem officiosus ad-
 modum vir. Is igitur cum esset medicus
 monachorum beati Dionysij, nos de-
 duxit ad templum illud toto orbe cele-
 bratum,

De Unicornu

bratum , quod à Lutetiâ abest tribus millibus passuum, est autem augustissimum : ubi cum sepulchra regum , statuas, cæteraq; ornamenta marmorea vidissemus, monocerotis cornu , quod in templo pendeat, demissum diligentius consideravi. Erat a. longius quam ut extensâ manu , stansq; apicem attingere possem : Crassitudo exigua pro longitudinis ratione, nam duobus primis digitis utrinq; facile complecti poterat : adeò verò sensim in acutū tendit, ut vix minui videatur, cum in apice pollicis crassitiē retineat. Teres ubiq; & quasi fascijs ab imo ad summum in cochleæ formam ascendentibus distinguebatur. Erant a. fasciæ quinq; , quas lineæ mediæ & ipsæ in spiræ modum ascendentes dispersebant, nulla cavitate, neq; natura quod sciam, huic simile quicquam efficere solet, sed ars, quasi in torcularibus. Sed torcularia duas habent tantum fascias è quibus una causa est, cornu hoc quinq; : nec cavitatibus ullis, nisi admodum exiguis, interpositis; ab imo inane est ut boum cornu

nua

nua; Sed inanitas non maior est solidi-
ore parte, neq; enim tenuia sunt labra,
rectissimum ad amussim. Color qualis
cervino, sed absq; ramis, & longe gravi-
us: pendebat enim libras septendecim
cum tertia. *Putat idem Baccius, penes quem
fides sit, verum etiam haberi Argentine &
apud Regem Polonia: verum etiam Metis
asseruari ferunt. Petrus Bellonius Cenoman-
nus in singularibus suis observationibus, l. 1.
c. 19. ita describit: Quod apud D. Dionysij
phanum est, quod omnium maximum
existimamus, inter ea quæ hætenus con-
specta fuerunt, maius præconium mere-
tur, quam aliud quodvis cornu, quod in
animali procreatum viderimus. Natura-
le etenim est, haud artificiale, in quo o-
mnes notæ, quæ alterius animalis cornu
conveniunt, reperiuntur, & quoniam
concavum est, existimandum est, non
esse deciduum ut nec casellarum Cha-
moix, bove est ain cornua, contra
quam damis, cervis & hinnulis, quibus
decidunt. Nullus est procera quan-
tumvis staturæ, quæ vix ad illius
summi-*

De Unicornu

summitatem pertingere queat : septem
n. magnos pedes longum est, Decem
& tres duntaxat libras & uncias quatuor
pendet : si quis tamen subleuet, plusquam
decem & octo libras pendere existimet.
Eius figura recta est instar cerei inferiore
parte crassa, deinde paulatim usq; ad mu-
cronem gracilescens : eius etiam crassi-
tiem manus complecti nequit , cum
quinq; digitos in diametro habeat : atq;
si quis funiculo crassitiem metiatur , pal-
mum & tres digitos inveniet. Inæquale
nonnihil est eâ parte, quæ capiti inhæsit
tota deinde reliqua parte levi & politâ :
levibus canaliculis striata est cochleæ in-
morem ab infima parte ad extremum
mucronem, à dexterâ ad sinistram , o-
mnibus strijs in gyrû vergentibus, quem-
admodum in limacum testis , aut fuste,
quem periclymenum ambierit. Eius co-
lor non omninò albus est ; nam temporis
iniuria fuscum nonnihil redditum est.
Integro pede cavum est, aut eo amplius
infima parte, qua ossi, quod capiti firmi-
ter adhæsit, insertum fuit, Hinc iudica-
re

elicet, minime deciduum esse. Cum
horro tantum onus animalis capiti in
umbat, animal quod illud gestat, ingen-
is corporis, bove non minus esse conijci-
ndum est : *Duo verò quæ vidit Boëtius,*
unum Venetijs, alterum Praga, quia egre-
tiè conveniunt cum Parisiensi ; Et cum veris
notis veriunicornu ; eius etiam verba non
gravatim exscribemus. De eo ergò quod Ve-
netijs videbat apud quendam rerum exotica-
rum studiosissimum ita loquitur : Sex pedes
longum fuit ad basin ovi columbini ma-
ioris aut ovi gallinacei minoris crassitie,
baulatim in acutum mucronem desi-
ciens, intus ad pedum duorum longitu-
dinem, à basi concavum. Color externus
serè niger fuit, ut ligni guaiaci nucleus
interior etiam niger esse solet. Tanto
lavore præditum erat, ac à basi versuras
baulatim ad mucronem tam eleganter
æqualiq; distantia, procedentes habe-
bat, ut arte elaboratum fuisse videretur.
Et paulò post : Id profectò cornu verò
Monocerotis animalis cornui omnibus
notis

De Unicornu

notis respondebat , atq; pro eius cornu habui, licet ille aliter senserit. Nam huiusmodi viris parum exercitatis, à mercatoribus, quibus credunt, facile imponitur: fortassis quia ad venena expellenda & arcenda vires non habuit, pro Monocerotis cornu habere noluit, cum tamē ut dixi, Monocerotis cornu viribus illis careat. Simile planè cornu vidi apud Philibertum de Bois mercatorem Pragensē, qui id à legato Ducis Muscoviæ Pragæ degente pignoris loco ad se pro mille ducatis receperat. Sed cum nullæ eius ad venena vires deprehensæ fuissent; indicatum fuit à Gemmarijs Monocerotis cornu non esse, licet omnibus notis attestantibus fuerit.

Philippo II. Hispaniarum regi pro singulari dono inter munera honoraria multa alia à Turcarum Imperatore missa fuisse duodecim cornua Monocerotum, singula pedes quatuor, et totidem digitos longa, vide historiam Belgicam Jmman. Metetrani lib. 13. pag. 238. linguâ Belgicâ Delfis in fol. Anno 1599, de quibus valde dubito,

dubito, quod vera fuerint, cùm tanto numero
haberi potuerint, Nequè assequi satis possum,
num Electoris Palatini verum fuerit : ipse
elector ex descriptione iudicium faciat,
5 examine Medicorum Heidelbergensium,
quod Misseel. Med. Smetij lib. 8.
insertum est, epist. 1. pag. 388. Ita v.
babet : Descriptio cornu admirandi,
quod Principes Palatini ad Rhenum
Electores inter κειμήλια pretiosiora
Heidelbergæ reservant, & pro Monocerotis cornu habent, à Medicis v. &
Pharmacopolis eius loci, iussu illustriss.
Principis, *Johannis Casimiri*, Tutoris & Administratoris Electoralis
15. Novemb. 1586. accuratè examinatum est. Unicornu illud Electoris
Palatini ad Rhenum, quod 15. Novemb.
1586. à Medicis & Pharmacopæis civitatis & Academiae Heidelbergensis,
Principis mandato diligentissimè contemplatum est, substantia constabat
verè cornea, eaq; dura, qualis in cer-
vorum quoq; cornibus spectatur.

pondus

De Unicornu

Pondus eius marcas viginti sex , ac insuper uncias binas cum semisse, (marca ad uncias octonas æstimata) & sic in univ ersum uncias ducentas , & decem cum semisse pendebat, hoc est, libras Romanas septendecim , unciasq; senas cum semisse. Longitudo exactè ulnas quatuor Heidelbergenses, vel pedes fabriles octonos continebat, tamen si apice extremo graciliori ad pristinam proceritatem aliquid , circiter sesqui digitum fabrillem, vel paulo quid amplius requirebatur, quod Albertus Marchio Brandeburgicus (qui ante possederat) illi per transversum non tamen exquisitè quondam defregisse dicebatur. Crassioris partis extremitas ambitum habebat digitorum septem cum semisse, qua a. crassissimum erat, nempexv. digitos sursum crassitiem mensi sumus , *sesquidigito* amplio rem, quam in imo (quod insolens valde est) adeò ut ambitus eius novem digitos impleret. In ora illa crassiore excavatum erat ad digitos tres rectà sursum, nullà rotunditatis servata proportionē

tionē. Circaimū enim lima subinde
abrādendo non exiguum decesserat,
quo factum ut limbus in ambitu sub-
tenuis spectaretur, adeoq; in fundo ca-
vitatis intimo, albicans quiddam medul-
laceum reperiēbatur, substantiæ raræ &
siccæ. Ab imo usq; ad summum, striæ
quædam turbinatæ, aut versuræ tortorum
funium modo, sensim ascendentes vide-
bantur. A mucrone aut tenuiori extre-
mo ad septendecim digitos deorsum
apparebat rimula, tanquam fractura
quædam in transversum tendens. Nulla
ibi erat obliquitas aut incurvatio, qualis
in alijs cornibus, sed rectitudo mera,
sicut in hastilibus venabulorum (quæ
Schweinspies vulgus vocat) quorum for-
mam utcunq; referebat. Quin etiam
qua ad extremitatem crassiorem magis
vergebat, rudius, inæqualius, asperiusq;
erat, qualiter & cervina plerumq; exi-
stunt. Color erat ex fusco cineritius, in
flavitiem dilutam vergens, præcipuè
quod in versuris aut strijs, versùs gracili-
orē finem magis exstabat.

E

Mo-

De Unicornu

1. Modus quo capiatur hoc animal variè
à varijs describitur. 1. Per virginem, ut
infra sequenti capite dicetur, aut iuvenem
virgineo habito: Qui modus fabule similis.
12. Ex Epistola Regis Æthiopia ad Papam Ro-
manum talis indicatur. Leo unicornem admo-
dum metuens, post arborem grandiore
se abscondens ab unicornem dum impetuosè
petitur, cornu tam altè in arborem unicor-
nis adigit, ut hac ratione captus à Leone pe-
rimatur, postea què reperiatur.

CAP. V.

De proprietatibus Monocerotis animalis.

Affectiones & proprietates precipue sunt:

I. Locus generationis, quibusdam est
India orientalis, alijs occidentalis in Insulis
nonnullis: quibusdam ut Vartomanno &
Cadomosto: Indubiè verò in omnibus istis
locis reperiuntur, & fors etiam in Russia,

Mosco-

Moscovia & alibi, ubi loca sunt deserta & solitudines. His n. præcipuè delectari hoc animal, autores ferè consentiunt. Ælianus ait l. d. quod desertissimas regiones persequatur simul & solitarius erret. Cardanus inquit de subtil. l. 10. p. 450. Nascitur in Æthiopia inter solitudines, squalentēq; terram atq; inter serpentes. Quia ergo in eremis incedit solitarium, atq; à locis multum frequentatis abstinet, estq; præterea, ut Cardanus l. d. addit animal rarum; hinc pro miraculo penè habetur, si quando aliquod eius cornū inveniatur. Quod fortè à fluminibus ex vastis istis desertis fluentibus animali mortuo devehitur. Unde nonnulli aiunt, cornu hoc arenis obrutum ad littora fluminum in Æthiopia & India reperiri. Ex hisce liquidum est, mirandum non esse à paucis oculis usurpari hoc animal; à multis ideoque negari ac si in rerum natura non daretur. Vnde Pareus ait, supra loco alligato: Profectò Romani domito orbe, omnium quæ rara adeoque pulchra essent, inquisitores diligentissimi, si uspiam aliquo orbis in

De Unicornu

angulo talis latuisset fera, eius sibi copiam fecissent, & nummis suis aut armis insculpissent, quemadmodum crocodilos, Hippopotamos, Elephantos, aquilas, Pantheras, Leones, tigres & alia his regionibus ignota animalia inscripserunt. *Paræo a. responderi potest. si Romani unicornem non insculperunt nummis; fecit id Alexander M. in memoriam victorum Indorum; tum enim ex varijs metallis conflata Medalia, ut vocant, insculpi curavit unicornem mansuetum ad pateram caput inclinantem, & vinum inde bibentem, cum inscriptione græca υνικωρ, eo quod, ut existimatur, Baccho Nysseno à Nyza capta consecraverit. Quale monumentum metallicum habuisse & studiosis antiquitatis ostendisse dicitur Dux Ferrariæ. Romani a. quia in Indiam non penetrarunt, sed tantum usque ad Parthos, excusandi idcirco sunt quod non fecerint, quæ Paræus desiderat: quanquam putent aliqui sub Gordiano unicornem Romæ fuisse, scribente id Julio Capitolino.*

2. Summa ferocia, ut cicurari non possit, ab homine tractari, aut præsepi alligari & hominibus servire: quod supra ex locis scripturæ citatis adstructum est, Plinius consen-

tit

tit libro dicto, qui vocat asperrimam feram, quæq; viva non capiatur: Ælianus distinctius ait, non meminisse quemquam ullum Monocerotem integra ætatis captum fuisse. Solinus ait: Interimi quidem potest, capi non potest. Sic solent animalia esse ferocissima, quæ gaudent solitudinibus. Caterum Autorum hic animadverto dissensum. Ælianus scribit, Monocerotem ad alias quidem bestias ad se accedentes mansuescere, cum gregalibus v. suis pugnare, neq; modo cum maribus naturali quadam contentione dissidere, sed contra etiam fœminas certare, pugnamq; usq; ad mortem victi ingravescere. Coitus v. tempore ad fœminam mansuetè adsuescere, & pariter pasci; cum hoc tempus transierit, & venerem fœmina ferre caperit, rursus efferrari & solum vagari. S. Gregorius & Isidorus asserunt, cum Monoceros sit animal tanta fortitudinis, ut nulla venantium arte capiatur, inermem tamen capi, & quasi soporatum, si virgo puella ei proponatur, quæ venienti sinum aperiat, ubi ille omni ferocitate deposita caput deponat; imò amplius hanc in rem Frantzius scribit, quod utcunq; sævum sit hoc animal, tamen sexum fœmineum veneretur, & ad fœ-

De Unicornu

minas accedat, & iuxta eas in somnum resolvatur, atq; ita delapsum sæpè capiatur, ligetur, donec tandem cornu eius refecetur. Subdit (ex Job. Tzeze qui vixisse putatur Anno 1176) : Juvenem igitur robustum vestibis virginis induunt, & aromatibus conspergunt, & constituunt in vicino aliquo loco, unde odor cum aère perveniat in nares bestiae. Interim ergò dum ipsi venatores occultantur, accedit bestia ad juvenem, qui odoratis & amplis manicis oculos ipsius tegit, ut venatoribus liceat accurrere. Hæc ille. Quia in autoribus satis luculentis ut Æliano, Plinio &c. non reperio, malo cum Paulo Veneto l. d. Gesnero in monocerote, alijsq; viris doctis statuere, qui hanc de cicuratione per virginem narrationem pro fabula habent, ortâ ex eo, ut asserit Gesnerus, quod monocerotes cum sit asperrimus, tantùm mitescat, quando amore incalescens, dum tempus est generandi, positâ feritate, blandè ad eam accedit, cum eaq; pascitur et commiscetur. At mox, ubi eam concepisse, & uterum intumescere sentit, ad pristinam feritatem,

aver.

aversionem & solitudinem redit : ut supra ex Æliano audivimus. Hac sententia sacris literis, qua fera buius incomparabilem feritatem & ferociam asserit, consentit, atq; rationi recta; qua si generatio & propagatio speciei fieri debet, perpetuum odium & certamen contra femellas non admittit.

Vartomannus mansuetum scribit esse animal, cuius verba non pigebit adscribere l. d. De Unicornibus ait templi Mechæ in Arabia, Mahometis sepulchro nobilis, quos Monocerotas appellant, qui ferme alibi non visuntur, sic scribit; in altera delubri parte septa visuntur, sive claustra appellare mavis: in quibus unicornes gemini asservantur, locoq; miraculi, populo spectandos præbent. Nec abs re, res n. miratu est dignissima. Sunt a. huiusmodi, ut ilicò denarrabimus. Alterum eorum, quem constat longè prociorem esse pullo equino 30. menses nato, haud absimilem crediderim. Prominet in fronte cornu longitudine trium cubitorum, Longè natu minor est alter,

utpote

De Unicornu

utpote anniculus, ac equino pullo simili-
mus; eius cornu quaterni palmi longitu-
dinem haud excedit. Coloris est id ani-
mal equi mustellini, caput cervi instar:
Collo non oblongo : rarissimæq; iuba,
ab altera parte solum dependentis. Tibias
habet tenues , easdemq; graciles admo-
dum, hinnuli modo , Ungulas antero-
rum pedum bifidas habet , caprinos pe-
des fermè referentes. Tibiarum poste-
riorum pars exterior villosa est, piliq;
plurimi, sanè id animal ferum videtur,
verum ferocitatem nescio quâ comitate
condivit. Eos unicornes quispiam Sulta-
tano Mechæ dono dedit, ceu rem inven-
tu rarissimam , eandemq; pretiosorem,
Advecti sunt ex Æthiopia ab Æthiopum
Rege, ut eo munere necessitudinem con-
iunctissimè cū Sultano Mechæ præfecto
iniret. *Hactenus Vartomannus. In pauculis
ab alijs eius descriptio dissidet. De quo dissidio
sic Baccius :* Differt à cæteris in ungularum
descriptione, nam bifidas esse profitetur
more caprarum, cum Plinius & Ælianus
integras esse dicant, similesq; Elephan-
tjnis,

tinis. Sed in hoc tueri potest dicendo
assimilationes dari pro exemplis , non
autem quod totæ tales sint , quin minor
adhuc proportio existit, si dixerimus pe-
des habere omnino Elephantinis similes;
si animal ipsum equum magnitudine
non superet. Et licet etiam pedes Ele-
phantorum callosi sint & rotundi, viden-
tur tamen ungulas habere non nihil di-
visas, eaq; in re à solipedis differt, eamq;
differentiam annotare voluit Barthema
cum æquiore proportionem cū caprinis eis
assimilarit ungulis. Sed cur nos circa
has differentias exercemus ? Ecquæ da-
tur alicuius rei sive ea ex fossilibus sit, aut
plantis, aut animalibus, descriptio, quæ nō
apud diversos, qui eam describunt, variat?
Ecquis itim ille est, qui non aliquando
decipitur, & in ijs maximè, quæ nun-
quam vidit? Nunquam autem antiquis
visum fuisse unicornem (qui de eo scri-
pserunt) sed ex aliorum narratione
scribere, pro indubitato mihi persuadeo.
Vnde natum est, quod quæ de hoc anima-
li prædicantur, fabulosa ferè habeantur,

De Unicornu

& à nobis propter narrationis diversitatem difficillimè invicem concilientur, quare summo isthæc cum iudicio à Lectore examinanda erunt. Si enim dixerimus ea propter aliquid fabulosum esse, quia diversimodè de eo ab autoribus scribitur, omnes etiam historias, etsi verò alioqui veriores, falsas etiam esse concedendum foret, quandoquidem & in earum enarratione non semel variant historici: sufficit n. ut quæ dicuntur, convenient in ijs, quæ sunt maioris momenti, magisq; essentialia. *Hæc Baccius.*

In Vartomanni relatione meritò desideramus, quod de fera caudâ & voce, deq; ipsius cornu, colore ac versuris nil indicet. Sed quid de hac relatione Vartomanni sentiendum breviter explicabo. In initio quod Sacra scriptura asseverat, tanquam omni exceptione maius credendum, nemo sana mentis inficiabitur. Sed anne Vartomanno, optimo viro oculato testi habenda fides, dices, suadente Scaligero? Vtiq; & hoc largiemur. Sed commodà interpretatione Vartomanni testimonium

monium leniemus. Si in Joban. Langij sententiam luberet concedere l. d. qui Sultano ex Æthiopia missos illos unicornes, per boves unicornes India interpretatur, res utrinque salva esset. Quominus a. huic subscribamus, varia obstant. Initiò non presupponendum Vartomannum ita rudem, ut discrimen inter boves illos India & Monocerotis ignoraverit, deinde cornu boum Æthiopicorum superius ex Scaligero descriptum minimè convenit cum Vartomanniana cornu descriptione: econtrà tota descriptio Vartomanni paucissimis exceptis, verum monocerotem representat; tandem regem Æthiopia Sultano eos unicornes dono misisse ceu rem inventu rarissimam & pretiosissimam, ad arctiorem ineundam necessitudinem, ex narratione liquidum est; quod de vulgaribus boum unicornium cornibus affirmare ridiculum esset. Posset quis alio modo conciliationem moliri, nempe, existimando in Æthiopia Monocerotem esse mansuetum, alibi verò ferocissimum; sed cum fundamine probabili careat coniectura, eò adducor, ut putem pullos adductos ex Æthiopia, non integræ ætatis

De Unicornu

etatis animalia ; hæc enim non capi viva, testis est Ælianus. Rationem mea coniectura capio exinde, tum quod ex Vartomanni relatione conspicuum sit, juniores fuisse feras illas Mechenses, tum quod Ælianus lib. 16. de anim. c. 20. expresse scribat : Prasiorum Regi illius pullos etiamnum teneros deportari, eosdemquæ festis & panegyrijs diebus comitti ad robur ostendendum. Quamobrem Mechenses longo iam carcere domiti minime feroces.

III. *Affectio, Inexpugnabilis fortitudo, supra ex sacris literis asserta ; & consentiunt autores prophani. Ælianus inquit : Corporis maximo robore preditus est, & cornu inprimis inexpugnabili armatur.*

IV. *Vox eius omnium maximè animalium absona & contempta Æliano, Mugitus gravis Plinio, mugitus horrendus Solino.*

V. *Summa Sævitia, supra ex sacris literis.*

VI. *Agilitas & cursus, supra indidem.*

VII. *Quidam scribunt, quod suis instar in luto & cæno se volutare gaudeat.*

IIIX. *Et quod instar Rhinocerotis cornu ad saxum acuat, ut eò celerius obvia quæq; penetret*

penetret. *Alias proprietates mittimus autoritate luculentâ descriptas : Ut inter alias, quod ferunt armenta vicina non bibere ex aquis per venenata animalia infectis, nisi prius biberit unicornis, immisso cornu tantum quàm alexipharmaco.*

CAP. VI.

Monocerotis cornu, non magis quàm vulgaria cornua, adeoq; penè nihil virium contra venena obtinere.

Rectissimè dicitur : Opinio quando in idiotas cadit, est indelebilis. Videre hoc licet, non in vulgo tantum, sed quibusdam Sapientibus, qui vulgi placita secuti huic cornu vim tribuerunt alexipharmacam & cordialem (quæ in calida aquâ pereat, in frigida diutius permaneat) de qua optimi Auctores ne grîj quidem, alijs verò experientias contrarias citaverunt. Augenda fabula circulatorum nescio quæ signa commenti sunt, anilia deliramenta, de eius sudore, quem præsentè veneno, aut admoto venenato animali statim inde morituro, emittat; ebullitione, quam tamen in aqua præstant omnia immersa porosa: circulo ex pulvere unicornu factò, quem (corpius aut aranea in area eius posita transili-
re

De Unicornu

re non audeat ; aliqꝫ fictitia & experimentis contraria. Mirum ergo practitorum quorundam hodie libros hoc cornu ad venena febres malignas atqꝫ pestilentes ullo modo velle commendare ; quod reuera est laterem lavare ; & frustra aliorum relatione commendant Ficinus , Brasavolus , Matthiolus , Mundella , Fernelius , Jubertus , Fumanellus , Andernacus , Hollerius , Vallesius. Et si meis quis verbis parum fidei habendum censeat , præstantissimos virorum in medium adducam.

*Certè Ælianus diligentissimè Asinum Indicum describens atqꝫ etiam Monoce-
rotem ; de illius cornu scribit , con-
tra venena valere ; de huius planè
nihil tale ; sed pisce magis mutus est.
Immo ignorarunt omnes qui feram hanc
descripserunt. Andreas Baccius inquit l. d.
Mirandum, non constare, quinam præ-
dicta cornua Romam, Venetias, & Lu-
tetias comportaverint ; quando , quo-
modo & quales operationes præter ordi-
narias præstent, præter quam, quod semper*

per in communi admiratione & æstimatione maxima multorum millium ducatorum fuerint. Quin potius illorum conspectus solus admirationem parit, considerando pulchritudinem splendoremq; gemmarum adinstar cum tantâ substantiæ puritate, ut in tot seculis nec maculata, nec ullo modo decolorata, (quod in ebore accidit) aut contaminata fuerint, nisi quod in nonnullis locis, probationis gratiâ, abrasa esse videntur.

Vnde mirum non est, Principes illos, eorumq; Medicos deceptos fuisse, cum in nullo antiquo scriptore inveniatur, vel etiam legatur, quod unicornu per os exhibeatur, nec compositiones medicinarum ingrediatur, sicut Medici aliqui præteriti temporis & hodierni quoq; crediderunt, qui nescientes quid esset unicornu, destillationibus & quinque essentijs pretiosis immiscuerunt, nullam afferentes rationem aut experientiam, quam unquam vidissent. *Franciscus Ferdinandus ait* : Unicornis propriè dicti

De Unicornu

dicti cornu haud puto talem inesse potestatem : non enim tot latuisset veritatis & arcanorum naturæ diligentissimos indagatores antiquos &c. *Laurent. Juberbertus in lib. de peste, & Anton. Ludovicus Med. Vlyssiponensis in lib. de Empiricis & Miscell.* negāt ab ullis antiquorū hanc contra venena vim huic cornu tributā. *Mercurialis consult. Medic. tom. 1. Consil. 94. ad Baptistam Palestram Medicum Parmensem :* Unde tria colliguntur , primū Monocerotem & Asinos Jndicos diversos esse. Secundū, cornu Asini Jndici & non Monocerotis illud esse, quod venenis adversari creditum est. Tertiū, cornu, quod hodiē apud nonnullos Principes in magnā existimatione contra venena conservatur ; esse non Asini Jndici, sed Monocerotis, quippē cum unicolor sit , & versuris quibusdam delineatum ; non autem tribus illis coloribus insignitum , quos refert *Ælianus &c.* Quamobrem in hanc sententiam eo ; ad huc & Principes & Medicos quosdam graviter errare , qui forsā eundem esse Asinum Jndicum & Unicorn-

unicornem opinati, ita utriusq; cornu confuderunt, ut cornu quod ab Æliano, Plinio, & alijs ullâ virtute donatum esse proditum non est: pro illo quod venenis ac pesti resistere creditum fuit, ineptè admodum accipiant, perinde ac pictores qui utriusq; corpora confundentes neutrum verè exprimunt.

Neq; experiētijs, quas narrant, multam fidem adhibere cogor, quoniam cum rarissima cornua illa, & apud primates duntaxat reperiantur, raræ quoq; fiunt experiētiæ, & ob id nullam aut exiguam admodum certitudinem habent, quamvis etiam si medullitis rei veritas indagaretur, appareret profectò pluriès experiēcias illas frustratas, quam finem adeptas esse. Accedit & illud, verisimile mihi non videri, si hoc cornu tali esset virtute donatum; Galenum qui & experiētiâ, & omnium rerum peritiâ nulli secundus fuit, eam tacuisse debere, cum præsertim de cornu cervini facultatibus quamplurimis locis mentionem fecerit, ubi occasio dabatur, etiam mi-

F

randas

De Unicornu

randas monocerotis cornu vires recensere, etc. Neq; credibile videtur, si hisce temporibus huiusmodi cornua apud multos habentur, temporibus Galeni haut comparari potuisse; tum quia ut ipsemet refert, quotannis ex universo orbe pulcherrima & pretiosissima omnia Romam portabantur; tum quia M. Antonius Imperator potētissimus, cui Galenus maximā cū laude servivit, omnium Theriacæ amātissimus fuit, pro quā cōficiendā à cunctis regionibus simplicia advehenda curabat, quem sicut cæteros Imperatores, & virtutem huiusce cornu potuisse scire, si vera essent, quæ dicuntur, & illa facilius quā nostrates Principes acquirere nemo ignorat. Ita q; doctissime Palæstra, adduci nequeo, ut credam, cornu illud Monocerotis quod ostendant, ullam peculiarem venenorum expultricem facultatem habere, nisi ipsum virtute suā exsiccatoriā perinde atq; alia multa exsiccantia aliquid efficere posse dicamus, pro venenis extinguendis. Tu meam sententiam hanc examina-

minabis

minabis , neq; ulla Principum autoritate , quæ veritati semper est posthabenda , neq; cæcis experiētijs te persuaderi permittes.

Ambrosius Paraus loco supra citato:

Si experiētiâ & rerum eventis agendum est, sanctè hoc affirmare possum, pluries me tentasse, nunquam tamen quicquam ex cornu isto, quod pro Unicornis iactatur, adversum venena feliciter ægris mihi commissis exhibuisse. Si thesibus & autoritatibus pugnandum; magna pars melioris notæ medicorum iam pridem hoc cornu valere iussit, & divinas illi admirandasq; vires; propter quas antea tantoperè expetebatur, detraxit. *Et paulo post* : Itaq; Capellanus primarius Caroli IX. Galliarum Regis medicus, crebrò dicere solebat, se perlubenter eum morem sublaturum, de cornu Unicornis, frusto in pateram regiam demergendo, nisi nosset eam opinionem tam altè in hominum animis infixam esse, ut vereretur, ne unquam ratione ullâ

De Unicornu

expugnari posset. Adde , inquiebat , quod si superstitiosum eiusmodi remedium non prodest : Certè nec admodum obest , nisi fortè eorum fortunis , qui id auro redimunt , vel etiam ex eventu , quod principes , dum decantatis huius cornu viribus plus æquo confidunt , negligūt sibi alijs convenientioribus adversum venena remedijs cavere : Sic sæpè incautos mors inopina rapit. Cum aliquando ex Ludovico Dureto , Regis Medico & professore , propter excellentem , quam iure de eius doctrina docti omnes conceptam animo habent opinionem , quæsissem , quid de eiusmodi cornu sentiret. Respondit ille , nihil se illi virium attribuere. In cuius rei confirmationem , secundam rationem antè multis verbis expositam pluribus ille & disertius enarravit , nec vereri se in auditorio suo doctorum hominum undiq; ad ipsum audiendum concurrentium theatro , id altà voce & explanatà oratione prædicare.

*Anselmus Boëtius de Bood lib. 2. de lap.
& gem.*

Et gem. c. 244. identidem ingeminat, cornu monocerotis viribus istis carere contra venena. Subscribit Andreas Marinus Med. in tract. Italico, Lat. ab Aldrovando verso.

Obiicies Gesnerum hist. animal. l. 5. de Monocerote p. 785. experientias recensere, virtutis huius cornu ad venenum, comitialem, lumbricos &c. Resp. 1. loquitur de cornu unicornis, ex novis insulis allato, amphibij videlicet, de quo supra diximus, cuius cornu vim habere alexipharmacam ultrò damus. Verba Gesneri sunt lib. 5. hist. animal. de monocerote p. 785. Cornu unicornis præcipuè ex novis insulis allatum, tritum & in aquâ potum mirè facit contra venena: ut nuper experientia ostendit in homine, qui à sumto veneno, cum iam tumere inciperet, hoc remedio restitutus est. &c. 2. Usus est Gesnerus aliquando cornu fossili, quod simili virtute pollere concedimus, & infra asseremus. 3. Dicit Gesnerus, se alia addere, ut succinum, scrobem eboris, folia auri & corallium crassiusculè contusa; quæ sanè per se sine unicornu multum præstant. 4. Immo addit, se non negligere interim reliquam

F3 *medendi*

De Unicornu

medendi rationem 5. Quoad Monocerotis verum cornu, fatetur se coniicere saltem, quod easdem vires habeat, cum cornu Rhinocerotis in iconibus quadrupedum pag. 64. Interim, ut supra dictum, exiguum ut alia omnia cornua vim habere posse unicornu alexipharmacam: Unde ex cornu bibere mos est antiquissimus, praesertim apud nostros Boeotae, ut supra ex Plinio: quod & Athenaeus de alijs l. ii. tradit, antiquos ex cornibus bovillis bibere solitos fuisse, & idcirco Dionysium (hunc apud Indos cultum fuisse, ipse etiam Baccius profitetur in explicatione numismatis Nyseorum) κερατο Φύη cornutum fingi, & taurum à pluribus nuncupari & ταυρομορφόν i. e. taurina facie conspici in Cyzico. Eiusdem moris ex cornibus bibendi id quoque est indicio, quod & vinum aquam miscere κεράσαι dicatur, & vas ipsum in quo mistio huiusmodi fiebat κρατήρ appellatur, ἀπο τῆς κέρας quasi κρατήρ ἀπο τῆς εἰς κέρας εγγείσθαι το πομα, i. e. quod potus in cornu infundatur. Hinc Ambrosius quoque cornu inquit, in medio vini plenum. Addit Athenaeus
ibidem

ibidem, nostris quoq; temporibus cornuum apparatus cernitur, quæ rhyta nonnulli appellant. Profert etiam exempla Centaurorum, Thracum, Papblagonum, Perbeborum, Philippi Regis Macedonum, Regum Poconia, qui ex cornibus, quorum labra nonnunquam vel auro vel argento operiebant, bibere consueverunt. Athenienses a. argentea cornua facientes ex ijs bibebant. Poëta præterea multos antiquos inducunt ex cornibus bibentes. Ælianus autar est, Ptolomæo secundo cornu bibulum ex Indîa allatum, quod tres amphoras caperet. Quidam a autem cornua aurea usurpabant, alij osculum poculi aureum vel argenteum faciebant. Pæonios aiunt boves educare, qui cornua gestent tanta magnitudinis, ut capere possint tres aut quatuor choas, & idcirco ex ijs facere pocula, quorum labra auro, argento ve circumdabant, Athenæo teste. Samogithas uorum cornibus pro poculis uti, testis est Sigismundus Baro, in commêto rerum Moscovitarum. Hieronymus Mercurialis libri primi de gymnasticis cap. II. antiquissimum triclinium marmoreum depingit, in quo accumbentiū unus ex istiusmodi corneo poculo bibit,

De Unicornu

indeq; vetustissimum illum lapidem esse arguit : vidit eum Patavij in edibus Rhamnusianis post curiam urbis praefecti, in vico Patriarchae ad Div. Petri.

C A P. VII.

Quid potissimum pro Unicornu vendant circumforanei.

 Os pro vero unicornu venalia obtrudere, iam fragmenta eboris, iam communium cornuum adustorum particulas, iam fragmenta ossium balenae, iam marga varia genera, imprimis cornu fossile, quod alijs lapidis Ceratites, de quo infra; ipse ego testis saepius fui oculatus, idemq; mecum fatentur peritissimi viri. Crato ad Thomam Jordanum Consil. & Epist. lib. 4. pag. 426. inquit : Vulgare unicornu nihil aliud est, quam dens Elephantis seu ebur.

Thevetus ait : Eiusmodi cornua unicornium nihil sunt aliud, quam Elephantum ossa, eo quod cernimus artificio

circinata

circinata & ornata; Sic enim in Orientalibus regionibus ardeliones isti & circumforanei homines Rohardi piscis (mari rubro & Æthiopico noti) dentes circunagunt, excavant, sequacesq; arte redditas, arbitrariâ voluntate producant, & pro unicornis cornu exponunt, venduntq;. Certè id quod dicitur cornu unicornis, ustum similem ebori odorem spirat. Afferit v. Cardanus, Elephantis dentes seu ossa, arte mollia reddita, quo & quantum voluerimus sequi & extendi bubulorum cornuum instar. Quid enim est in omni rerum natura, quod auri sacra fames in huius aut illius effigiem simulata expressaq; imagine, non aduleret.

Baccius l. d. pag. 97. Deceptio quorundam manifestanda est, qui unicornu plerisq; admirationi esse intelligentes avaritiâ ducti pro vero unicornu fragmenta quædam ex communibus cornibus adustis substituunt, & pro medicina mirabili venditant. Et vehementer miror eos, qui unicornu in Medicinis præscribunt,

De Unicornu

bunt, hanc fraudem malè feriatorum hominum non severius detexisse. Cum n. unicornu rarissimè, nec nisi in principum Gazophilacijs ob pretium eius & raritatem inveniatur, idcirco qui benè fragmenta illa consideraverit, nihil aliud esse, quam fragmenta eboris, aut aliorum ossium combustorum, fortè alicuius magnæ balenæ, aut genus aliquod lapidis eo modo præparati manifestè cognoscet. Vidi quodam tempore ingentis animalis maxillam in imis terræ visceribus conditam exhumari, quæ cum per multa secula delituerit ibi, ut credibile est, universa calcinata erat, dentibus exceptis: &, quia sapore arido & constringente erat, & aqua iniecta per longum tempus ebulliebat, idcirco pro unicornu substituebatur; Sunt qui scribant, circulatores petreæ aliquod genus & omnes pharmacopolas lapidē pro unicornu vendere. Cui rei ego quoq; ex relatione Romanorum fide dignorum testimonium perhibere possum,

qui

qui in multis Calabriae locis, eiusmodi lapides effodi affirmant, quos circulatores quærunt, & credulo vulgo pro unicornu obtrudunt, emptores a. facillè decipiuntur, quoniam lapis ipse ossibus uſtis undiquaque est similimus, squammatim compactus, siccus, aquæ immiſſus bullas excitans, quod evidentissimum & infallibile sinceritatis unicornu signum esse vulgus ubiq; credit. *Hæc ille.*

At substantia & color veri cornu interiorius est eboris instar, solida, densa, ponderosa, odoris et saporis expers, cum vi siccante & astringente, ideo radi & limari potest.

Jo. Guilielm. Reiffesteinius ad Gesnerum scribit, cuius verba reperiuntur in Gesneri libello de figuris lapidum &c. fol. 155. b. mihi. Oſſa quæ illic (apud Cheruscos) insolitæ magnitudinis effodiuntur, multi impostores pro monocerotis fragmentis simplicioribus vendunt:

Sed

De Unicornu

sed quia vicinis hæc fraus nota est, ad remotiora loca se conferunt nebulones. Gesnerus l. d. pag. 157. Ego in volumine de aquatilibus, corollario de Hippopotamo, dentis maximi apud nos inventi iconem posui: Sed postea alium quadruplo ferè maiorem ex Poloniâ accepi à viro nobili quodam ædificij futuri fundamenta iacente inventum, unà cum cornu maximo, quod pleriq; Monocerotis esse putarunt: sed crassities & figura eius curva obstant, *Boëtius de Bood. l. d. cap. 242.* Habeo ego domi plures quàm viginti differentias (cornu fossilis,) cum tamen omnes mihi pro cornu Monocerotis datæ fuerint. *Fallopian tract. de Metallis circa finem*: Hic locus esset loqui de ijs quæ à tota substantiâ faciunt contra venenum, & inter reliqua cornu illo Alicornij quod circumfertur & venditur pro cornu illius animalis, sed falsò, quoniam non est cornu, sed species quædam terræ ex *Apulia* delatæ, quæ tamen est bona contra venenum. *Sennertus in Institutionibus Physicis lib. 5, c. 4. p. 384.* Inter lapides illos

Illos primo loco meritò explicandus ille,
 qui vulgò pro Monocerotis cornu habetur.
Et Paulo post; Verum à genuino Monocerotis cornu facile discerni potest.
 Nam verum unicornu durum & solidum est,
 ut vix radi, multò minus teri possit,
 nec linguæ admodum adhærescit. Hic vero
 lapis durus non est, & quasi calcinatus facile
 frangitur teriturq; & linguæ admotus
 adhærescit instar terræ sigillatæ aut margæ
 alicuius.

CAP. VIII.

De melioribus succedaneis inter cornua & Ossa alexipharmacis.

SI quis ex hac rerum naturalium classe, alexipharmaca desiderat, non desunt quæ longè & certiora sunt, & experimentis comprobatoria, ut sunt;

1. Ebur aut eius rasura. Consentit Rondeletius lib. de pond. cap. 19. Nec me latet, inquiens, plures facultates illorum (cornuum) prædicari ab ijs, qui lucrum questumq;

De Uuicornu

stuntq; de illis faciunt , ut et rasuræ unicornis , quam auro pendunt , propterea quod venenis & vermibus ut plurimum aduersetur. Quod non minus præstare cornu cervi , rasuramq; eboris existimo : quod causæ est , cur ad eundem morbum pauperibus Elephantanti dentem : divitibus autem cornu unicornis (quod unum præ ceteris expetunt) pari successu præscribam. *Hac Rondeletij sententia est , qui sine discrimine pro unicornis cornu solebat substituere non modo cornu cervi , aut dentem elephantis , sed etiam ossa equina , canina , & myrobalanorum.*

2. Cornu asini indici : *vide supra*
3. Cornu Rhinocerotis ; *ut supra.*
4. Cornu Amphibij Africani vel etiam Molluccani , *ut supra audivimus.*
5. Cornu pyraßouppi , *de quo ita Thevetus in Cosmograph. t. 1. l. c. 5. In mari rubro secundum Arabiam navigantibus , apparet insula Arabibus cademotha dicta , in cuius regione , quam Plata flumen alluit , visitur fera barbaris incolis Pyraßouppi dicta , multò magnitudine par , capite baud absimili , hirta*
tamen

tamen, ursinis velut pilis vestita, sed baud adeo obscuris, verū ad flavum inclinantibus, bisulis ut cervus pedibus, duo procera capite, sed minimè arborea gestat cornua unicornium cornibus illis famatissimis affinia. Indigina enim, bestia aut piscis venenati dente demorsi, aqua epota, in quā sex vel septem dies eiusmodi cornua demersa & infusa fuerint, statim levantur & convalescunt.

6. Cornu cervi quod omnium certissimum & probatissimum, crudum, preparatum, ustum &c. in primis maximopere commendatum volo, quod in nostris officinis venale est, Chymicè sine igni, ut vocant, preparatum: quā elaboratione omnia retinentur eius principia, ut nihil exspiret aut evanescat. Rectè Crato ad Thomam Jordanum Consil. & Epist. lib 4. pag. 426. Credas mihi primas istas cuspides in cornibus cervinis contra venena plus prodesse, quam vulgare unicornu, quod nihil aliud est, quā dens Elephantis seu ebur. Sic & Baccius lib. de prolegomenis venenorum & antid. pag. 61. Unicornis supplet vices cornu cervi optimè præparatum, albissimum, &c.

7. Tandem cornu cervino non multò inferius

est

De Unicornu

est Cornu fossile dictum quod non vulgò tantum, sed sæpè etiam apud multos principes pro vero Monocerotis cornu emitur: Rectè equidem ratione virium, quibus longissimè superat unicornis cornu, at subdolè ratione pretij, quod nimium postulant: de quo cornu fossili, quia paucissimi egerunt, & nos sapiissimè cum successu in praxi medicâ eo ad morbos gravissimos usi sumus, in gratiam naturæ consultorum paucula in medium adferemus.

C A P. IX.

De Cornu fossili vulgò pro Monocerotis habito.

Dicitur ita Gesnero & eidem lapis Ceratites, eò quod cornu referat, & Gesnerum sequitur Boëtius de Bood, Clusio ebur fossile, Annot. ad lib. 1. Garzia c. 14. lit. Ee. alijs dens elephanti petrificatus; Casalpino lib. 2. de metall. c. 48. lapis Arabicus, alijs Lithomarga alba. Reperiuntur passim in Germania & Italia ex terris effossa integra animalia petrificata, & animalium partes, dentes, ossa, cornus

cornua, tibiae, maxilla, aliæq; corporis partes; aliquando ligna fraxini, iuglandis, & alia similiter in lapidē versa, ita ut aliquandō species ligni nosci, imò interdum odor deprehendi possit. Nonnunquam materia mineralis magis vel minus petrosa, sub forma cornu aliquius, dentis &c. licet tale nihil antea esse potuerit. Singula exemplis & experiētijs comprobabimus.

Integra animalia : *Albertus Magnus. de rebus metallicis lib. 1. tract. 2. c. 9.* Admirabile, inquit, omnibus videtur, quod aliquando lapides inveniuntur, qui intus & foris habent effigies animalium. Foris enim habent lineamenta, & quando franguntur, inveniuntur in eis figuræ intestinorum. Cuius rei causam dicit *Avicenna* esse, quod animalia secundum se tota aliquando mutantur in lapides, et præcipuè in lapides salsos non duros ut plurimum.

Dentes & ossa : *Theophrastus* autor est, ossa è terra nasci inveniriq; lapides oſeos ait *Plinius*, addens : Et in lapidem concreſcere manifestò apparet : quod cum feræ decidere in puteos tales (*ubi humor terræ*
G
petri-

De Unicornu

petrificans) & medullæ ex ossibus earum in eandem lapidis naturam post unam hyemem figurantur. *Sic Gesnerus lib. de figuris lapidum fol. 156.* Dentes quoq; fossiles inveniuntur alicubi, sive ex cadaveribus animalium quorundam, sive sponte naturæ orti. Dentem in lapidem versum Aldrovandus Bononiæ servat. Ossa lapidea fossilia veniunt quibusdam nomine lapidis Arabici.

Cornua, ligna &c. *in qua si humor mineralis talis petrificus incidat, transmutantur.* Placet hic verba Boëtij adscribere l. d. Quod ligno contingit, id etiam cornubus cervinis, denti q; Elephantis, alijsq; quadrupedum partibus, si in huiusmodi loca decidant, contingere potest. Hinc fit cornua ista fossilia inter se multum interdum differre, & pauca eandem faciem ostendere, imò aliqua dentes, tibias, maxillas, aliasvè corporis partes referre. Habeo ego domi plures quam viginti differentias, cum tamen omnes mihi pro cornu Monocerotis datæ fuerint: una manifestè exteriori cortice fraxini lignum

lignum ostendit. Alia differentia propè Brinam Moraviæ urbem inventa ita exactè figuram trunci iuglandis intrinsecus & extrinsecus refert, ut nemo nisi cœcus animadvertere non possit, truncum illius arboris fuisse, ac in terra transmutationem accepisse. Odoreti- am exactè nucis arboris odorem red- dit. Donatum mihi fuit etiam frustum illius trunci Monocerotis titulo. Eo- dem in loco trunci & caudicis maioris portio pro capite animalis distracta fuit. Silices adiacentes truncis suis cavitatibus eandem materiam, sed longe molliorem, magisq; friabilem, neq; nucis odore præditam continebant, ita ut ne- mo de generatione horum cornuum dubitare debeat.

Nonnunquam materia mineralis sub forma cornu, dentis &c. exinde liquet, quod aliquando tantâ quanti- tate reperiantur, ut tale animal fuisse sit incredibile. Hinc Gesnerus l. d. pag. 157. In specu subterraneo propè El- bingerodam, (de quo paulò ante scripsimus)

G 2

reperi-

De Unicornu

reperiuntur ossa & dentes tam hominum quam animalium aliorum, maximæ ac tantæ magnitudinis, ut vix credi possit, vixisse unquam tantæ magnitudinis homines aut animalia ulla. Ego in volumine de aquatilibus, corollario de Hippopotamo dentis maximi apud nos inventi iconem posui: Sed postea alium quadruplo ferè maiorem ex Poloniâ accepi à viro nobili quodam ædificij futuri fundamenta iacente inventum, unâ cum cornu maximo, quod pleriq; Monocerotis esse putarunt: sed crassities & figura eius curva obstant.

Scribit Albertus Mag. se vidisse & suis manibus mensum esse unicornu (ita nominat cornu fossile cum vulgo) cuius basis in diametro sesquipalium habuerit, longitudo fuerit decem pedum. Quod si ex proportionem Geometricâ consideremus magnitudinem capitis tam vastum cornu gestantis, atq; inde de toto corpore coniecturam faciamus, fuerit animal necesse est tantæ magnitudinis, quanta est magna quedam navis oneraria. Sic autor est Cæsalpinus lib. 2, de metal. c. 48.
effodi

effodi propè oppidum S. Joannis in valle Arni
ossa lapidea ingentis stature, ut putent fuisse
ex elephantibus ab Annibale ductis in Italiã;
atq; exstare humeri caput aut coxendicis,
magnitudine quam utraq; ulnâ amplecti
vix possit. Neq; est quod quenquam moveat
forma illa externa. Plurima n. mira in ter-
ra efformantur, cuius conformationis causa
ignoratur. De ollis subterraneis nonnihil
dictum est à nobis in Tract. de Pygmaeis, quas
jurares arte factas. Pyrrhus qui adversus
Romanos bellum gessit, habuisse traditur
Achatem, in qua ix. Musæ et Apollo citbaram
tenens spectarentur, non arte, sed sponte natu-
ra ita discurrentibus maculis, ut Musis quo-
q; singulis sua redderentur insignia, Plinius.
Scaliger exerc. 117. contra Cardanum negan-
tem hæc ita casu contigisse: Cur inquit, aut
Apollinem aut Musas in Achate pictas
credere voluisti? Maculas in lapidibus
multis conspeximus; quibus vidi poten-
tiores pro suo quenquè supercilio varia
imponere nomina. Marmoris frustum
sectum ad lateritium parietem incrustan-
dum edidit effigiem barbati senis; quam

De Unicornu

ad Paulum primum Eremitam uno consensu omnes referebant. Sanè pingunt eiusmodi stantem, palmaceâ amictum storea. Eum lapidem Leonhardus Crasus civis noster afferendum curavit ad Maximilianum, cum essemus Ratisbonæ. *Hec ille.*

In Pario marmore mirabile proditur, gleba lapidis unius cuneis dividendum soluta, imaginem Sileni intus exitisse, *Plinius. In Sagari fluvio Pbrygie gignitur lapis Autoglyphus dictus, ab eo quod nativæ ei Matris Deum imago insit: Plutarchus de fluvij. Et rursus; In Tanai fluvio Scythiæ nascitur lapis Crytallo similis, humanâ effigie, coronatus &c. Constantinopoli in Sapientiæ templo sunt duæ candidi marmoris dissecti crustæ: quarum utriusq; maculæ nonnihil cinerei coloris, ita sponte naturæ discurrunt, ut totam divi Johannis Baptistæ, vestiti tergoze cameli imaginem repræsentent, præter alterum pedem, quem non satis exprimunt. Agricola.*

Auricula similitudinem exprimunt interdum lapides gemmis similes, Conchas mari-

nas auris humana faciem representantes, in ambitu perforatas non paucas collegi in oris maritimis Sicilia, Apulia & Thuscie In lapide fossili Islebiano, è quo es conflat, nigro, duro, lamina instar, figura varia apparent, plantarum, animalium, ut rana, salamandra, serpentum, viperarum, anguillarum, cyprini, aurata, gobij, lucij, perca &c. imò principum virorumq; illustrium imagines. Vide Agricola m. l. 1. de nat. fossi. & lib. 10. Gesner. lib. de figuris lapidum c. 14. p. 162. Angulosi nonnulli lapides, ut Crystallus, basaltès, &c. reperiuntur, ac si ab artifice elaborati. Nam basaltès habet figuram polygonam, cristalli plurimi & adamantes Ungarici hexagonam, in pyramidem hexagonam desinentem, smaragdi occidentales & granati spurij quadrangulam; granatus bohemicus, geodes & margarita globosam, crapaudina concavam.

Argentum nascitur modò arbuscula specie, modo pilorum &c: ut videre licet in libris nostris metallicis. Stalagmites (quibusdam Osteocolla species) nascitur instar pilorum plurimorum in una massa, quasi favis inclusorum; uti copiosè in thermis Carolinis; ubi & nos invenimus. Astroites stellarum plurima-

De Unicornu

plurimarum exhibet figuras, Umbilicus marinus humanum umbilicum refert. Ceraunias foramen habet à natura circa medium.

De Materia cornuum fossilium,
eorumq^{ue} generatione auctores non conveniunt. Quidam, ut annotavit Gesnerus de figuris lapidum p. 153. putarunt esse Monocerotum in diluvio per orbem terrarum dispersorum cornua diu terrâ oblecta, carnibus & mollioribus partibus vetustate consumtis. Ceterû falsitas huius opinionis manifesta est. 1. Figura non respondet 2. & rarò magnitudo. 3. lapides hi reperiuntur non tantum figurâ cornu, sed & aliarum partium, immò aliorum animalium, ut supra ostensum. 4. Vnde tanta Monocerotum copia in Germania & Italia quam alibi ubi non reperiuntur? Quidam attestante Casalpino l. d. putant, ossa illa lapidea esse ex Elephantibus ab Annibale ductis in Italiam. Vndè dentes elephâtis petrificati quibusdam dicuntur. At unde ille Elephantorum numerus in Thuringia, & silva Hercinia, Misnia, Silesia, Moravia, Helvetia, ubi copiosè eruitur cornu fossile?

Alij materiam statuunt bitumen aut succinum corruptum, alij lapidem aliquem putre-

putrefactum corruptum ; alij ut Gesnerus
& Boëtius, margam vel marga speciem; Agri-
cola margam liquidam candidi coloris. Et
certè non potest non esse eius materia mine-
ralis terra sigillata alicui vel marga similis,
vel succus mineralis cum terrâ tali mistus :
qua materia dum lapidescente & subterranea
aquâ fluente irrigatur vel solvitur , lactis
instar fluit per terra cavitates : in quibus si à
terra vicina aqua serosior pars absorbetur aut
præterfluit ; crassior pars cavitates implendo
sistitur & lapidescens coalescit vel in cornuum
formam , vel aliam ; vel informem, ut mar-
getantum , si aqua exiguum vim habuerit
petrificandi. Quod si hic humor non in cavi-
tatem aliquam, sed lignum aliquod , cornu
alicuius animalis , dentes, ossa, tibiae , maxil-
las &c. fortè incidat , & corpus porosum
subeat, atq; exhalante aqua tenuioris portio-
ne, crassior remaneat ; tandem coagulata , li-
gnū vel partē animalis transmutat sibiq; assi-
milat. Varias eiusmodi alterationes & mutatio-
nes in rebus eiusmodi durissimis fieri posse patet
ex vulgaribus modis , quibus cornua, ossa &
dentes mollescere posse, atq; duritiē deponere do-
cetur

De Unicornu

cetur, ut 1. Si Ebur in aqua ex sulphure & cineribus cochlearum parata coquatur. 2. in cerevisia, teste Sylvio. 3. in aqua fervida 4. in aquâ mandragoræ coctâ, Diosc. 5. Si cornua in pane calido recens ex clibano extracto & per medium fissio foveantur: Quâ ratione fures sæpè boum se furto raptorum cornua emollita in diversas partes torquent flectunt, quæ; ne ab hero agnoscantur.

CAP. X.

De proprietatibus & viribus cornu fossilis.

Fossiles. 1. Locus generationis non tantum est Apulia, ut putavit Fallopius, sed complures tractus Italia & Germania. Circa Romam inventi talis cornu portionem Romæ mihi donavit quidam ex Pontificis ambactis. Clusius l. d. inquit: Laminulis quibusdam eboris fossilis quæ nativum æmulantur, sed crustâ quadam candidissima inductæ sunt, ante biennium à Rasio nostro omnium natu-

ra miraculorum diligentissimo observatore, donatus sum. In Italia erui hoc ebur intelligo, & magno in usu isthic esse adversus virulentorum animalium morfus.

In Germania partibus multis reperitur, in Helvetia, ubi frustum reperti ab amico quodam sed illiterato accepi, qui eius usum ignorabat. Item in Thuringia & silva Hercinia, Palatinatu, Saxonia, Misnia, Silesia, Moravia.

2. Magnitudo variat. Aliqua maxima effodiuntur, ut supra dictum, ut à nullo quantumvis magno animali produci potuerint.

3. Forma, colore & levore cornua referunt, at non directæ, ut sunt unicornis, sed curvæ.

4. Substantia lapidea est, sed vel dura vel mollior. Plerumq; exterius dura, intrinsecus mollis, levis, friabilis, ut facile frangatur & teratur, compacta, adstringens, exsiccans, lingua firmiter adharens instar boli, margine vel terra sigillata; odore gratissimo, ac si quis lac cum amigdalæ miscuisset. Est autem bonitatis indicium. Vis adstrictoria atq; odor gratus, præsertim si cydoniæ mali & lactis saccarig, balitum præ se ferat.

5. Color, intrinsecus est albus: Caterum exterior

De Unicornu

exterior interdum flavescit, cinereus, albus, subniger &c.

6. *Affinitas magna cum lapide ossifrago, (eiusq. speciebus) qui alias dicitur osteites, Ammosteus, osteocolle, osteolithus, holosteus ac stelethites, Germanis Beinbruch / Walstein / Sandstein etc. Chirurgis notissimo, ad ossa fracta consolidanda. Differunt autem 1. odore, qui non nisi raro in osteocolle. Quando a. odoratus est ossifragus & margam in se continet, facile ad eadem usurpari potest, ad quæ cornu fossile; videtur enim tum materia esse eadem. 2. Substantiâ, quæ osteocolle est arenosa vel terrea & friabilis; cornu fossili tenacior & ossi similior: nisi osteocolle sit odorata & margosa, uti dictum.*

7. *Vires medicinales. Vis alexipharmaca. Quamobrem commendatur à Gesnero, Casalpino, Boëtio atq. alijs ad venena cuiuscunq. generis, ad morsus animalium venenosorum, ad febres quascunq., imprimis malignas ac pestilentes, idq. tum quia cor roborat ac firmat, boli armeni vel terre lemnia instar, atq. ne veneni noxam suscipiat, munit, tum ratione sudorum, quos potenter movet*

movet, sieger se ad sudandum componat, quibus venenum omne facile foras ad cutim expellitur. Dosis tum est ℥j aut -)iiij in aq appropriata, aut absente vehementiora febris, in vino oligophoro.

Experientiâ multiplici didici usum eius insignem in corde roborando, ut stolidè unicornu verum postuletur, quod tamen vi alexipharmacâ destituitur, uti superius liquidum fecimus, quando hoc fossile haberi potest.

Boëtij duas subiungam, quas scripto reliquit l. d. puer quidam deglutitâ plumbeâ pilâ, quæ multos ante annos, sub aranearum telis latuerat, extemplò ventre ita intumuerat, ut crepaturæ periculum adstantibus videretur adesse. Hic ebibito scrupulo medullæ, omnibus admirantibus statim convaluit. Alia mulier intoxicata, ventreq; utri modo inflato, ut mortî proxima videretur, subito hausto pulvere, præter omnium expectationem convaluit.

Caterum probè animadvertendum, non omnia ista fossilia cornua, eiusdem aut parvis esse facultatis, ob diversitatem formæ, originis

De Unicornu

ginis & substantia. Nam quæ lapidum instar dura sunt, sine medulla, inodora &c. vix nisi exsiccante vi pollent. Præstantiora sunt, quæ faciliè in pulverem rediguntur, mollia, lingua adherentia; inprimis si odor gratus medullis accedat, tum enim spiritibus nostris amicus est, & cum illis sociâ quâdam conspirans, illos roborat, firmat, à contagio tuetur &c. Præstantissima, si substantia medulla ante transmutationem fuit à cervo, elephante, ligno fraxini, nucis &c. aut re quacumq; venenis adversante; præcipuè si odor prioris substantiæ adhuc supersit; indicio qualitatis intransmutato corpore, non tantum remanet, sed etiam novâ & subterraneâ materia exauctas.

2. Ad syncopen, cardiacam passionem, cordis tremorem aliosq; cordis affectus prodest, si cum aq. appropriata scrupuli pondere egro offeratur.

3. Ad Epilepsiam, inprimis puerorum, pari pondere in aqua convenienti.

4. Ad vermes necandos.

5. Ad fluxus varios sistendos, ut alvi profluvia, gonorrhæas, alba menstrua, sanguinem

nem è naribus, thorace, hæmorrhoidibus, vulneribus manantem.

6. Ad oculorum lacrimas cohibendas, si cum lacte in pollinem tenuissimum redactum oculis instilletur.

7. Ulcera ad cicatrices sine morsu perducit, ob vim exsiccantem & adstringentem, intertriginem & ambusta sanat.

Intro exhibetur vel in forma pulveris,
vel pastillorum, terra Lem-
nia instar.

ELI. J
CASP. BARTHOLINI

De

LAPIDE NE

PHRITICO

OPUSCULUM,

Cum præcipuis ad plerosq; morbos
AMULETIS.

Reverendo & Clarissimo Viro,
Dn. M. THOMÆ CUN-
RADO WAGNERO, Ecclesiarum in
Dioecesi Stavangriensi Episcopo, Domino ami-
co & Fratri in Christo JESU Con-
iunctissimo

D. D. D.

BARTHOLINUS.

CASP.

CASP. BARTHOLINI

De

LAPIDE NEPHRITICO,
OPUSCULUM;

Quo

Præcipua insuper ad plerosq; morbos
amuleta recensentur.

CAP. I.

De nominibus & præstantia huius
lapidis.

LAPIS NEPHRITI-
CU Sita à præcipuo eius usu di-
ctus, Galeno. lib. 9. Simpl. c. 11.
Jaspis viridis est, licet ad Jaspis-
dem referri rectius dicatur, quàm ipse jaspis
esse. Italis vocatur del fianco, item
Osiada à Sciaticâ, quam gestatus curare
creditur. Gallis corrupto vocaculo Italice,
Vne Siadre, Hispanis Jgiada, Belgis
Calsvee, à gemma affini, ut coniectatur Clu-
tius, quæ callais dicitur, de quâ Plinius

De Lapide Nephritico

lib. 37. c. 8. Casalpinus lib. 2. de Metall. c. 27. Encelius lib. 3. de lapid. & gem. c. 48. Solent Germani hunc lapidem Lendenhelsser a potissimo effectu appellare: Dani vocare possent Lendesteen. Ad jaspidis species refertur, sicut & Heliotropius, & alij confines: quomodo a. à Jaspide differat, & quibus notis dignoscatur, infra ex eius qualitatibus & affinitatibus docebitur.

Præstantia eius, pretium & valor admodum paulatim excrevit, ob virtutes quibus pollet præ aliis præstantissimis gemmis. Vnde etiam India non in ea copiâ ad nos mittit, quâ ante; eò quod Reges & Magnates Indorum sint lapidis huius avidissimi & tenacissimi possessores, teste Monarde. Et scribit Plinius lib. 37. c. 9. Genus Jaspidium, quod Smaragdo simile est, toto oriente pro amuletis passim gestari. Vnde non mirum pauciores ad nos transferri. In summo etiam ob admirandas virtutes est pretio, apud Chineses, Persas, Cyprios, Alexandrinos, Constantinopolitanos, ac præterea præcipuis Christianitatis regnis & provincijs.

Boetius ait c. 110, Lapides Nephritici in
magno

magnopretiosunt, quia non facile haberi possunt. Vidi non maiores semithalero, qui 100 coronatis aestimati fuere. Pro illorum viribus augetur pretium. Habemus passim in Selandia hac Dania nostra complures, quos Doct. Clutius Medicus Amsterodamensis rogantibus vendidit, at non tanto, ut Boëtius scribit, pretio. Interim tantâ aliquando invenitur mole, ut pocula inde conficiantur. Vidit frustum Boëtius, ut testatur cap. 110. apud Gemmarium Imperatoris Rudolphi 1600 thaleris coemptum, ex quo poculum satis amplum fuerat formatum. Dicitur & Albertus Dux Austria vasa & pocula habuisse ex hoc lapide confecta, à fratre Rudolpho Imperatore donata, referente Clutio p.7.

CAP. II.

De Forma externa.

Ndieos gestant formis varijs effigiatos, alios piscium formâ, alios avium capitibus, alios psittacorum rostris similes, nonnullos rotundos, sphaularum

De Lapide Nephritico

corallorum modo, atq; omnes perforatos, quia
appensos eos gestare solent Indi. Advehuntur
etiam ex Indijs figura rotunda, ovalis, qua-
drata, & aliarum figurarum, modo auro,
modo argento incluse ac decorata. Aliquan-
do figura cordiali, ad magnitudinem thaleri,
modo plani ac politi, modo signaturis Arabi-
cis incisi, nomen & virtutes lapidis designan-
tibus; nonnunquam figurâ renis, ventriculi,
nudi infantis &c. Aliquando brachialia in-
de conficiuntur, monilia, sphaerulata. &c.
Sapius incertâ figurâ, pro ut magnitudinis
commoditas suaserit, lapides hosce efformant.
Nonnunquam columnula est figurâ, ad lon-
gitudinē digiti hic lapis teres, in altera extre-
mitate duabus ansulis munitus, ut adharere
facilius possit, qualem mutuo habui ab affine
meo, consultissimo Viro, Dn. Nicolao Egge-
brecht, Secretario Regio, vitrioli colore, &
transparentiâ, ut videatur potius & forte sit
Pseudosmaragdi vel Prasij genus, quod indi-
cavit Boëtius de planè simili à Legato Hispa-
nico, Praga aliquando coempto, quamvis con-
tra statuat c. 60. Non esse a. verum Nephri-
tisum, inde mihi persuadeo, quod civis qui-
dam

De Lapide Nephritico.

3

dam Haffniensis, à multis annis calculosus, talem omnino gestet cottidiè, sine ullo levamine aut successu. Estq; illa quam nobiliores Brasilienses, cum in publicum prodeunt, labijs ab adolescentia perforatis inserunt. De hoc ipso ita Gesnerus de figuris lapid. mihi fol. 107. b. Lapis seu Gemma viridis, quâ India occidentalis incolæ utuntur. Inserunt a. pertusis labijs, ita ut pars crassior in ore bareat, reliqua prominens dependeat. Oripenduli nomen ei fingi potest, ut filipendulam herbam dicimus. Hoc lapide me donavit vir summa doctrinæ Io. Ferrerius Pademontanus, cuius in Epistolâ hac ad me verba sunt: Mitto viridis coloris lapillū teretem, ad longitudinem digiti in manu hominis mediæ, & in alterâ extremitate duabus ansulis munitum, quem nobiliores Brasilienses, cum in publicum prodeunt, ad labia eorum ab adolescentia perforata applicant, unum vel plures pro singulorum dignitate, & comedentes, aut quoties volunt de loco ubi hærent, vicissim detrahunt.

De Lapide Nephritico
CAPUT III.

DE LOCO NATALI.

SOlet Jaspidi aut Prassio
interdum adnasci, sæpius tamen
solitarius, ut cotes in agris, co-
alescit. In India utraq, reperi-
tur. Nam & ex nova Hispania adfertur,
teste Boëtio, & in Cambaja, teste Linscotto
itinerar. c. 86. ubi patellas & pocula ex eo
conficiunt, qui instar Smaragdi viridis, Cal-
laitidem, quem pleriq, eundem faciunt cum
nephritico, quia è viridi pallet Plin. l. 37. c.
8. nasci scribit post averfa Jndiæ, apud in-
colas Caucasi montis, sed præstantiorem
in Carmannia. addit: Vtrobq, a. in rupi-
bus invijs & gelidis, oculi figura extuberans,
leviterq, adbarens, nec ut agnata petris, sed
ut apposita. Quapropter scandere ad eam pi-
gritiâ pedum equestres populos tadet, simul &
periculum terret. Ergo fundis è longinquo
incessunt, & cum toto musco excutiunt. Hoc
vectigal hocq, gestamen divites in cervice gra-
tissimû norût. Hic census, hac gloria à pueritiâ
deiectorû nummorû predicantiû in quo varia
fortuna.

De Lapide Nephritico

4

fortuna. Quidam ictu primo capere preclaras, multi insectando nullas. Et venatus quidem callidis talis. secturâ formantur, alias fragiles. Optimus color Smaragdi: Ut tamen apparet, ex alieno est, quod placeant. Junctura decorantur auro, aurumque nulla magis decent: quæ sunt earum pulchriores, oleo, unguento & mero colorem deperdunt. Viliores constantius representant, neque est imitabilior, alia mendacio vitri, sunt qui in Arabia eas inveniri dicant in nidis avium, quas melanchoryphos vocant.

Idem ex Plinio scribunt Casalpinus atque Encelius l. dd. Caterum nephriticum in nonnullis etiam Hispania locis, atque Bobemiâ reperiri autor est Boëtius, licet paucis adhuc notum; eo quod à lapidarijs imperitis, vel pro Smaragdoprasio, vel pro Jaspide habeatur.

De Lapide Nephritico

C A P. IV.

De Colore , Transparentia &
duritie.

Olor est Transparentia. *Ut varijs coloribus est Jaspis, ita & Nephriticus, qui tamen rubedinem non agnoscit ullam, veluti Jaspis, Deinde neq̃, ut jaspis, duplici colore facile reperitur, sed plerūq̃, uno, rarius cū punctulis interspersis, eoq̃, viridi sed diversimodè. 1. Plerumq̃, qui ex albo seu lacteo & viridi coaluit, 2. Ex flavo viridis, 3. Ex caruleo vel nigro viridis, qui color reliquis prafertur à Monarde, Clusio & Clutio, dummodo cum perspicuitate aliqua sit coniunctus. Verus n. nephriticus, quando in planitiem non crassioreminimo digito redigitur, obscure transparenere debet. Est n. ut in colore huius lapidis, ita & in pelluciditate diversitas. Inzerim non est nisi semiperspicuus hic lapis, Marbodaus Poëta ait:*

Optimus in viridi translucentiq̃ colore,
Et qui plus soleat virtutis habere, probatur.

Boëtius

De Lapide Nephritico.

5

Boëtius ait lib. 2. de lap. & gem. c. 109.

Habeo apud me multa genera, inter cæteros unum cristalli instar, sed albâ nubecula perspicuum, quem à viridiori, cui admotus erat, separari iussi. Hec ille. Quamobrem si qui albi reperiantur adnati, crudiores adhuc esse putandum est, atq; in incunabulis quasi, nec ad perfectionem proVectos. Puta etenim de albo usq; ad viriditatem ex caruleo & nigro, paulatim hos lapides ad perfectionem, tum in generatione, tum in usu ascendere. Habeo n. permagnum viridem, apud Indos diu usurpatum, cui inserta est particula alba & cruda, quæ indubiè aliquando ad maturitatem pervenisset, si diutius lapis in matrice quievisset. Qui v. ex subnigro virescunt, vel subcarculco, diffiteri non possum, experientias aliquas in nostrâ hac Damia mihi notas esse, illos esse probatissimi usus. Atq; ille de quo mira prædicat Boëtius, quo nobilis Dammannus utebatur, scribitur fuisse obscurè viridis, opacus, ac si quis viridi colori nigrum immiscuisset cum punctulis nigris, ut in Opbite.

Duricies

De Lapide Nephritico

Durities, est insignis supra Jaspidem, ut chalybeorum instrumentorum vim eludat, & validè infringat, et saphyrum amuletur duritie. Unde fortè Saphyri imitatore vocavit Plin. quanquam de gemma ei maxime simili locutus, videlicet Callaitide.

Superficies eius semper pinguis, quasi oleo inuncta esset, videtur.

C A P. V.

De Affinitate cum alijs lapidibus.

 Uanquam ex ijs quæ hætenus dicta sunt, non difficile fuerit, lapides nephriticos ab alijs discernere atq; dignoscere: ut tamen facilioris dignotionis sit; similes gemmæ quæ sint, vicina & affines, monendum: ne decipiatur quis gemmariorum imposturis. Solent n. passim illi atq; mercatores alij pro nephritico alios adulterinos vendere. Cuius rei exemplum in quodam mercatore Francofurtense, qui Magnatibus falsos vendiderat, formâ brachialium

lium, cingulorum, &c. adnotavit Clutius p.

8. Similis ergo & affinis est nephriticus;

1. Jaspidi. Triplici a. signo à Jaspide discernipoterit. Quod durior sit Jaspide; quod exactè poliri non possit; & quod in ipso nunquam rubedinis quidquam conspiciatur. Veteres cum Galeno, nephriticum cum Jaspide confuderunt, eo quod vires nephritici ipsis incognita fuerint. Liquet hoc ex Camillo Leonbardo in speculo lapidum, l. 2. mibi, fol. 34. b. ubi de Jaspide verba faciens dicit, quosdam esse in densa viriditate translucens; & smaragdinos, quando sunt cum quadam transparentia, esse pretiosiores. Omnes a. Jaspides arbitraturs equalis esse virtutis; quod nullâ firmâ ratione aut experientiâ facîle comprobaverit.

2. Callaitidi; de quo videantur Plinius, Caspinius, Encelius ll. dd. cui similis est alius in India occidentali repertus, de quo Clutius p. 9. Verum an detur callais, dubitat Boëtius lib. 2. de lap. & gem. c. 303. p. 281.

3. Smaragdo; qui tamen nephritico est elegantior & magis diaphanus. Scribit inter alios Garzias, fuisse Genoa nephriticum, de quo

De Lapide Nephirtico

quo dubitabatur, anne Smaragdus esset, ob elegantiam. At nephriticus lapis non est nisi semiperspicuus.

4. Prasio, (qui Smaragdites dicitur vel mater Smaragdi, quia aliquando in eo reperitur, quando partes viridiores absq^{ue} flavedine, & perspicua in prasio reperiuntur, Smaragdi illi sunt,) ob colorem porri vel prasii ita dicto, mixturam flavi & viridis: estq^{ue} nubeculis perspicuus: & imitator jaspidis viridis.

5. Smaragdo prasio, qui plus habet viriditatis, quam prasius, & plus flavedinis, quam Smaragdus: est n. flavescentis viriditatis.

6. Heliotropio, qui vilioribus jaspidibus, et Prasiijs adnascitur, vel innascitur. Estq^{ue} gemma viridis, sanguineis punctis vel venis distincta, et licet jaspis orientalis à multis vocetur, differt tamen à vero Jaspide, quod ex parte transluceat.

7. Malachiti, seu Molochiti, quia malva instar viridis est, sed cum venis plerumq^{ue} albis aliquando ceruleo, aut alio colore intermixto, & olim pro Jaspide habita. Ad jaspidis

dis vel Prasij species referri potest.

8. Ophiti vel lapidi Serpentino, cuius plen-
 sunt montes, & quasi ex eo conflat; cir-
 ca Marienbergam Misnia. Vnde nihil non
 hodie tornatur & paratur, atq; per pluri-
 mas regiones distrabitur: Commendatur
 ferè ad illa, ad qua nephriticus prodesse scri-
 bitur: Sed fragilior & mollior est nephritico
 Ophites, facile scinditur & tornatur, estq;
 sine omni pelluciditate.

9. Ignobilissimo nephritico, ut ita vo-
 cemur, ex India occidentali advecto, coloris
 subnigri, opaco, minùs duro (quam est orien-
 talis nephriticus) cuius vires ignorantur.
 Incola eius regionis pro cuneis utuntur prius
 ligno comprehensis. Hondius in Theatro or-
 bis, ait, lapides hosce lignis artificiosè insertos
 incolis loco armorum esse, quibus praeliantur,
 & fontes plectunt.

Verum de istis & consimilibus gem-
 mis (exopto ultimo lapide) qui plura
 cognoscere volet, consulat Dioscoridem,
 Galenum, Serapionem, Avicennam,
 Mesuem, Plinium, Solinum, Isido-
 rum, Arnoldum, Jubam, Dionysium Ale-
 xandrinum,

De Lapide Nephritico

xandrinum , Alb. Magnum , Marbodaum ,
Camillum Leonhardum , Agricola ,
Gesnerum , Cardanum , Rueum , Matthio-
lum , Encelium , Libavium , Kentmannum ,
Cesalpinum , Boëtium de Bood & Suenb-
feldium.

CAP. VI.

De Qualitatibus & viribus occul- tis huius lapidis.

M Isis nonnullis indubiè ma-
gicis apud Albertum Magnum
viribus, huic lapidis generi tri-
butis, ut quod amorem atq; gra-
tiam conciliet, à quâ sententiâ non planè ab-
horret Camillus l. d. quando Jaspidium generi
omni tribuit, victoriosum, potentem ac gra-
tum, gestantem facere. Eas potissimum ve-
ras recensebimus, probatiores et luculentiores
quas autores nephritico adscribunt.

1. Ad conservationem valetudinis in gene-
re, ac preservationem à morbis in universum
commendatur à Clutio p. II. Sed nimium
laudis esset, panaceam eam facere.

De Lapide Nephritico

S

2. In ventriculi, æsophagi & coli doloribus ab eodem l. d. & p. 4. & præcipuè ad stomachi dolores appensum prodesse scribit Anshelmus Boëtius de Bood de lap. & gem. l. 2. c. 110. Existimant nonnulli vim illi stomachicam non inesse, nisi certas quasdam figuras habeat insculptas. At v. quod in se, sine ulla sculpturâ, hac virtute pelleat, comperitum esse scribit Clutius p. 4. Suenchfeld ait lib. 3. fossil. Siles p. 382. Multi annulis jaspidem inserunt, scalpuntq; in eo Draconis seu Scorpionis effigiem, sole versante sub signo Scorpionis. Quem è calculo præservare, & ventriculo languido robur addere summo perè prædicant. Imò jaspis viridis, Galeno ipso teste, stomachum atq; os ventriculi iuvat, quare & annulis inseritur, inquit, insculptum gerens draconem, radiantem. Qualem etiam Lausanna, apud civem quandam se vidisse scribit Gesnerus de figuris lapidum fol. 13. b. Ego tamen, inquit Galenus, efficaciam eius etiam sine hac sculpturâ probavi, factâ torque ex eiusmodi apillis, ita ut collo suspensi os ventriculi contingerent.

3. Ad diuturnos & gravissimos capitis dolores

Bb

De Lapide Nephritico

lores, appensum, magno cum successu usurpatum à Mercatore quodam, scribit Vntzerus lib. 1. de Nephritide c. 24. dū interiectis paucis diebus, humor peccans in capite liquefactus, instar serici crassioris puri permixti, per utramque aurem copiosissimè effluxit per dierum sesquidecadem, quo fluore cessante, cephalalgia cessaverit, nec postea redierit.

4. Catharris etiam vel destillationibus è capite in thoracem, post frustra tentata alia remedia, eundem mercatorem propriam uxorem liberaffe, idem eodem loco testatur, matū ratione probabili, quod si arenulas è capite, atque etiam per oculos expelleret, ut infra dicitur, non segniorem futuram operationem in materia catharrali tum exsiccanda, tum absorbenda. Item in difficili respiratione & cordis anxietate pulsui applicat cum successu vir quidam in nostra patria.

5. Ex gestatione huius lapidis alvum vehementer solvi (nonnunquam) non secus ac si quis purgante usus esset, aliquot historijs l. d. Vntzerus refert.

6. Ad partum promovendum commendatur

De Lapide Nephritico.

tur à Dioscor. l. 5. c. 147. Camillo l. 2. fol. 34.
Clutius p. 11.

7. Tumores oedematosos in pedibus insensibiliter discutit, saltem de collo suspensus. Eius rei historiam allegat Vntzerus l. d. in mercatore quodam Lipsiensi, cui ex lapidis huius gestatione, & dolor remiserit, & tumor paulatim decreverit, atq; planè evanuerit, repellulare a visus sit, neglectâ per diem unum aut alterum gestatione.

8. Aliquandiu gestatus pruritus excitat: quod monuit Vitus Victor, bidui aut tridui spatio pro libitu excitandum, eius ad unum atq; alterum diem remotione, & iteratâ postea applicatione. Nonnunquam plures cunilululos subcutaneos parit, qui aperti frictione vel acu, minutissimarum arenularum copiam sibi collectam emittunt.

9. In suppressâ urina provocanda, miramini virtutem probatam à Senatore quodam Lipsiensi, in duobus liberis suis, refert Vntzerus l. d.

10. In renum & viarum urinarum dolore & calore calculis & arenulis expellendis incomparabile planè censetur auxiliû, tam præserva-

De Lapide Nephritico

tivum, quam curativum; ob quod nobile officium Nephriticus dictus est, dignus ob solam illam virtutem omnibus gemmis anteponi. Hanc virtutem ei unanimi consensu adscribunt praestantissimi Authores: Nicolaus Monardes Medicus Hispalensis de simplic. Ind. histor. c. 20. de lapide Nephritico, Joan. Fragosus in histor. medicamentorum simplicium Ind. c. 2. Vidus Vidius lib. 10. de curation. c. 20. Job. Francisc. Vlmus l. 2. c. 7. de occult. med. propriet. Michael Neander in praefatione Phys. & parte 1. eiusd. p. 142. Donzellinus in Consil. Cratonis, Consil. 148. Wittichius de lapide Bezoardico. Libavius tom. 2. Syntag. alch. arcan. Ernestus Burgravius in Achille $\pi\alpha\nu\acute{o}\pi\lambda\omega$, Boëtius de Bood l. 2. c. 110. Renodeus sect. 2. l. 2. Vntzerus de nephritide l. 1. c. 24. p. 115. & l. 2. p. 172. & 173. Clutius de lapide nephritico passim. Sennert: in Instit. Phys. l. 5. c. 4. Bernhardus Paludanus & Otto Heurnius, referente Clutio, aliq. infiniti.

Adeo a. potenter calculos ac sabulum expellit, ut non solum per canales urinarios, sed aliquando arenulas etiam per alvum facibus

facibus intestinorum permixtas, item per oculos, vel eorum angulos, ac nonnunquam totius corporis habitum, precedente ingenti pruritu, validè exturbet.

CAPUT VII.

De Modo utendi hoc lapide in expellendis arenulis atq; calculis.

Virtutem hanc gemma inesse, parum prodest ut sciatur, nisi simul modus utendi in morbo tã duro, et cruciatibus pleno iuxta cognoscatur. Videntur itaq; quidam eius usum internum adprobare, in quibus est Vntzerus, qui lib. I. de nephritide c. 24. p. 102. ita loquitur. Nobile medicamentum hoc nostro ævo, ad pellendas arenulas & calculos, habetur lapis ille subviridis Nephriticus vulgò nuncupatus, cuius debito modo præparati & intra corpus exhibiti insignes virtutes, & admirandos sanè effectus sæpenumerò, cum maximo valetudinis suæ commodo experti sunt ii, qui longo tempore acerbissimis doloribus nephri-

De Lapide Nephritico.

ticis conflictati, omnem ferè sanationis
spem abiecerant. Et quamvis neminem
adhuc novimus, qui lapidi huic intra
corpus dato istam, quam diximus, facul-
tatem, arenulas nimirum exturbandi, de-
traxerit aut derogaverit; tamen non im-
meritò dubitari à multis posse arbitra-
mur, num idem lapis vel collo appensus
vel alià parte corporis gestatus, ita ut
nudam attingat cutim, eandem vel simili-
lem pellendi è corpore calculum vim
habeat, quam possidet præparatus & in-
tro datus. *§ p. 115. sentit lapidis huius
debito modo præparati, intraq; corpus ipsum
exhibiti, maiorem atq; excellentiorem longè
posse esse virtutem, quam crudi & externe
applicati. Ego nullam huius rei experientiam
habeo, neq; alios luculentos authores, de usu
hoc interno me legisse memini, quamobrem
nihil certi decerno. Unicus iam incidit ta-
men locus Laurentij Hoffmanni de usu &
abusu Medic. Chym. pag. 117. scribentis: Certè
affirmare possum, me vires Magisterij eius-
dem (lapidis nephritici) non contemnen-
das aliquoties esse expertum. Externum usum
q; commendant omnes, quos capite precedenti*

citavimus , ubi modus utendi talis est.

1. Lapis hic cingulo aluta , vel panno lineo
assuitur , aut filum ei inditur , pro ratione
partis cui applicandus ; quod præfert Clutius ,
quam ut metallo aliquo includatur. Qui
metallo inserunt , vel auro , ut Plinius , vel ar-
gento , quod suadet & imperant Camillus Leon-
bardus , Petrus Arlensis de Scudalupis ; Boë-
tius de Bood p. 128. & qui à Boëtio p. 132. ci-
tatur Dammannus , cui exploratissimus huius
lapidis usus erat , argento illum includi iusse-
rat , asserens , facultatem ita ei inesse maio-
rem. Fateor me multos in hac patria nostrâ
novisse , qui cum successu lapidem hunc gestant ,
omnes a. ferè argento inclusum.

2. Dictus v. lapis hic ita in corporis aliquâ
parte gestabitur , ut nudam attingat cutim. Si
stomachi levamen querimus , stomacho appli-
cetur : Sin renum intemperiem mitigabimus
& dolorem , lumbis vel renum regioni : si
calculos & arenulas vehementer & copiose
vis expelli , lumbis apponitur : si mediocriter &
leniter ; aut collo appendunt , aut brachio
alligant , præsertim sinistro carpo. Si-
ve ergo arnilla seu brachialia inde fiant ,

De lapide Nephritico

sive cingula sive amuleta è collo dependentia, pro intentionum varietate usurpari potest.

3. Per intervalla lapis hic à corpore removendus, quod ipsum etiam Vitus Vietor suadet, iterumq; postea applicandus. 1. Quia cum satis ex precedentibus colligatur, virtutem expellendi ex corpore noxia quæq; huic lapidi inesse, ut materiam catbarri & cephalalgia, partum, fæces, urinam; inprimis v. & ante omnia calculos & arenulas; utiq; ex continuâ & non interruptâ gestatione, assuesceret corpus humanum alteranti, atq; ita non facile amplius alteraret aut expelleret; sicut, qui purgantibus, venenis &c. assuesunt, iis nō amplius purgantur, leduntur. 2. Tempore longiori gestatus, expulsâ ad sufficientiam materiâ sabulosâ, cum aliud non habeat quod expellat, humores pituitosos crassos & viscidos ad vias urinarias deferendo, eas oppilabit ac stranguriam introducet; iag; interdum fieri Vietor scribit. Quo nomine, ne nimium agat et expellat, usq; ad vasorum urinariorum obstructionem, coguntur pleriq; eum nonnunquam deponere; sicut in Viminario Lipsiensis
exemplum

exemplum habet Vntzerus, pag. 113. qui nisi per dies aliquot è corpore removeret lapidem, non tantum in meatu urinario, sed ano quoq; cum excernebat, non leuem ardorem, acrimoniam & erosionem percepit. Et certè, qui in Daniâ hac nostrâ lapidis usum habent frequentem, fatentur nonnunquam se cogi ad eius remotionem, ob expulsionem plus iusto vehementem. Idem pluribus exemplis demonstrari potest ex Monarde, Clutio, Vlmo lib. d. & alijs.

CAPUT VIII.

De Historijs & experimentis varijs,
pro viribus hactenus enumeratis asseren-
dis ex fide dignis Authoribus.

 Uia incredibiles multas recensuimus virtutes, partim propriâ, non quidè proprio in corpore, sed aliorum agrorum experientiâ, partim autorum, qui literis eas consignarunt: experimenta ex historijs autorum ad fidem faciendam hesitantibus, vel

De Lapide Nephritico

*Idem viribus, vel de modo utēdi adducemus. Puto
tamē non parū situm esse in lapidis ipsius electi-
one, cum non omnes sint eiusdē nobilitatis, itim
in expultrice facultate subiecti patientis; qua
in alio citius irritatur, in alio tardius & dif-
ficilius. Deinde non dubium est in excessu
laudis peccare aliquos, inprimis, qui etiam
calculum in corpore atteri & comminui à
portato lapide autumant. Reclamat experien-
tia tum aliorum, tum inprimis Guilielmi
Laurenbergij Doct. Med. Senioris, viri cla-
rissimi, ut videre est in epistolicā ipsius
dissertatione, de calculo vesicae pag. 13.*

*Ex Monardel. d. adversus nephriti-
dis & stomachi dolores cōmendatur. Sed
eius præcipua laus est ad nephriticos do-
lores & calculum expellendum & arenu-
las. Nobilis mihi notus unum habet, cui
nullū alium comparandū vidi. Nam eum
brachio gestans, tantā arenularum quan-
titate liberatur, ut metuens ne ei noceat
tanta ciectio, interdum eum deponat,
nullūq; amplius calculum eiicit, sed cum
dolore eum premit: denuo eum gestat,
& statim levatur aut minuitur dolor,
multarum*

multarum arenularum atq; etiam calculorum expulsionem. Eâ etiam facultate præditus est, ut ab eiusmodi dolore præservet gestatus, renum calorem mitigando. Ducissa Beiar ter brevi temporis intervallo nephriticis doloribus afflicta, armillam ex eo lapide confecit sibi, quam perpetuò gestat ex eo tempore, quod decennium superat, eo dolore nunquam vexata est. Alij multi senserunt idem levamen, eamq; ob causam magno in pretio sunt huiusmodi lapides, nec uti initio tam faciliè acquiri possunt; quod soli earum provinciarum Reguli & Domini eos possideant, nec immeritò, cum tam admirandæ sint illorum facultates. *Hactenus Monardes.*

Ex Boëtio de Bood l. d. Ego nobilissimum virum Nicolaum Damannum, ordinis aurei velleris Heroaldum (cuius atavi nostræ familiæ ante multos annos iuncti fuerant, & propterea agnatum meum) sæpè referentem audiivi, se nephritico lapide, quem

De Lapide Nephritico

quem à fratre in aulâ Philippi Hispaniarum Regis degente, acceperat, plurimos qui nullis medicamentis curari poterant, subitò lapide admoto brachio circa carpum, ubi interna manus pars initium habet, non sine Medicorum admiratione curasse. Erat lapis obscurè viridis, opacus, non secus, ac si quis viridi colori nigrum immiscuisset. Punctula etiam nigra in ipso, ut in Ophite, conspiciebantur. Argento illum includi iusserat, ita enim maiorem facultatem habere assererat. Istum omnibus alijs, quos habebat, præferebat.

Ex Clutio p. 5. & seq. Leidæ Anno 1620.
Vir doctus & insignis, lapidis huius usu, quem pulsui, suasu D. D. Otthonis Heurnij Medic. Anat. & Chirurgiæ Professoris, applicarat, tantâ copiâ sabuli, quâ diutissimè laboraverat, liberatus est, ut metu nimix expulsionis interdum deposuerit, & per intervalla iterum apposuerit. Et planè paria evenisse virgini Elisabethæ Pavviæ, cui D. Bernhardus Paludanus lapidem eiusmodi nephriticum accommodaverat, *id, ibid. scribit,*

Ex

De Lapide Nephritico

14

Ex Vntzero *l. d. p. iii.* Juvat hic ad-
ferre observationes quasdam raras, sin-
gulares & admirandas, nec ab ullo un-
quam Scriptore traditas, de gestatione
lapidis nephritici, quas quidem acceptas,
refero Mercatori cuidam Lipsico, non
infimæ notæ viro, qui inter alios nostri
temporis indagatores rerum exoticarum
solertissimos ac diligentissimos, omnium
perfectissimā, absolutissimāq; dicti lapidis
videtur adeptus cognitionem & experi-
entiam. Is mihi retulit de nobili quo-
dam, Johanne de Plausick, diu nephri-
ticis doloribus miserè excruciato, cui
cū cætera vulgaria remedia, quorum
quidem plurima expertus fuerat, nec
quicquam opis aut levaminis attulissent,
illum tandem ab alijs persuasum ad la-
pidem nephriticum confugisse, cuius
particulam emptam, collo, ut erat do-
ctus, appendit, & dies noctesq; ita gesta-
vit. Elapsis paucis aliquot diebus ac
septimanis, cæperunt unâ cum urina
egredi infinitæ arenulæ, ac lapilli, quâsi
confracti seu contusi, quos ante lapidis
appensi-

De lapide nephritico.

appensionem tantummodo integros & quidem fabæ magnitudine, non nisi ingenti cum difficultate excernere interdum solebat, & hæ arenulæ non tantum eidem per canales urinarios, ut dictum fuit, verum etiam (quemadmodum ipsemet fassus est) per utrumq; oculorum, nec non per habitum totius corporis externum, in magnâ abundantia expulsa fuerint. 2. Quod idem dictus Mercator affirmavit, se multoties cum in pluribus alijs, tum in se ipso quoq; observasse. Nam cum aliquando propter nephriticos dolores per quinq; dies hunc lapidem gestasset, tantam arenularum copiam per angulos oculorum ipsi expulsam fuisse, ut ob earundum salsedinem & acrimoniam uterq; oculorum tantâ rubedine fuerit affectus, non aliter ac si inflammatione quadam tentati fuissent. Cui quidem incommodo, si is diligenti oculorum ablutione quotidie occurrisset, rem bene habuisse, illâ a. neglectâ, per somnum seu quietem, sequentis noctis, tantum arenarum seu sabuli multitudinem in oculis coacervatam fuisse, ut agglutinando palpe-

palpebras, impedimento fuerint, quo mi-
nus oculorum apertionem liberam & ex-
peditam haberet, sed ad hanc iuvandam,
rerum emollientium adminiculo oculis
impositarum indigeret. 3. Idem quoq;
sanctè affirmavit, se aliquando propria ex-
crementa alvina ab aliquot diebus col-
lecta, aquâ abluisse, in quâ aquâ post-
modû ab excrementis illis separata, tanta
fabuli subalbidi ac crassi subsiderit copia,
quantæ dimidia pars ovi anserini vacua
vix capax existit. Quam quidem fabulo-
sa materiæ multitudinem, solius lapi-
dis nephritici gestati virtute, è corporis
recessibus interioribus ita foràs exturba-
tam fuisse, ex eo is sibi persuadebat, quod
alio tempore, quo gestationem hanc in-
termitteret, ne quicquam tale facibus in-
testinorum inhærensprehendisset. 4.
Præterea diligenter quoq; ille an-
notavit, interdum ex gestatione
huius lapidis non solum pelli arenu-
las ac sedari dolorem calculi:
Verum etiam alvum quoq; vehementer

laxari

De Lapide Nephritico.

laxari, non secus, ac si quis *Φόρμακον* hau-
sisset, & destillationes è capite in thora-
cem insensibiliter quasi absumi, quem-
admodum se in propriâ uxore huius rei
indubitatum vidisse experimentum, nar-
ravit. Illa n. cum molestissimâ destilla-
tione seu catharro, ex capite in pulmo-
nem impetuosè descendenti afficeretur,
varijsq; medicamentis, à Medicis præ-
scriptis, usa, peius semper haberet, tan-
dem maritus illi lapidem appendit ne-
phriticum (motus nimirum hac ratione,
si ille tantâ polleret vi, arenulas è capite
proliciendi, ac per oculos eas expellen-
di, utiq; non segniorem quoq; eundem
debere præstare operationem, in materiâ
catharrali, tum exsiccandâ, tum pror-
sus absumendâ) unde primo die 14 vel
15, secundo 9 vel 10. tertio pauciores
habuit sedes, sequentibus v. singulis,
non nisi semel tantum, naturali modo
ad excretionem stimulata fuit. Et cum
per tres septimanas illius gestationem
continuasset, tandem præter omnem o-
pinionem, à destillatione istâ liberata,
exoptatæ

exoptatæ sanitati integrè restituta fuit: 5. Et similem ferè effectum ait se quoq; in uxore A. K. socru suâ, hodie etiamnum superstitè, observitasse, cui diuturnis ac gravissimis capitis doloribus miserabiliter excruciatæ, cum lapis nephriticus appenderetur, interiectis paucis aliquot diebus, humorem, seu materiam peccantem, in capite liquefactam, instar feri crassioris, puri permixti, per utramq; aurem effluxisse copiosissimè; per diem sesquidecadem, adeò ut ad illius absterfionem, quotidie spongiolâ novâ uti necesse habuerit; tandem v. fœdo illo flumine cessante, capitis quoq; dolorem paulatim evanuisse omnem, nec ab eo tempore eundem quicquam molestiæ imposterum illi exhibuisse. 6. Idem Mercator quoq;, cum aliquandò insultum nephriticorum dolorum sustineret, appenso lapide dicto ad collum; circa vesperam istius diei extemplò doloris remissionem persensit; postero adhuc maiorem, tertio v. omnimodam eiusdem sublationem seu extinctionem expertus

De Lapide Nephritico

est. Et quod mirandum, singulis hisce diebus tribus semper ad minimum ter vel quater alvus illi unà soluta fuit. Sic cui dam cophinopæo seu viminario Lipsiensi, ante portam Rastadiensem, calculi doloribus exquisitissimis diu excarnificato, appensione & continuâ postea lapidis nephritici gestatione, non solum in totum cruciatus isti ablati fuere, verum etiam cum illius lotio crasso admodum, limoso ac turbido, tantus lapillorum, arenularumq; numerus quotidie ferè protrusus fuit, ut inde non tantum in meatu urinario, sed in ano quoq; dum excerneret, non levem ardorem, acrimoniam & erosionem perceperit, quam ob causam quoq; lapidem hunc per aliquot dies à corpore remove tandem coactus fuit.

Laurentius Hoffmannus comment. de usu & abusu Medicam. Chymicor. pag. 116. & 117. scribit : Est & nostro ævo lapis repertus, dictus Nephriticus (sicut etiam lignum nephriticum nuper ad nos delatum est) ob insignem, quâ pollet, virtutem

tutem, adversus nephritidem, cuius magnam copiam Lipsicus quidam mercator possidet, qui lapidem hunc in cœlum usq; laudibus extollit, propter incredibilem in calculo expellendo potentiam. Experimentiâ n. sibi innotuisse refert, lapidē hunc nephriticum, quem Constantinopoli secum attulit, non solum arenas, tartarum & calculos per urinas, sed etiam per excrementa, & quod fidem ferè excedit, per puncta lachrymalia & internos oculorū angulos expellere: quemadmodum etiam in diversis scatulis arenulas & lapillos comminutos, per oculos, penem, & anum expulsos, mihi monstravit: Sed fides sit penes autorem. Interim tamen certò affirmare possum, me vires magisterij eiusdem non contemnendas aliquoties esse expertum. Hoc loci non omitendum, quid ab alio quodam observatū medico: urgentibus calculi doloribus immanissimis, post regionē renum, paulo tamē supra, lapidē admovit nephriticum. Quamprimū id factum, cessarunt dolores. Qui id fiat, quæsitus ab ægroto, in hæc erupit verba: Vti magnes

Cc 2

vulgo

De Lapide Nephritico

vulgò trahit ferrū, ita & iste calculū. Ori-
untur v. dolores, si calculus à facultate ex-
pultrice incitatus, occupet meatus ute-
terum. Illuc illapsū, facultate ma-
gneticā retrahit in cavitatem renū hic
lapis: Undè symptomata dolorosa statim
mitescunt. *Taceo experientias citatas à*
Vidio, Vlmol. l. d. d. atq; alijs, Neq; nos
experimentis destituimur, in 4 praclaris
viris, huius civitatis incolis, quibus usum
huius lapidis suāsimus, quorum duo obierunt,
sed non ex calculo. Est vir quidam in bac
Selandiā nostra, famatus & bonus, qui cū
multos annos, non solum podagricis, sed cal-
culi praesertim tantis saepè excruciatu fuisse,
ut clamore viciniam repleverit, & pra do-
loribus ex calculo, podagricum non senserit,
tandem me per amicum nobis communem
consuluit. Quae ad calculum alioquin profi-
cua creduntur, praescripsi: imprimis suasi, ut
lapidis nephritici gestationem in usum voca-
ret. Comparavit sibi eum statim ex Batavia,
argento munitum. Atq; iam annos aliquot me-
liusculè habens, sine dolore calculos excernit,
immò jam non ampliùs calculos, sed arenulas
& pituitā: atq; ob nimia pellendi vehementiā,
non-

nonnunquam removere eum à corpore cogitur. Tanti apud ipsum sit hic lapis, & meritò quidem, ut carere meliori parte sua substantie, quam illo malit. Quis n. non malit opibus destitui, quam excruciaci & quasi carnificina torqueri?

Dixi experientias meas in alijs: referam quoq; in meipso, qui aliquot jam annos cum calculi doloribus conflietor. Usus sum varijs nephritici generibus, non exiguo sumtu Venetijs, Noribergâ & ex Bataviâ allatis; semper frustra. Quid in causâ sit, certò dicere nequeo; an peculiaris idiosyncrastia corporis; an quòd nephriticus non nisi arenas & lapillos friabiles ac molles expellat; in me verò pleriq; non tantum inusitate magnitudinis, verum etiam siliceæ duritiei. Interpretor potius, Deum meum potentiam & bonitatem abundantem indigno mihi declarare, quod sapius me à tantis carnificibus sine humanis medijs liberet; cui idcirco laus & gloria in omnem aeternitatem.

*Virtutes huius lapidis probabiles fieri
ex rerum aliarum gestatarum, in varijs
morbis, viribus.*

 *Observationes & experientias pro
firmando instituto nostro, ad-
scripsisse satis esset, nisi ex abun-
danti nonnulla addere animus
esset, ex similibus exemplis, tum aliorum la-
pidum, tum rerum aliarum, præter lapides
præsenti & sequenti capite: tandem v. adver-
sariorum argumentorum solutionem ultim
capite subnectere. Probabile ergo esse satis
lapidi nephritico, externis tantum partibus
applicato, vim aliquam admirandam inesse
exinde liquet, quod infinita alia dentur au-
xilia & remedia, quæ absq. usu interno, aut
intra corpus sumptione, sola gestatione aut nud
appensione, in gravissimis affectibus p. n.
propulsandis aut alijs affectibus stupendam
vim exeruerunt. Neq. convellitur hac veri-
tas, ut Gesnero obviam veniamus, quod non*

semper

semper & in omnibus res succedat : Cum
neg. interna medicamenta semper optatum
successum sortiantur , utrobique iisdem de
causis : ut morbi vehementiam , medicamen-
ti vilitatem, subiecti patientis errores &c.
Interim dantur morbi periculosissimi ,
ut & gravissimi, ubi frustra adhibitis in-
ternis, externa juverunt , sicut ex obser-
vationibus, precedenti capite allatis , li-
quidum est. Et nos exempla novimus , non
in calculo modò, sed febris etiam, hamor-
rhagiis & similibus. Ex multis pauca qua-
si exempli loco delibabimus : metallicis &
lapidibus exceptis , de quibus seq. ca-
pite.

1. In Febris pertinacibus , Epithema
ex scorpionibus , araneis , earumq. telis ,
theriaca , & nonnullis alijs pulsus applicatum
nobile est auxilium. In eundem usum com-
mendatur os hominis mortui nunquam
febrem passi appensum ; item talpam manibus,
donec moriatur, in paroxismo tenere : Item a-
raneam nuci avelana inclusa & collo appensa, et
in febris puerorum camphora. In quartana

scarabaei

De Lapide Nephritico.

scarabai vivi linteolo involuti, & collo suspensi. In febris malignis ac peste arsenicum, Mercurius, item aranea inclusa u supra. Suadent etiam pentaphyllum, dictamnii radices, betonicā cum radice manibus gestare.

2. *Exanthemata. Intuitus rerum rubrarum provocant, & tegumentum panni rubri praesertim scarlati.*

3. *In haemorrhagia cuiusq; partis nimia, bufo exsiccatus, & Vlna, vel muscus crani humani, manibus donec incalescant detenta. Aliqui bufonem aëre exsiccatum praeserunt sub alis gestatum, in sericeo sacculo. Rhasis suspendere iubet mammis, sacculos cineris ranae maioris plenos. Lingua vulpis dorso vel mammis apposita sistit haemorrhoides & menses & secundum quosdam etiam ophtalmiam; itē gestata clematis, bursa pastoris, radix bistorta, muscus qui buxo adnascitur, radix pervincae aut taraxaci linguae supposita; cruribus vel femoribus alligata potentilla, acetosa, chelidonium minus, &c.*

4. *In Epilepsiā Radix Paonia collo appensa probatur Galeno, Fernelio, Montuo & Foresto; qui tamen viridem & cum semine eiusdem appendit, Ungula alcis in eundem u-*
sum

sum commendatur à Fernelio, Agricolâ, & Lemnio, appensa vel annulo inclusa, annulari digito sinistra manus applicando; item si sinistra palma imponatur, manusq; in pugnum contrabatur. Itim si pulsibus alligetur, cordis regioni, aut particula in aurem sinistram immissa, aliquandiu velut scalpendo moveatur. Commendatur itim viscum quercinum &c.

5. Cephalalgiam curat Aristolochia alligata, si Plinio credimus, capiti, item circumdata verbenâ, hedera & anguium senecta;

6. Vertiginem oleum ex araneis inunctum.

7. Spasnum, particula dentis equi, qui fortè ut in apris plus iusto excrevit, cuti nude applicata; Corium anguille excoriatum & applicatum, præstantissimum in convulsionibus remedium. Item os ala Pbasi in manu gestatum illius lateris quod afficitur.

8. Oblivionem lingua upupa suspensa tollere creditur Rbasi.

9. A Somno proprietate excitare putatur Philomela pulvinari substrata, & caput vespertilionis inter latera lecti positum.

10. Ebrietatem prohibet hedera, corone instar

De Lapide Nephritico.

*instar capiti imposita, vel succus eius capiti
admotus.*

11. Hydrophobian sanat dens caninus, à ca-
ne qui momordit, avulsus, & brachio alliga-
tus: ut nihil dicam de pilis eiusdem & carne
cum vulnere imponuntur; singulari presidio.

12. Paralyfi medentur integumenta ex
pellibus vulpinis & leporinis; anserum, co-
lubarum, gruorum, & avicularum silvestri-
um plumis.

13. Visum reficit intuitus rerum viridi-
um & politarum, ut speculi ex calybe splendi-
di inspectio, etiam gemmarum & auri, quod
spiritum vitalem unà roborat & recreat,
præsertim si quis donatum accipiat. Lippitudi-
nes, rana oculus dexter, dextri oculi, sini-
ster sinistri à collo dependens in panno nativi
coloris.

14. Odontalgia, lepidij radix collo suspensa,
docente Dioscoride.

15. In vulvæ affectibus, radix brassicae de
collo suspensa.

16. Anginam sanat nidus birundinis ap-
plicatus

plicatus, vel inde emplastrum, cochlearia
ex bедера ligno facta, pœonia; vel caput
viperae exsiccatum, & collo in linteolo appen-
sum, item filum sericeum robustum, quo vi-
pera strangulata, collo circumdatum,
praesertim ex serico rubro, Charmesino vel
byssò, idemq; Galenus docet.

17. Ad strumas radix plantaginis & ace-
tosa collo appensa, teste Dioscoride, imò stru-
mas iuxta ac parotidas, manu immaturâ
morte raptorum contactas, atq; ita sanatas,
frustra tentatis alijs remedijs, exemplum ad-
fert Vlmus. Reges Gallia & Anglia hoc
divinitus habere concessum permulti scri-
bunt, ut solo attactu strumas ac scrophulas
sanent.

18. Cordis palpitationem, camphora
collo appensa.

19. Ventriculum roborant proprietate,
applicatae pelles vulpina, leporina, lupi, capuli,
vituli abortus, avium plurimarum, inpri-
mis vulturum, corpus calidum animalis, ut

catelli

De Lapide Nephritico

*catelli ventriculo accumbentis, inprimis
mariti, uxoris, infantis, aut manus propria
vel alterius admota.*

20. Colicam, Umbilicus infantis annulo
argenteo inclusus, & ut cutem tangat gesta-
tus (quod multiplici experimento probatum
asserit Trallianus) totam chordam umbilica-
lem ad hosce usus siccata & aservata ali-
qui laudant; item collo appensam avellanam
argento vivo plenam, ita ut ventrem attin-
gat. Ex lupo complura amuleta nos docuit
Platerus, praeceptor meus in praxi medicâ,
tract. 2. de ventris dolore, pag. 625. Eius ver-
ba adscribam: Cingulum nudo ventri
circumdatum, factum ex intestino lupi,
vel expelle lupi, sic cinctum ut pili ven-
trem attingant, pellis item lupi catuli
adhibita, fimus item lupinus ventri al-
ligatus magni fit, vel sterqus lupi sic avel-
lanæ inclusum & appensum; quod effica-
ciùs operari putant, si chorda cui appensa
est avellana ex corio cervino fiat, vel ex fi-
lo ex lana ovis texta, quâ à lupo priùs ra-
ptam aut interfectam esse debuisse nimis
superstitiosè credunt, *Hac ille.*

21. Lumbricos expellunt res nonnulla amara, ad ventrem applicata, item allium collo appensum, uti & stachas citrina.
22. Jeterum Tinea piscis admota regioni pectoris vel plantis pedum alligata, testibus Gesnero & Kentmanno. Liberatur etiam Jetericus, si attentè intueatur avem Galbulam; Jetericum v. non libenter ista avis adspicit.
23. Lienosos pollex Pyrrhi solo tactu sanavit.
24. In Diarrhæa potentilla viridis plantis pedum alligata iuvare existimatur.
25. Renum dolores mitigant pelles cuniculi vel leporis.
26. In Stranguria aspectum solum floris Cardui Marie sibi profuisse miles quidam asseruit, referente Platero tract. 3. prax. p. 855.
27. Impotentiam veneream sanat satyrion Erythraicon, manibus solum detentum, ut habent Dioscor. & Plinius. Qualis monstifica illius herbe vis apud Theophrastum, quâ tangunt genitalia. Item pellis cervina, quando amore exastuat cervo detracta, & lecto coniugali superstrata; item cineres Stellionis

De Lapide Nephritico

stellionis nigri, in petia ligati & manu sinistra gestati. Nam si dextrâ teneatur, venerem impedire & imminuere statuunt.

28. Difficilem partum promovent, cingulum ex corio humano factum & preparatum, item ex spolio seu exuvijs serpentis: Oculus Leporis capiti applicatus: Crocus collo appensus: polypodium elixum pedibus admotum.

29. Abortum præcavere putatur malva, parietaria, tormentilla cum radicibus appensa. Radix hyosciami, inter mammas, vel ad ventriculum alligata, foetum retinet; fœmori, præcipitat.

30. Podagram, appensus ad crus affectum sacculus expelle badina confectus, cui inclusa sunt crura testudini vivæ amputata; cochlea terrestres tusa, adhibita: caro cancrorum fluviatilium coctorum contusa: caro lupi recens vel salita, caro vitulina semitosta: corium canis vel torpedinis, stercus vaccinum seu bubulum calens.

31. Pedum frigus, extima cuticula pedum anserinorum pulverisata & applicata.

32. Furunculos sanare Leontopodij radicem instar amuleti suspensam docet Dioscorides,

33. Ver-

33. Verrucas tolli contactu solo, si totidem ciceres, quot sunt verruca sumantur, & singulis singula tangantur, posteaq; linteolo involuti, post tergum lunâ nova proiciantur, docet Dioscorid. Vulgus sic usurpata pisa postea in ignem conijcit. Alij aliter hac cum ipsis docent, Sed hac ridicula.

34. Ad fici sanationem, clymenum rubrum tantâ vi pollet, ut ab hoc morbo tutus sit, qui radicem eius gestaverit.

Os milvi piscis aurum trahere, autor est Simplicius, cui subscribit Scaliger. De Lunaria, Serracavallo asserit Matthiolus, quod soleas ferreas ab equis transeuntibus, quasi extorqueat, spicula incredibiliter trahit adhibitus Dictamnus. Qui gestabit pedes & chelidas anteriores cancri, aprorum incurfus evitabit. Morsus ex tarentula, frustra medicamentis curatur, feliciter solâ Musicâ.

Caterum de amuletis & periammatis consulantur Trallianus, Albertus, Villanovanus, Marcellus, Fernelius, Platerus, Renodius & alij, quibus plus fidei habendum, quam amuletorum iniurijs osoribus,

De Lapide Nephritico
CAPUT X.

De Lapidum & Rerum Subterrane
arum gestatarum viribus.

1. Febribus medetur Chryseletrum collo
alligatum, jaspis gestatus; Smaragdus è collo
pendulus, Crystallus manu detentus; Achabates ore vel manu detenta, Molochites (in pue-
ris) lapis crucifer, Ophites.
2. Quartanam chelidonium delet; linteum
inclusus & collo appensus.
3. A venenis & peste præservant cordialia,
gestatus Rubinus, Hyacinthus, sapphirus (qui
nec lepram ferre dicitur) opalus; achates,
jaspis, corallium, ovum Anguinum, Bezoar.
Inprimis commendatur in peste assuletum,
ex hydrargyro, quo avellana perforata & ex-
cavata repletur, colloq; suspenditur, sic &
arsenicum. De quibus videatur consilium
nostrum de aëre pestilenti; editum ante an-
nos aliquot.
4. Anthraces & Carbunculos ardet, atq;
natos extinguit applicata sapphirus.
5. Cephalalgiam mitigat Ophites gestatus,
Turcois, Chelidonium,

6. Ebrie-

6. Ebrietatem arceat & sensus omnes acuit Amethystus gestatus ; aliis , umbilico admotus vini vaporem ad se trahere putatur.

7. Intellectum bonum dicitur Berillus gestatus facere, Topasius item.

8. In Epilepsia , lapilli in ventribus birundinum reperti epilepsiam profligant , si collo vel brachio annectantur. Diosc. Alij in paroxysmo capiti aut auribus imponunt albiorem , nigriorem cuti alligant : rufum linteolo exceptum sub sinistra axilla gestare iubent. Smaragdus gestatus , Onyx , Corallium.

9. In Apoplexia & caro , Smaragdum collo appensum , ut nudam carnem tangat conferre asserunt ; item lapidem stellarem.

10. Melancholicos , Lunaticos & insanos iuvat lapis chelidonium , qui rufus est , dextro brachio alligatus. Arnoldus scribit, eum panno linteo , vel corio vituli involvendum , & sub axillâ sinistrâ gestandum.

De Lapide Nephritico

11. Tristitiam, Melancholiam, & Terrentia somnia, *aliaq; terriculamenta nocturna avertit Rubinus*, collo suspensus, *Granatus*, *opalus*, *Smaragdus*, *Topasius*, seu *chrysolitus veterum*, *cristallus*, *corniolus*, *Chalcedonius*, *molochites*, *lazuli*, *corallium*, *succinum*, *Gagates*, *Chelidonium*.
12. Somnum minuit *Rubinus*.
13. Provocat vero *ceraunias*.
14. In Vertigine appensum *cristallum* plurimum valere censent, atq; ex poculo inde parato, eâ de causâ bibunt, vel poculis *cristallum* immergunt.
15. Spasimum *Molochites* sanat.
16. In hæmorrhagia nimia. *Jaspis*, inquit *Galenus*, tacto vulnere, unde sanguis prorumpit, eum sistit. Sed hoc præstabit *rubeus præsertim Jaspis*, cuius vires miras contra hæmorrhagias expertus est *Boëtius*. *Selenites annulo inclusus*, nudæ carnis contactu, sanguinem è parte qua vis emanantem sistit. Sic *sarda carniola dicta*, *Onyx chalcedonius dictus*, *corallium &c.* si iugulares venas tangant. Sic

Umbilicus

Umbilicus marinus, lapis carpionum (quem non esse osseum illud triangulare ad primam vertebra[m] spinæ dorsi, sed alium in cerebro propè oculi superficiem, semilunarem, ut in perca & ceteris, contra Boëtium de Bood sentit Platerus, tractat. prax. 3. p. 688.) in ore retentus & prius refrigeratus, sapphirus fronti adbibita, Smaragdus ori inditus, Topasius, corallium album pectus contingens, lapis crucifer.

Lapis hematites manibus detentus usq[ue] dum incalescat, hæmorrhagias sistit. Eadem vis inest lapidi Alequeca in India orientali reperto, cuius contactu vel suspensione sanguis, quâcunq[ue] ex parte effluat, sistitur, ut tradit Garzias ab Horto l. 1. c. 53. Unde ab Osorio annotatum è duce quodam Indo, multis vulneribus confecto, sanguinem nunquam fluxisse, nisi detracto prius abhuius collo lapide quodam, cuius virtute sanguis intra venas continebatur.

Ad lactis amissi restitutionem supra modum laudatur hydrargyrum, avellane excavata per angustum foramen infusum,

De Lapide Nephritico.

Et obturato cerâ orificio inclusum, colloqꝫ appensum. Rationem quidem reddere studet Saxonia in libro de plica cap. 52. sed dubiam.

17. Ophthalmias Et oculorum fluxus tollit succini frustum cervici alligatum miraculi instar, inquit Mizaldus, Chelidonium aureo globulo inclusus, colloqꝫ appensus, omnem oculorum dolorem, perpetuo avertere perbibetur.

18. Lippitudines sanant oculi cancri: Smollius. itim Turcois.

19. Visum conservat Sapphirus, si eum quis sæpius contueatur, oculos ab iniuriâ defendit, imo in orbiculum redacta, quantitate pisi, Et perpolita oculis imposita, pulveres, culices Et quicquid in oculum incidit, aufert. Quod Et de Onyche scribunt, Et Chelidonio, imo Boëtius de omnibus lapidibus lavibus Et angulis carentibus, si hinc inde in oculis volvantur. Vti Et vetera oculorum vitia, à variolis Et morbillis oculos tutatur. Sic visum tuetur Achates rubra, lazuli, umbilicus marinus.

20. Cordiales gemmae sunt, sapphirus, opalus, Achates, Molochites.

21. Sitim ac cordis aestum sedat Alectorius ori inclusus.

22. Stomachum firmat, nauseamque & vomitum prohibet jaspis viridis collo appensus, ita ut circa ventriculi orificium pendeat. Molochites praecipue, qua olim pro jaspide habita.

23. Sodam prohibet lapis carpionum ore detentus.

24. Colicam, opbites: Mercurius putamini avellana inclusus, & collo suspensus, colico dolori, & ventriculi flatibus, eximie opitulari creditur, teste Bertino.

25. Vermium generationem prohibet gestatus lapis stellaris.

26. Hepaticos Chelidonium dextro brachio alligatus sanat.

27. Dysenterias & fluxus haemorrhoidum ventri adhibitus sistit Smaragdus.

28. In Hydrope. Narrant lapidem à colubro aquatico, fune caudâ alligato & suspenso, vomitu in suppositam aquam reie-

De Lapide nephritico.

*Etum, tantarum virium esse ad aquam
absumendam, ut eam in quam decidit, mox
absumat, eum si ventri alligetur, aquam in
eo quoque consumere; Sic & jaspis in hydropse
laudatur.*

29. Ab Herniis preservare & curare
infantes scribitur ceraunias cunis impositus.

36. Calculū curat jaspis, sole scorpionē ingre-
diente, figura scorpionis sculptus; Smaragdo
præsius brachio applicatus urinā ciet, arenulas
pellit, calculi generationem prohibet, Nephriti-
cos & Arthriticos dolores cōpescit. Cassis viri-
dis: Lapis Bufonius, lapis percarum geminus
reperitus, loco dolenti, quando in urete-
ribus hæret calculus, suppositi illum trahunt,
donec in vesicam incidat. Ophites etiam
laudatur.

31. Veneris tentigenes gestata prohibet
Sapphyrus, Topasius.

32. Venerem ciet alectorius gestatus
aut ore detentus.

33. Vteri suffocationem avertit lapis
hystericus mirabiliter. Monardes.

34. In partu, atites vel lapis aquila su-
pra

pra uterum gestatus, ut inter *mammās* ad *ventriculum*, in *sinistro brachio* vel *nudus*, vel *corio vitulino*, quod alij malunt, prius *involutus*, *fetum retinet* (Sic *Smaragdus*, *iaspis*): *Infrā* ut *coxae*, *femori*, *pedi*; *precipitat*. Proinde *foetu* & *secundinis* *prodeuntibus*, *removendus lapis*, ne *excidat matrix*, cuius rei *exemplum* apud *Valeriolam*. *Magnes manu retentus*, *partum promoveri* dicitur.

35. *Abortum praecavet atites* *supra uterum gestatus*, ut modo dictum, item *iaspis*, *lazuli*, & *Sarnius*, *gestati* vel *collo appensi*. *Corneolus ventri alligatus* &c. (quae auferenda *instante partu*)

36. In *arthritide*, *Magnes manu tantum detentus* *chiragricum* & *podagricum* *dolorem sedat*.

37. *Tremorem membrorum arcet lapis stellaris*.

38. Ab *Erysipelate* *praecavet Umbilicus marinus*.

39. *Inflammationem sedat applicata sapphirus* & *corneolus*.

40. Con-

De Lapide Nephritico

40. Contusionem sedat eadem, partem fortius premens.

41. Ad casus pericula, Turcois, Molochites, (qua & ad bernias) oculi canerorum.

42. Ad submersionis periculum in aquis: Jaspis grammantias, & crucifera, Corallium.

43. Tandem argentum vivum, appensum in fascino valere meminit Libavius Tom. 2. Syntag. arc. lib. 4. c. 25. Wierus lib. 5. de prestig. Daemon. c. 19. ait: Ligatum sanare creditur, si argentum vivum in calamo, vel avellana nucleo vacuo cum cera oclusum sub pulvinari maleficio laesi collocetur, aut sub limine ostij, per quod is in domum vel cubiculum ingreditur. Idem eodem modo recensent Pedemont. lib. secret. 4. & Hildebrand. lib. 1. mag. natur. c. 36.

Sed verum remedium est collocatum in pietate & precibus

❧(?)❧

CAP.

De Lapide Nephritico
CAPUT. XI. & Ul-
timum.

21

Sententia Adversariorum
occurritur.

A Tq̃ ita usum simul præ-
cipuorum amuletorum
contra plerosq̃ morbos
monstravimus, quæ Græci
Φουσινὰ περίαωλα, περιάμματα ἀποσρόπαια
vocat: nihil morati aliorum, ut
Erasti, Gesneri, &c. insolentiam,
qui usum amuletorum penitus dam-
nant & derident. Movere ipsos
potuisset Trallianus, asseverans,
Galenum tandem usu doctum su-
spicere talia cepisse. Galenus cer-
tè filis, quibus vipera strangulata
fuit, jaspidi viridi, hieraciti, lu-
pino stercori, atq̃ alijs etiam vires
Dd5 inesse

De Lapide Nephritico
inesse tradidit, quibus alligata cer-
tos morbos sanent.

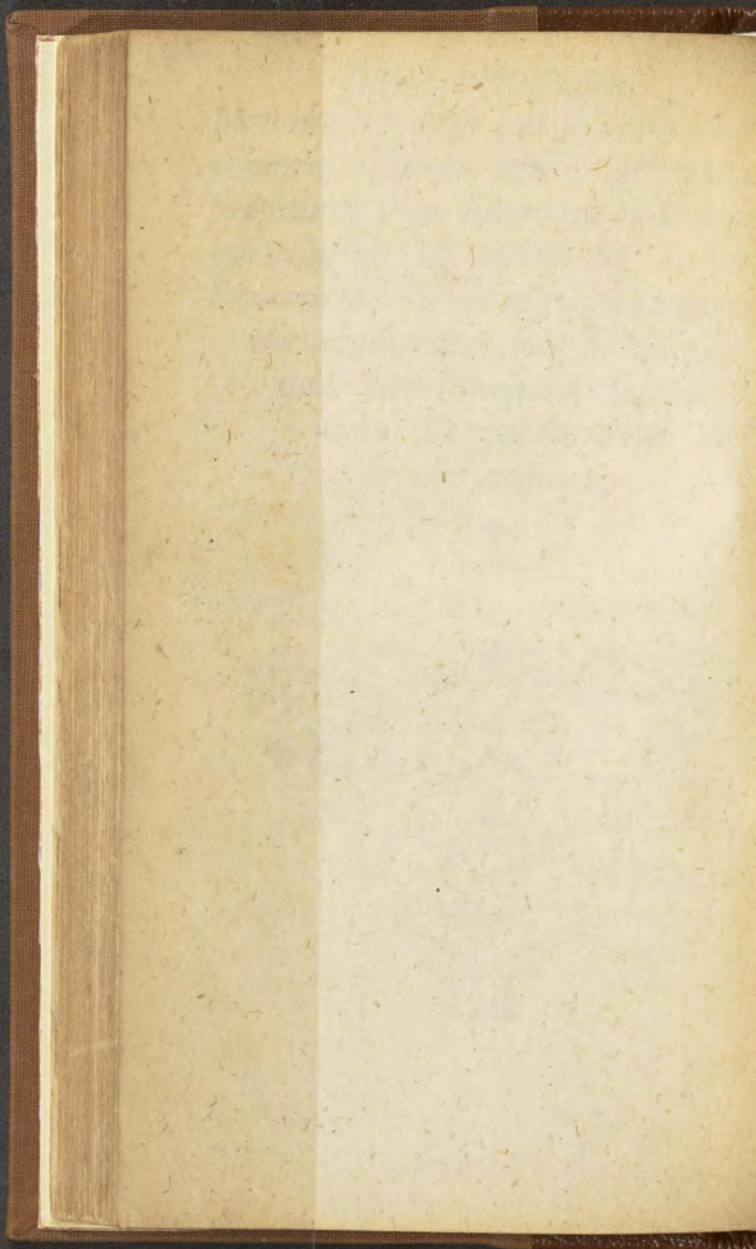
Nec auditam refert, seu
propriam iacet experientiam. Ob-
gerit Erasius in disput. contra amu-
leta directâ Thes. 49. Quæ appen-
duntur, vel sensibilibiter vacuant,
vel insensibilibiter. Illud nunquam
factum novimus: si quæ insensibi-
liter hoc faciant, non nisi longo tem-
pore quantulamcumq; humorum
copiam dissolvent. Quippe extenu-
ari prius & in halitum, flatusq;
verti oportet. Quod an sine calo-
re fieri possit, iudicet qui volet.
Resp. 1. sensibilibiter quedam vacu-
are, liquet ex ijs, quæ de solo la-
pide nephritico supra attulimus. 2.
Insensibilem etiam operationem
admit-

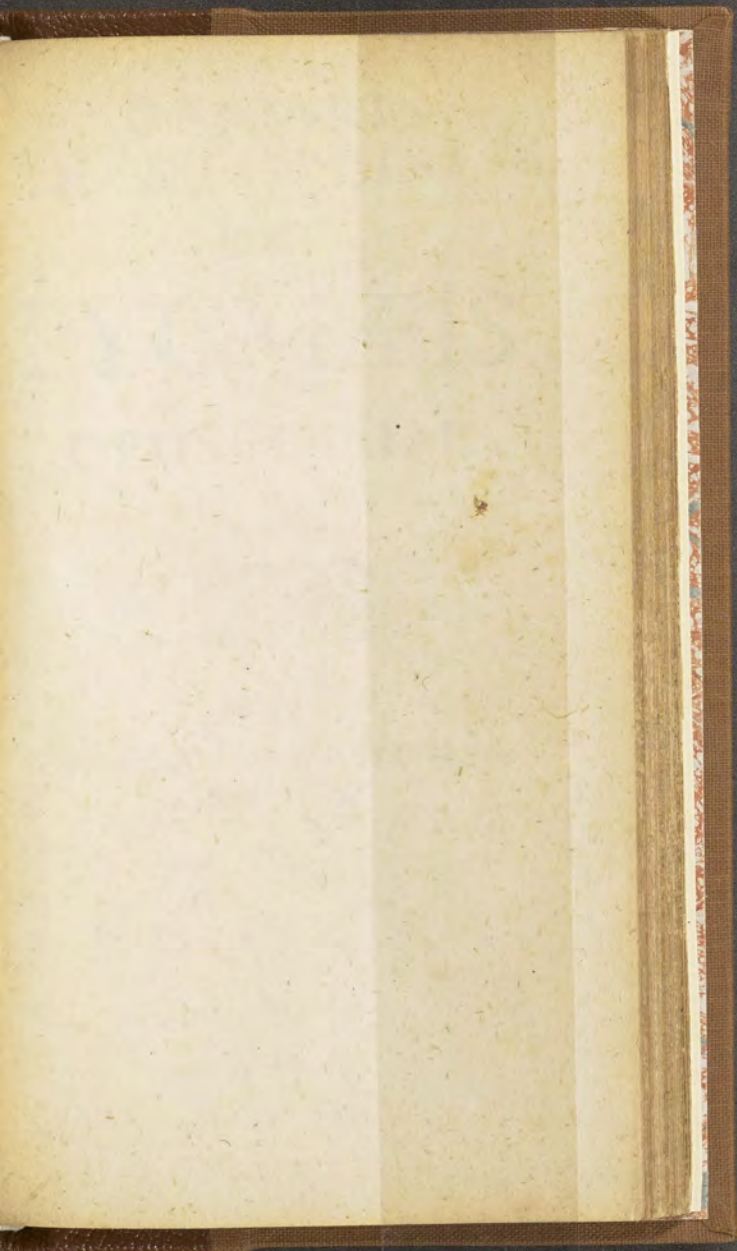
admittimus, eamq; vel maximè; tum
modo ab Erasmo adducto, modo ratio-
ne inexplicabili & virtute occul-
tâ. Non sum nescius nimium gem-
mistribui à quibusdam, etiam illa
que ab ordinarijs naturæ viribus
feri non possunt, ut invisibilem a-
liquem facere, quod Ophtalmio tri-
buunt; adulterium prodere, quod sma-
ragdo adscribunt; eloquentem, paupe-
rem, omnibus gratum & acceptum,
divitem, fortunatum, victorem,
tutum & securum aliquem facere;
& quæ huius generis sunt complu-
ra; v. g. Adamantem scribunt
constantiam, victoriam, animiq;
fortitudinem efficere, iram com-
primere, coniugum amorem fovere,
unde reconciliationis gemma voca-
tur. Imò eò dementiæ progreditur
huma-

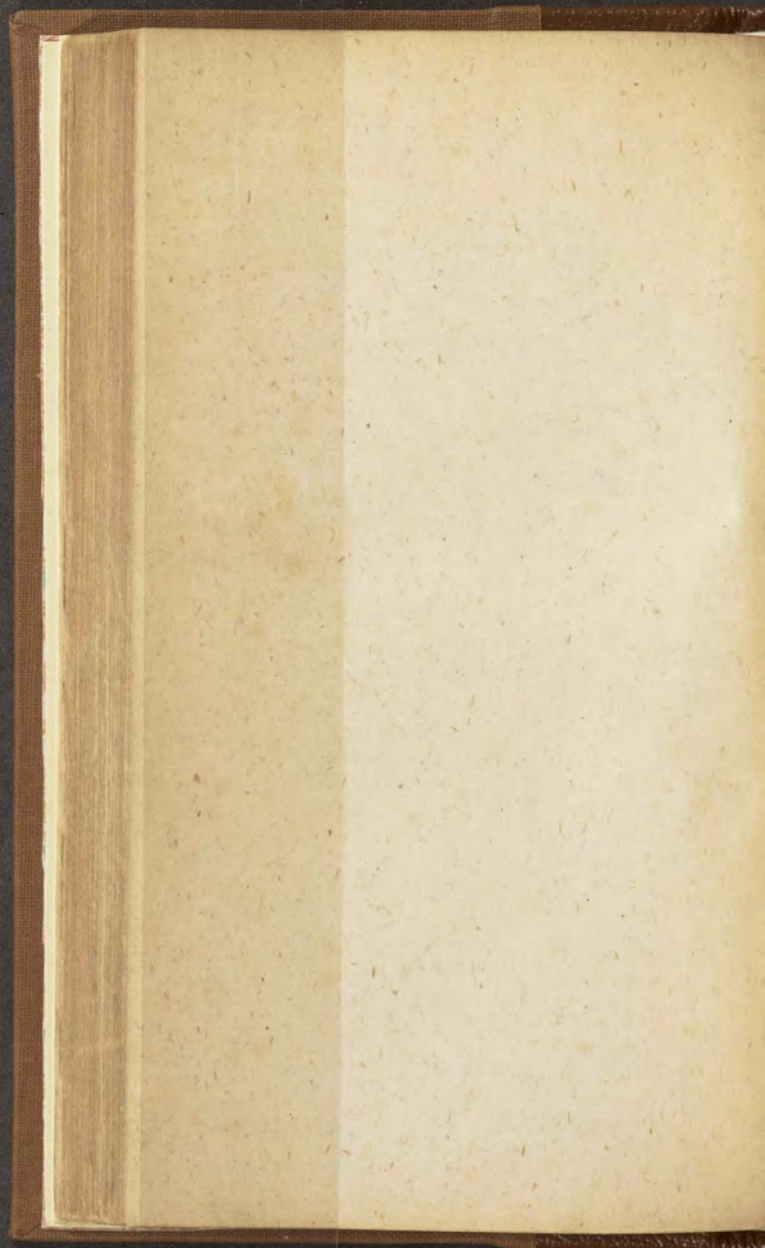
De Lapide Nephritico
humana nequitia , ut scribant aliqui
gemmis Deum reddi gestantibus
propitium , ac demones eisdem fu-
gari. Sufficit in medendis corporis
humani affectibus alijsq; quæ experi-
entia comprobat, subsistere. Reli-
qua superstitioniora de lapi-
dibus, iis, qui vere ipsi
lapides, relinque-
mus.

CASPARI
BARTHOLINI
DE
PYGMÆIS
OPUSCULUM.

HAFNIÆ,
Excudebat Georgius Hantzsch,
Anno 1628.

Reverendis & Doctissimis Viris,
IN DIOECESI SC-
NICA PRAEPOSITIS
Ecclesiarum provincialibus, Domi-
nis amicis & fratribus in CHRISTO
optatissimis

D. D. D.

C. BARTHOLINVS.

CAP.

CASP. BARTHO-
LINI

DE PYGMAEIS
OPUSCULUM.

Prooemium.

 Ubi reperti fuerint, qui de Gigantibus tum ex professo scripserint, tum incidenter quadam prolixitate commentationis in Genesim Mosaiscam; qui verò de Pygmaeis datâ operâ opus aliquod reliquerit, inventus haëtenus, quod equidem sciam, nemo sit; opera pretium me facturum existimaui, si animi causâ hanc in me provinciam susciperem, ob argumenti raritatem & difficultatem, quâ territi videntur alij; Venaturus non quantum debeo & volo, sed quantum possum, labore aliquo subcistvo; alijsq; doctioribus ansam in hanc rem uberius inquirendi præbiturus.

Cap.

De Pygmæis
CAPUT. I.

De Homuncionibus & pumilionibus
seu nanis à Pygmæis distinctis.

DE Pygmæis me scripturum recepi, seu cubitalis statura homullis: non de quibusvis coacta statura hominibus, diminutis & decurtatis ab reliquorum commensu. Cum n. nulla animalium detur species, quin differentiam quantitatis aliqualem recipiat secundum maius & minus: in humana utiq. hoc etiam apud omnes ferè gentes cottidianum cernitur atq. ordinarium. Quamquam interim non de nibilo sunt querela Homeri in libris suis, ad quem allusit Juvenalis scribens:

Nam genus hoc vivo iâ decrescibat Homero,
Terra males homines, nunc educat atq.
(pussillos.

Atq. Plinii lib. 7. c. 16. Homines nostris hîsce temporibus, quàm seculis superioribus paulatim gigni breviores & minores. Addiderim ego, ut plurimum: causâ n. incidente aliquando fieri potest atq. rariore, breviores

viores parentes prolem aliquam proceriorem
in lucem edere, atq; avorum & atavorum
longitudinem in nepotes migrare. Quod a.
illi de quantitatis imminutione conquesti
sunt, longè adhuc veriùs de vite brevitate
conquerendum: Homines olim ante diluvium
ultrà annos 900, & olim post diluvium, pri-
mum ultrà 400, deinde ad 150 vixisse: bodie
inter aliquot myriades vix unum 90 attin-
gere. Nempè mundus universus ab annis ad
annos fit infirmior, per atates etiam suas
senescens decrescit, & vires paulatim amitte-
re videtur quicquid sub cœlo. Quinimò
& ipsum cœlum instar fumi deficere, & ter-
ram instar vestimenti veterascere atq; atteri,
Spiritus Dei, omni exceptione maior pronun-
ciavit Esai. 51, 6. Quamobrem non iniuriâ
Cyprianus dixit, totum de semetipso testari
mundum, omnia

In peius ruere & retro sublapfa referri.

Hinc Esdra lib. 4. c. 5, v. 54 et 55. dicitur:

Considera ergo, quoniam minori statu-
râ estis, præ his qui ante vos, et qui
post vos, minori quam vos, quasi iam
senescentes creaturæ, & fortitudinem

Aaa 3

iuventu-

De Pygmæis.

iuventutis prætereuntes. Innuvit ergò creaturas iam consenuisse & vires excessisse iuventutis, non secus ac vir florenti ætate validam prolem generat; instante senectute non nisi debilem atq; infirmam. Coeterum hanc in rem uberius verba facere, nostri instituti non indulget ratio. Hoc potissimum præsentī capite monere propositum est; etiam in humana specie, ut alijs, dari non tantum homines grandes, proceros & quasi Gigantum minores filios; verum etiam *μικροὶ ἀνθρώποι*, quos Græci etiam vocarunt *νάνοι*: qua de voce vide Gellium lib. 19, c. 12. Latini homunciones, homullos, pumilos, pumiliones & ad imitationem Græcorum nanos appellant: qui tamen Pygmæi non sunt, aut cubiti saltem altitudine, neq; antra & specus instar Pygmæorum petunt: sed cum maximis nonnuncquam certant ingenio, prudentiâ, sapientiâ, arte militari, robore; agilitate v. & celeritate plerumq; superant. Homulli namq; fuerunt ex eruditissimis ac ingeniosissimis viris: Melanchton, Erasmus, Eberus, Hemmingius, Taubmannus, Grotius; & ante hos Marsilius Ficinus, Jacobus Faber Stapulan-
sis

sis, alijsq; complures; Olim v. Poëta insignes
 & aliàs docti & eloquentes, Ancus Tragadi-
 arum princeps scriptor, teste Plinio, Aure-
 lius, Augurellus, Cornelius Licinius Calvus
 à Catullo ob corporis exiguitatem Colopi-
 chius dictus & Horatius, Virgilius, Per-
 sius, Hortensius, Salustius & itim religiosi,
 fortes & animosi, Numa Pompilius, Coriola-
 nus, alijsq; infiniti cum bello, tum pace illu-
 stres viri: Lycurgus, Solon, Demosthenes,
 Themistocles, Miltiades, & ipsi septem
 Græcorum sapientes: ut non iniuriâ Aristo-
 teles Alexandro præceperit, non debere ab
 ipso contemni parvæ stature homines, quia
 plerumq; hi sapientiâ, consilio, & optimè po-
 litis moribus inveniantur præditi. Consen-
 tit Cato his versiculis:

Corporis exigui vires contemnere noli,
 Consilio pollet, cui vim natura negavit.

Et Avicenna autor est, naturam
 supplere ingenio, ubi corpore deficit.
 Ex fortissimis bellatoribus: David Rex &
 Propheta, omnium virtutum cumulo ornatus,
 Agesilaus, Alexander Magnus, Augustus Cæsar,
 Antonius Caracalla, Diomedes, & Menelaus, V-
 lysses, Nicolaus Piccinius Italus &c. Ut n. in
 putri

De Pygmæis

putri vagina ensis ferreus (rectè quidam scripsit) sic in fragili corpore fortis & perutilis animus sapè latet. Atq;

Acane non magno sape tenetur aper.

Vide mihi Saulè, toto vertice supra populū eminetè: māsuetus fuit, fortis, pius, ut ad regnū veniret; sævus ignavus, impius ut malè administraret; tādè etiā amens ut sceptro pariter atq; vita spoliaretur. Magnus etiā fuit Goliath, sed improbus, nec fortis quidem: Martem enim ventosa in lingua duntaxat habuit.

Plures tamen fortes viros non negavero fuisse partim excelsa atq; eminente staturā, partim grandi vastog; corporis pondere: ut fuère Agamemnō, Ajax, Antenor, Africanus Scipio, Claudius Caesar, Cajus Caesar, Carolus Rex Francorum, Consalvus Cordubensis, Flavius Domitianus, Georgius Scanderbegus, Georgius Fronspergius Suevus, Gothofredus Bulonius, Johannes Assumbeius, Ussumcaßanus, Mausolus, Magnus Sfortia, Mahometes II, Turcarum Imperator, Neslor, Neoptolemus, Ottho, Palamedes, Romulus, Troilus, Tiberius Caesar, Tamerlanes Schyitarum Rex, & Reges Dania pleriq; in hunc usq; diem. Cum n. Anno Christi 1474 Christianus I, Dania, Suecia, Norwegia &c. Rex, Roma, quò religionis causā venerat, à Pontifice & Romanis videretur;

in stuporē illi coniecti sunt, obis inusitatā Regis & proceritatem & formositatem: quā venerationē in corporis illa maiestate merebatur. Mēsurā altitudinis eius Regis adhuc Roschildia in capella, ubi dormitorium Regum Christiani III. & Friderici II, reperitur.

Verum enim verò nimium si quantitate deficiunt nani, Magnatibus ludibriosunt, & materiam risus ac ioci semetipso sprabent, quales crebrò in Tartaria nasci uarrant: unde factum, ut modū etiā procreandi pumiliones non secus ac meliteos canes Cardanus annotaverit de subtil. l. II, mibi p. 460. Verba eius adscribo: Nascuntur ex parvo patre ac matre, fascijs arctè colligantur, non affatim nutriuntur, sed tenuiter. Eādē ratione magni ē magnis procreantur parentibus, exercentur, nutriuntur affatim, fascijs non constringuntur. Hac ille. Tria ergò requisita, pro pumilione generando adducit. primum: parentis utriusq. parvitatem. Et merito: Nam

Fortes creantur fortibus & bonis,
Est in iuvenis, est in equis Patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.

Vnde subditi Archidamum Regem suum pecuniā mulctarunt, quod pusillam duxisset

De Pygmæis.

uxorem; causâ expositâ, quod ita non Reges, sed Regunculos statuisset ipsis generare. Plutarch. de liber. instit. Quondam etenim non desuere gentes, quæ è popularibus maximum, & pro rei magnitudine validum regem deligendum censebāt, quales Ætipes, de quibus Herodotus lib. 3. Deindè quid in arcta fasciatione ac constrictione sitū sit, tum quantitati diminuenda, tum figuræ immutanda in infantibus & caniculis, noto notius est.

Præterea nutrimenti inopiam, quantitatem imminuere in quovis animali, vel quadratus sciiverit Coridon. Addo tandem quartam causam, nempe morbos. v. g. Quoties superiores partes ad iustum augmentum perveniunt, brachijs atq; cruribus teneris & parvis manentibus, sicuti in luxationibus non restitutis solet accidere.

eidere. Sic n. è contrà visi sunt, quos
 febris quartana in giganteam molem
 crexit. Quales Græcis ἐκράττελοι vo-
 cantur, in quibus vitium latet, quod
 insolitum augmentum cum mor-
 te immaturiori accersit. Ita n.
 nostra etate Antonius ille Antwerpiensis, cum
 pusillus admodumq; debilis in lucem prodisset,
 ilico puer ex morbo in magnum gigantem
 evasit. Sic fuit Salamine Euthemini filius,
 qui in tres cubitos intra triennium adolevit:
 sed homo incessu tardus, sensu hebes: puer
 postea factus, subita membrorum contractio-
 ne absumtus est, narrante Plinio. Eodem
 modo Cornelii Taciti, nobilis Historici, Equi-
 tis Romani filius nondum pubertatem attingens,
 diem suum miserè obiit. Quod si quis
 quintam superaddi causam posse putet, nem-
 pè senium; eò quòd decrepitorum corpora de-
 crescere & abbreviari videantur; sciendum
 graciliora quidem fieri, at non breviora, id est,
 caro consumitur, ossa nullà vi breviantur aut
 etate. Apparent autem breviora senilia
 corpora, quia incurvantur omnes articuli,
 sicca

De pygmæis.

siccatis ligamentis & musculis, ob caloris inopiam tensis.

Ceterum ad hac omnia rectius intelligenda, corpus ponendum instar Polycleti regula, nec nimis parvum, sed mediocre: quale in Europa aestimatur, in longitudine 6 pedum Geometricorum, in latitudine autem & crassitie $1\frac{1}{2}$ à quâ proportionem qui declinant, improporionati dicuntur, & tantò magis, quantò maior excessus vel defectus.

Nanos v. plerumq; fluxa vel hebetis memoria esse, atq; somniculosos, statuit Caelius Rhodig, lib. 6. Lectionum antiquarum c. 3. & lib. 20. Cap. 8. cum quo transgat Wichgrevius, qui nihil non virtutum homullis adsignat, ipse homullus.

CAP. II.

De Pygmaei nominibus, atq; Etymologia.

Racis πυγμαῖος dicitur à cubito, κύβωv n. cubitus est, unde appellari Pygmaeos Eustathio credimus; sic & Favorinus

nus, Henricus Stephanus, & alij in lexicis, ex mensura magnitudinis, supra quam vix ascendit; plerumq; infra 6 videlicet digitos consilii. Cubitus a. communiter continebat 5 palmos; in sacris verò 6, ut Hebraei docent, Ezech. 40, 5, & 43, 13. si modo Ezechiel cubito usus fuerit in sacris ordinario. Pal-
mus continet 4 digitos, digitus 4 bordei grana per latera contiguè disposita. Hinc Pyg-
maeos etiam spithameos dictos fuisse, Plinius ait lib. 7. c. 2. eò quod longitudine ternas spithamas seu dodrantes non excederent, hoc est 29 pollices vel pedes duos ac 5 pollices. spithama n. mensura est trium, pes a. quatuor palmorum. Pygmai ergo nomen genti tribu-
tum à magnitudine, quod aquarent πρυμνὴν vel mensuram 6 digitis breviorē, quam cubitum, i. e. spatium à cubito usq; ad digitos inflexos seu clausos: aliàs prout vel pugnum apud Suidam & Hesychium, vel luctam seu pugilatum apud Plutarchum significat, his significationibus hic locus non est.

Diligentissimus Homeri commentator Eustathius ait: Pygmæi staturà suà ne cu-
bitum quidem æquant, denominatur n.
à pyg-

De Pygmæis.

à pygone : Est autē πυγων vel πυγῆσιον intervallū, quod à cubitu flexu ad initium usq; parvi digiti, vel ad manuum extremum, digitis in pugnum, quem Græci πυγῆλον vocant, ut inde etiam Pygmæi à pygone dicti videantur, quod eorum mensura non cubitum totum, sed ad pygmen usq; tantum impleant, pertingit.

Dicti sunt etiam Pygmæi Troglodyte, quod in cavernas se subducerent à gruū & aliorum infestantium iniuriis. Jacobus Philippus Bergomensis, & cum postea secuti alij, Troglodyte nomen proprium cuiusdam populi crediderunt, cum reverà sit adiectivum, denotans quodcunq; cavernas subit : τρωγλοδυῶ n. est cavernam subeo; & Hesychius τρώγας foramina interpretatur. Hinc passer, qui cavernas ingreditur, τρωγλοδυτής etiam est dictus & Trochilus esse creditur. Non ignoro hac occasione Ciceronem lib. 2. offic. & lib. de divinatione, item Plinium Melam, atq; alios, populos quosdam Æthiopie hoc nomine tanquam proprio appellasse; Sed appellarunt, ob actionem illam

sub-

subducendi se in cavernas : quod vel ex Strabone lib. 1. liquidum reddi potest, qui de Arabibus verba faciens ait eos qui antra subirent, à multis Troglodytas fuisse dictos, posterosque hoc suscipientes, Troglodytas illos appellare consueſſe, quod hoc nomine apertius intelligerentur. Non praterendum etiam, Pygmarum populos à Barbaris Catixos fuisse vocatos, teste Plinio l. 4. c. 11.

A quantitatis etiam mensura apud Hebraeos dicuntur Pygmai Gammadim, cubitales, Ezech 17, 11. Gomedenim est cubitus vel mensura cubiti, Jud. 3. 16. idem quod Amah : Hæc sententia est doctissimorum Hebræorum atque interpretum sacra scriptura de vocis gammadim interpretatione, quam vertunt Pygmaeos & cubitales, vi vocis nullâ arte violabili. Ita reddiderunt : Hieronymus in hunc locum ; Aquila 1 editione ; Vulgatus, Vatablus, Hugo, Lyra, Pagninus in Lexico ac Biblijs, & cum eo Arias Montanus, atque ante hos R. David Kimchi, postea Mercerus ad Lexicon Pagnini, Avenarius in Lexico, Cunradus Kircherus Augustanus in laboriosissimo opere de Concordantijs Græcarum
vocum

De Pygmæis

vocum Biblic. cum Hebrais , Lucas Osiander in paraphrasi super l. d. Ezechielis, Pintus & Maldonatus in hunc locum. Malè autem vertūt ; Chaldeus Cappadoces, Symmachus Medos, septuaginta custodes, & ex Symmachi non 70 versione hunc versum legunt Complutentia & Antwerpiensia exemplaria. Nonnulli verò præconceptâ opinione Pygmæorum gentem fictitiâ esse præoccupati in varias se Protei instar verterunt formas. Hieronymus in hunc locum explicat Pygmæos per bellatōres vel ad bella promptissimos, ἀπὸ τῆς πυγμῆς , ut certamen significat : cui astipulatur Cornelius à Lapide, ut dicantur à cubito quasi cubitantes vel luctantes (sicut Arietes , quando cornibus pugnant , vocantur cornutantes) quòd cubitorum impulsione ac protrusione decertarint : quales olim erant pugiles. Ceterùm non congruunt hæc cum statione in turribus, ubi scutati fuerunt, aliter ergò adhuc idem vocat cubitantes, quia ad cubitum ancilibus induti & tecti vel cubitis validi & pollentes ; adeo ut sub cubitis etiam accipiant velut vicinos armos & lacertos. Sed hæc interpretatio ex pygmæis Gigantes facit ; de qua infra,

infra. Forsterus in *Lexico explicat* Gammadim, quòd super turribus visi sint præ altitudine turrium hominibus infernè stantibus, tanquam cubitales vel Pygmai. Sed reclamat scopus & finis stationis in turribus, ut videlicet, si opus, nocerent hosti; at nimis ex altitudine remoti, ut præ remotione parvuli apparerent, minus hosti incommodassent. Itaq; aut in turribus non ita præaltis constituti fuerint verisimile est, aut in turrium altiorum partibus non nimium excelsis.

Quidam verterunt Gammadæos & Gammadenfes nomine proprio, secuti Theodotionem, qui retinet Hebraum Gammadim, ut Junius & Tremellius in Biblijs, Marinus in *Lexico*, Junius in Ezechielem, & hos secuti Polanus & Piscator in hunc locum, atq; Buxtorffius in *Lexico*; quos primo Junius cum sequacibus, Polano, Piscatore & Buxtorffio, facit populos Phœnicia, nullo planè addito documento, quis unquam illos Phœnicia populos ita appellarit. Addit Polanus ad maiorem fidem faciendā hoc figmentū: Gammaden fuisse regiōnē Phœnicia cubitali formâ proiectā in mare, postea à mari devoratam. Sed rectè hic quidā:

De Pygmæis.

hanc gentem & hocce eius nomen nusquam reperire potui.

Deinde cubitales quidem dici concedit, non ob staturam, sed quasi brachiales i. e. brachio potentes & robustos. Addit, ut quibusdam placet: intelligit indubiè Junium in Ezechielem l. d. ubi interpretatur Gammadin viros lacertosos & robustos. Sed pace tantorum virorum dixerim: nullo colore falsitas pingi potest, verum ut fiat. Neq; enim cubitus hebraeis idem quod brachium, neq; eâdem voce hebraicâ effertur, neq; cubito robur tribui potest, ut brachio; quippe non tam solido aut grandi osse constanti: neq; robur magnum ad sagittas eiaculandas requiritur: imo textui hac glossa non convenit, potius Giganteum robur & magnitudinem, quam Pygmeorum parvitatem in turribus Tyrriorum latentem præse ferens. Itaq; absurdius Cornelius de Lapide in Ezech. per cubitales intelligit maximos Gigantes; qui non pede, sed cubito multiplici mensurantur, qui fuerint certum hominum genus pugna, totumq; pugnis bellisq; addictum, ut apud Romanos Gladiatores, apud Davidem Cerethi & Pe-

& Pelethi, & nunc apud Polonos Cozacki, apud
 Hungaros Haidones & Huzari, apud Turcas
 Janizarij Quod revera est ex quolibet facere
 quodlibet. Quod verò addit Polanus, & cum eo
 Buxtorfius, Gamaden esse, quā civitatem cor-
 ruptè à Plinio putant dici Gamalen lib. 2. c.
 91. coniectura est, qua fulcimento eget aliquo,
 primum, ut mihi videtur, à Franc. Junio in-
 venta, Comment. in Ezech. l. d. quamvis
 præferat hic interpretationem vocis ceu appel-
 lativa per viros lacertosos & robustos, eò quod
 scuta illis tribuantur, viris debilioribus in-
 utilia: quasi verò scuta proportionè & quan-
 titate, pro scutatorum magnitudine caruis-
 sent. Longè probabilius est, Pygmaeos in turri-
 um constitutos exiguis fenestellis, ut eò rectius
 turres, quibus contra hostes usi sunt veteres,
 ad robur & vim repellendam comparata
 essent, à sagittarijs peritis (quales Pygmaeos
 fuisse etiam profana tradit historia) defende-
 rentur, & hostes irruentes sagittis arce-
 rentur. Taceo quod de scutis dicitur,
 ex textu elici, filijs Arvad tribuen-
 dum, qui super muros per circuitum.

De Pygmæis

Itaqz non est quod desperent Junius atqz Polanus rei militari competere Pygmaeos in turribus; cum vel maximè competant. Neqz opus cum Lyraño existimare, eos, positos fuisse non ad tutelam, sed ad irrisionem hostium. Ad hoc n. non tam longè opus fuisset Pygmaeos accersere, sed suffecissent pusiones, larvæ; ut homines straminei, &c.

Junius putat adbuc quo ad nomen proprium, solidius verti posse Gammadim Sumathenos in Syria Commagena, quorum mentio est apud Ammianum lib. 18. Atqz ita in sacris quidam ludunt suis coniecturis varijs fluctuantibus, ac si in sapientiâ aliquâ seculari versarentur.

CAP. III.

Duplex esse Pygmaeorum genus, & primum genus aliquando dari.

Pygmaeorum differentiam venaturi, eos eliminamus, qui inter nanos minimi in magnatum aulis ludibrij ergò aluntur, longe cubiti mensurâ excedentes, Cum n. Pygmaeos

meos à cubito, cuius mensuram non exsuperent, sed infrà potius subsistant, dictos præced. cap. docuerim: eosdē in duplici discrimine esse ex historijs animadverto atq; colligo. Quosdam casu instar monstrorum genitos, quasi pro miraculo, modo in hac, modo in illâ mundi parte: quosdam pro gente, quæ alicubi sit aut saltem olim fuerit. De primo genere si quis dubitat, illud exemplis varijs ex historijs petitis, hoc capite faciemus innotescere.

M. Antonius habuisse fertur Pygmaum Sisyphum intra bipedalem staturam, ingenio tamen valentem. Sub Theodosio Imperatore visus in Ægypto quidam incredibili statura brevitæ, adeo ut perdice maior non videretur. Illud a. in primis in eo fuit admirandum, quod prudentia polleret, voceq; suavi à Musis non abborrente, sermone deniq; claro & articulado, generosa mentis specimen præbente. Vixisse fertur annos circiter viginti. Vide de hac historia Nicephorum lib. 12. Eccles. hist. c. 37.

Martinus Borrhaus in 2. Sam. 21. Nostrâ ætate, scribit, ferunt perfectâ ætate, fuisse virum cubitali longitudine.

De Pygmæis.

Cardanus de subtilit. lib. II. mibi , pag. 458.
ait : Quod ad pumiliones attinet anno
præterito circumferebatur vir perfectâ
ætate, cubiti longitudine in psittaci ca-
vea.

Jo. Cassanio libello de Gigantibus pag.
76: Ego cùm puer essem, *inquit*, memini
me vidisse Lugduni pusiones duos bre-
vissimæ staturæ, quæ cubitalem non su-
peraret. Quorum alter barbam habens
valdè promissam atq; subrusam, forma
satis eleganti conspiciebatur. Togatus
iste erat, galerum habens eiusmodi, quo
pontificius clerus (quem vocant) uti
consuevit. Ac ne quid ad ornatum dees-
set, appositum humeris erat doctoratus
insigne, quod vulgò cornetam dicimus.
Alter eo erat habitu, qui nobilibus no-
stris proprius peculiarisq; esse solet. Hos
ita quàm per ridiculum atq; animi causâ
induissent quidam in ulnis suis non se-
cùs a atq; infantes gestabant. *Plura de ho-*
muncionibus & nanis exempla referri possent,
nisi res ipsa satis vulgata cuiq; pateret.

Leonbardus Iburneisser in Pisone Ger-
man.

man. edito lib. 7, c. 84. in Marchia & Lusatia scribit, aliquoties Pygmaorum ossa sub terra reperta, atq; semel integrum sceleton cum cranio 2. pedes & 3. digit. longum. Quia v. in istis partibus (uti & alicubi in Polonia) passim sub terra olla reperiuntur, tam affabrè formata cum manubrijs & strijs, acsi tornata essent manu artificis, formis & figuris variis, alterius naturæ, quàm eodem modo agentis opificia, opinio est colonorum in iis locis, formari ollas istas subterraneas à Pygmæis, qui cavernas terra occultas atq; non exploratas incolant: qui nostratibus vocantur Biergemend.

Addunt coloni autumnò, byeme atq; vere 20 pedum profunditate sub terra delitescere, circa tempus Pentecostes a. non nisi unius ulnæ: quò idcirco tempore plurimas inquilini inquirentes effodiunt. Non in Lusatiâ tantum, sed in Thuringia propè arcem Steinam in monte vicino, taliâ fictilia reperta, quæ Zwergtopf vocent, quasi Pygmaorum urnas fictiles, annotavit Gesnerus de fossilibus tit. i. fol. 8. b. De hisce tamen Marchiacis & Lusaticis Pygmæis nihil habeo ulterius dicere, incertus,

De Pygmæis

tum an ab iis, an v. spiritibus peculiaribus subterraneis olla ista formentur; tum an inventa ossa atq; sceleta Pygmaeorum sint, qui pro casu, an qui pro gente habendi.

CAPUT IV.

Alterum genus, nempe gentem Pygmaeorum esse, aut saltem aliquando fuisse, autoritatibus humanis, fide tamen dignorum asseritur.

Uloniam non pauci recentiorum bodie Strabonem sequuti, gentem eiusmodi unquam fuisse aut esse præfractè negant, & pro fabula habent quicquid de Pygmæis dicitur: non frustraneam huic labori impendemus operam, si talem gentem aliquando olim fuisse (an autem iam sit amplius, merito dubitatur rectius quàm negatur) comprobemus, primum testimonijs autorum fide etiam dignissimorum, hoc capite: Deinde S. Script. autoritate & rationibus probabilibus: Tandem ex proluxa descriptione apud autores, effectuum

um, loci, aliorumq₃ accidentium ; quæ tanto numero & diligentia confingi minimè potuerunt.

Primus ergò, quod sciam , Homerus Pygmæorum mentionem faciens 3. Iliad. ipsos à gruibus infestari ait :

Αὐτὰρ ἔπειτα κοσμήθεν αἶμα' ἡγεμόνεσσιν ἑκάστοι
 Τρῶες μὲν κλαγγῇ τ' ἐνοπῇ τ' ἰσὺν ὄρνιθες ὥς
 Ἡῦτε περ κλαγγῇ γεράνων πέλει θρανόθι πρό,
 Αἶτ' ἔπειτα χειμῶνα φύγον κ' αἴεσφατον ὄμβρον
 Κλαγγῇ τὰ γὰρ πέντοτα ἐπ' ὠκεανοῖο ροαῶν
 Ἄνδρασι πυγμαίοισι θοὸν καὶ κηρα φέρουσι.

At postquàm instructi fuerunt una cum
 (ducibus suis singuli,
 Troiani quidem cum sonitu clamoreq₃ in-
 (cedebant sicut aves :

Velut clangor gruum est in aëre.

Quæ postquàm frigus fugerunt & immen-
 (sum imbrem

Cum clangore hæ volant ad Oceani fluentia
 Viris Pygmæis cadem & mortem ferentes :

Ex Ctesie Indicis excerpta Pbotij, ad cal-
 tem editionis Herodoti per Henr. Steph. in
 fol. pag. m. 681, sic habent : Media India
 nigros habet viros, qui Pygmæi appel-

De Pygmæis.

lantur, eâdem qua Indi cœteri linguâ utentes; sunt a. valdè parvi; adeò ut bona pars dimidij cubiti magnitudinem, qui autem eorum maximus, duorum cubitorum magnitudinem non superet. Capillum autem usq; ad genua & infra etiam demissum, barbam quoq; quibusvis aliis hominibus promissiore gestant. Atq; adeo postquam illis promissa barba exorta est, nullo iam vestitu utuntur, sed capillos quidem à tergo multo infra genua demittunt, barbam autem antè ad pedes usq; protrahunt: deinde cùm totum corpus pilis obduxerunt, seipsos cingunt, illis vestimenti loco utentes, Sed & veretrum illis est valdè crassum, adeoq; magnū ut ad pedum usq; malleolos pertingat. Sunt porrò simi atq; deformes. Oves autem eorum sunt agnis nostris pares: boves & asini ad nostrorum arietum magnitudinem accedunt: equi item eorum & muli, cæteraq; veterina animalia arietes magnitudine non superant. Horum Pygmæorum tria millia Rex Jndorum in suo comitatu habet.

habet. Sunt enim sagittarij peritissimi. Iustissimi autem sunt, & iisdem quibus reliqui Jndi legibus utuntur. Lepores & vulpes non canibus sed corvis, milvis cornicibus & aquilis venantur. Lacus est apud eos octingentorum stadiorum ambitum habens, cui, quoties à nullo vento agitur, oleum supernat: Quod quidam ex eius medio scaphis hauriunt, navigiis per eum navigantes, atq; eo utuntur. Utuntur a. & oleo ex sesamo & ex nucibus: sed præstantius est, quod è laco illo hauritur.

Hæc relatio de arte sagittariâ egregiè convenit cum Ezechiele, de quo cap. sequenti. Fuit autem Ctesias Medicus Artaxerxis Regis Persarum, ut Suidas dicit, qui res Persicas (atq; etiam Jndicas) admiratione dignas multis voluminibus persequutus est.

Aristoteles prodeat, cui vel unico præ omnibus fides habenda, cuius discipulus Alexander Magnus Jndiam, aliasq; provincias ab aliis non perlustratas

De pygmæis.

lustratas subegit. Js lib. 8. de hist. animal. cap. 12. de gruibus loquens sic scribit :
 μεταβάλλῃσι γάρ ἐκ τῶν Σκυθικῶν εἰς τὰ ἑλκ
 τὰ ἄνω τῆς αἰγύπτου, ὅθεν ὁ Νεῖλος ρεῖ, ἐστὶ δὲ ὁ
 τόπος ἕτος περὶ ὃν πυγμαῖοι κατοικῶσιν. οὐ
 γὰρ ἐστὶ τῆς μυθολογίας, ἀλλ' ἐστὶ κατὰ τὴν
 ἀλήθειαν. γένεσις μικρὸν μὲν ὥσπερ λέγεσθαι
 καὶ αὐτοὶ, καὶ οἱ ἵπποι : τρογλοδύται δὲ, εἰσι
 τὸν βίον. *Gaza ita vertit : Quæ (grues)*
ex Schyticis campis ad paludes Ægypto
superiores, unde Nilus profluit, veniunt,
quo in loco pugnare cum Pygmæis di-
cuntur. Non n. id fabula est, sed certè
genus tum hominum, tum etiam equo-
rum pusillum, ut dicitur, est, deguntq;
in cavernis, unde nomen Troglodytæ à
fubeundis cavernis acceperunt. Sensum
quidem assecutus est Gaza, sed contra boni in-
terpretis genium addidit, quæ textus non
continet; neq; n. ullo verbo hoc dicit Philoso-
phus, grues cū Pygmæis pugnare; Deinde cum
ait Pygmaeos esse genus hominū; voculā hominū
de suo addidit, in codice græco non agnitam.
Quamobrem sic vertimus : Transeunt n. ex
Schyticis ad paludes, quæ suprā Ægyptū,
unde Nilus fluit. Est a, locus hic circa
 quem

quem Pygmæi adhabitant. Non n. est/
hoc fabula, sed est secundum ipsam veri-/
tatem. Genus parvum n. ut dicitur, &/
ipsi & equi. In cavernas a. se subducentes/
vivunt. *Ubi advertere velim lectorem atten-
tè ad verba Aristotelis: Esse ita secundum
veritatem, sicut dicitur; quod neutiquam
nisi certus huius historia dixisset: & præmit-
tit: Non esse fabulam; ut si quis esset
vel suo tempore (uti fortè fuere aliqui, cum
tam sollicitè fabula crimen avertat) vel postea
futurus quis, cui fabulosa narratio de Pyg-
mæis censeretur, sententiam mutaret, & se-
cundum ipsam veritatem ita esse cum Ari-
stotele statueret.*

*Pbilostratus lib. 3. de vita Apol. Pyg-
mæos, inquit, sub terra degētes supra Gan-
gen posita loca incolere, & sicut fama de
ipsis prædicat, vivere non vanum est.*

Plinius lib. 7. hist. natur. c. 2. scribit:
Supra hos, (*nempè qui sunt ad extremos
fines India ab oriente circa fontem Gangis*)/
extrema in parte montium, Spithamæi/
Pygmæi narrantur, ternas spithamas/
longitudine, hoc est ternos dodrantes/
non

De Pygmæis,

/nō excedentes salubri cœlo, semperq; ver-
/nante, montibus ab Aquilone oppositis,
/quos à gruibus infestari Homerus quoq;
/prodidit. Fama est, insidentes arietū capra-
/rūq; dorsis, armatos sagittis veris tempo-
/re universo agmine ad mare descendere, &
/ova pullosq; earū alitum consumere: ter-
/nis expeditionē eam mensibus confici, ali-
/ter futuris gregibus non resisti. Casas eo-
/rum luto pennisq; & ovorum putamini-
/bus construi. Aristoteles in cavernis vivere
/Pygmæos tradit. *Cetera de his ut reliqui.*

*Adrianus Turnebus testatur, se vidisse in
perveterustis codicibus, Spythamæos, Pygmæ-
osq;. Plinio astipulatur Bartholomeus Anglicus.*

*Menecles primo collectaneorum, re-
ferente Athenæo l. 9. meminit eorum, traditq;
eos non tantū cū gruibus, sed & cum perdicibus
decertare. Sic & Basilis apud Athenæū Pyg-
maos asserit. Juvenalis Satyra 13 de iis sic canit:*

Ad subitas, Thracum volucres nubem-

(q; sonoram

Pygmæus parvis currit bellator in armis,
Mox impar hosti, raptusq; per aëra curvis
Vnguibus, à sæva fertur grue: si videas hoc
Gentibus in nostris, risu quatiare, sed illic

Quam-

Quāquā eadē assiduē spectētur prælia, ridet

Nemo, ubi tota cohors pede vix est al-

Oppianus lib. 1. de piscibus: (tior uno.

Et velut Æthiopū veniunt Niliq; fluenta

Turmatim Palamedis aves, celsæq; per al-

(tum

Aëra labantes fugiunt Atlanta nivofum,

Pygmæos imbelles genus parvūq; fatigāt,

Non perturbatæ procedūt ordine densæ

Instructis volucres obscurant aëra tur-

Et Baptista Mantuanus. (mis.

Pygmæi breve vulgus iners plebecula,

(quando

Convenere grues longis in prælia rostris

Sublato clamore fremunt, dūq; agmine

(magno

Hostibus occurrit, tellus tremat Indica

(clamant

Littora, arenarū nimbis absconditur aër,

Omnis & involvit pulvis solēq; polumq;

Et genus hoc hominū natura imbelles,

(quietum

Mite facit Mavors pugnax, immane, cru-

(entum.

Citantur à Lipsio lib. 1. Saturnal. cap. 4. Papi-

niani de Domitiani ludis versus isti, quasi de

Pygmæis agerent.

His audax subit ordo pumilorū

Quos

De Pygmæis

Quos natura brevi statu peracto
Nodosum semel in globum ligavit.
Edunt vulnera, conseruntq; dextras,
Et mortem sibi qua manu minentur,
Ridet Mars pater & cruenta virtus,
Cæsuræq; vagis grues rapinis.

*Augustinus lib. 16. de Civit. Dei c. 8.
habet, Pygmaeos pugnare cum gruibus, sed
vinci ab eis, famamq; esse insidere arietumq;
caprarumq; dorsis &c. planè ut Plinius. Augu-
stinum sequitur Scholiastes eius Ludovicus
Vives.*

*Joan. Laurentius Anania propè finem
tract. primi suæ Cosmographiæ, ex mercatorum
relatione tradit, eos in septentrionali Thraciæ
parte reperiri (quæ Scythiæ est proxima)
atq; ibi cum gruibus pugnare.*

*Jo. Cassanio, libello de gigantibus pag.
73, in hæc verba solvitur : De Pygmæis
fabulosa quidem esse omnia, quæ de iis
narrari solent, aliquando existimavi:
verùm cum videam, non unum aut alte-
rum, sed complures classicos & probatos
authores de his homunculis multa in
eandem ferè sententiam tradidisse ; eò
adducor,*

adducor, ut Pygmæos fuisse inficiari non aulim.

Joan. Talentonius in Thesouro rerum recondit. lib. 3. c. 21. p. 551. Constare arbitror, debere concedi, Pygmæos non solum olim fuisse, sed nunc etiam esse, & homines esse, nec parvitatem illam impedimento esse, quo minus sint, & homines sint.

Gellius lib. 9. c. 4. scribit se è Gracia in Italiā reducem, Brundusij fascēs librorū venalium expositos cōemisse, qui diutino quidem situ squalabant & habitu aspectug, tetro erant, sed scriptorum non parvæ autoritatis, Aristee Proconnesij, Ifigoni Nicaensis, Ctesie, Onesicriti, Polijstephani & Hegesie. In iis autem inter alia se legisse, non longè ab extremis Indici nasci Pygmæos, quorum qui longissimi sunt, non longiores esse, quàm pedes duos & quadrantem.

Pomponius Mela l. 3. c. 9. appellat ipsos minutum genus, ita benè interpretans verba Aristotelis γένος μικρόν.

Sicco pede prætereo hic Olaum Magnum

Ccc

lib. 2.

De Pygmæis.

*/lib. 2. de Gentib. Septentrional. c. 11. tūm
/ quod autor sit fabulis & mendacijs plenissi-
/ mus ; tūm quod se audisse tantum scribat , in-
/ colas Grønlandia pugnare cum gruibus ; tan-
/ dem neq; ideo Pygmai sunt , si fortè sagittis &
/ bastis , sicut alij homines, grūes aliāq; volati-
/ lia conficiunt et occidunt.*

CAPVT V.

Pygmaorum gens ex Ezechiele, atq;
rationibus probabilibus adstruitur.

 Zechiel vocationem suam tribus capitibus primis exponens, atq; à c. 4 ad 24 prophetiam scribens de Judais, qui per illud tempus tūm in Judæa, tūm in Babylonia habitabant, à cap. 25 usq; ad 32 in gentes externas, quæ operam suam Judais affligendis commodaverant, aut ex eorum infortunio voluptatem animo preceperant, prophetiam instituit, eas demq; iis calamitates imminere docet, Ammonitis quidem, Mo-

abitis

abitis , Idumæis & Philistinis, cap. 25. Tyro a cui eversionem prædicit , atq; etiam de ultima Tyri vastatione per Alexand. Mag. exequendâ vaticinatur cap. 26. Denuò autem cap. 27 insanus Tyrionum luxus , eorundemq; exitium describitur , ut quò maior eius fuit gloria , eò conspectior futura sit eiusdem ruina ; & Tyrus omnibus gentibus lamenti materia. Luxus a. describitur etiam bellicus ; & de hoc inter alia sic loquitur v. 11. Propheta : Filij Arvad cum exercitu tuo super muros tuos per circuitum, & Pygmei in turribus tuis fuerunt : scuta sua suspenderunt supra muros tuos per circuitum , ipsi persecerunt pulcritudinem tuam. Ad quæ nervosè in paraphrasi addidit L. Osiander : Du hast in alien sachen mußen etwas besonders haben. Nam ex remotissimis quibusvis oris conquestos fuisse ad luxum variarum nationum homines patet ex versu precedente ; imo passim toto capite.

Ceterum nunc verisimilitudinem sententia

Ccc 2

nostra

De Pygmæis

nostra ut ostendamus , restat. Atq; initio impossibile non esse Pygmæos tales esse , vel saltem olim fuisse nemo non secum statuet , qui casu passim generatorum miram , atq; incredibilem in illa parvitate indolem attentius consideraverit. Deinde qui in alijs animalibus magnitudinis insignes differentias notaverit. Exemplo sint oves & agni ad iustam aetatem provec̃ti , in regionibus septentrionalibus unico Regi Daniae nostro clementissimo subiectis. In Selandia bac nostra pro implenda tonnâ (quo nomine commune vas cerevisiarum nostratibus venit) agni saliti ut plurimum 14 requiruntur: In Scania patria meâ non nisi 10: in Gotia sive Gotlandia insula (unde olim Vise Gotbi prodierunt , ob eius metropolin etiamnum Visbydictam) 6. in Jslandia duntaxat 4. Et cui non nota insignis ovium Indicarum magnitudo in India? ibidem formicas reperiri corporis magnitudine ingentem canem equantes quis crederet , nisi huius rei testes haberemus. Autores probatissimos Melam lib. 3. c. 4. Jsidorũ lib. 12. c. 2. Vincent. nat. hist. lib. 20. c. 143. Solinum & Thuanũ , qui lib. 24. historiae suae scribit , eiusmodi formi-

micā Turcico Imperatori à Rege Persarū dono missa fuisse. Boves certè Frisorū & Suscorū tam differunt magnitudine ; atq; apud nos boves & vituli. Reperitur equidem & in nostris regionibus magnitudinis boum non leve discrimē. Vidi boves, quorum mactatorum unus & ultra tonnas repleverit. Vidi alios, in quibus nulla ulterioris augmentationis spes, quorum quilibet vix $\frac{3}{4}$ tonna implenda sufficiebat. Penè ergo sex vicibus primum genus alterum superavit.

In nullo a. bruto existimo notabiliores atq; insigniores magnitudinis differentias per Europæū orbem observari atq; in equis & canibus. Vidi equos pusillos non paucos, instar canum maiorum Anglicorum ; sed vidi etiam Ungaricos (quales & Turcicos esse ferunt, quos non vidi) ad camelorum altitudinem adsurgentes : quorum colla equitibus fuerant pro scutis & aggeribus. Vidi in hac mea patriā caniculas ad summum stature propectas, tantæ parvitatē, ut pugno meo ferè includi potuerint, rabiosulas interea & mordaculas : quæq; birriente latratu peregrinos à dominabus arcebant ; Vidi etiam in Angliā maxi-

De Pygmæis

maximos equorum pusillorum altitudinem
aquant. Taceo miras in arborum genere
magnitudinis differentias; v. g. in malo ar-
bore, quid est malus pumila vel humilis illa
instar bacilli ad arborem eiusdem generis
proceram? Quæ certè cùm in animalibus &
vegetabilibus fiant; cur in humana specie non
sit probabile, haut video; inprimis cùm detur
magnitudinis excessus Giganteus; cur non
etiam dabitur defectus? Quia ergo dantur
Gigantes, dabuntur & Pygmæi. Quam con-
sequentiam ut firmam admittit Cardanus lib.
8. de rerum varietate c. 40. licet de Pygma-
is hoc tantum concedat, qui pro miraculo, non
pro gente. Pergimus ergo; Si fuerunt Gigantes
pro gente; utiq; etiam verisimile est defectum
videlicet Pygmæos fuisse pro gente. At illud ve-
rum, Fuisse n. Gigantes ante diluvium, itim
post, tempore Abrahami, Moysi, Davidis, itim
apud varias gentes sub Xerxe, Alexandro,
Augusto, vide sis Joh. Casanionis libellum de
Gigantibus Quid, quod in novo orbe regionem
esse scriptores reliquerint; in quâ non nisi gi-
gantes? Et tales fuisse quàm plurimos (non
pro miraculo) olim in nostra hac patria & vi-
ginis Boreæ libus regnis, Norvegia atq; Suecia,
vide.

videantur passim Saxo Grammaticus & Olaus Magnus. Vnde Gotbos olim ob insignem magnitudinem corporū admiratum Justinianum Imperatorem testatur Procopius: imò ex Gigantea vastitate appellationem accepisse statuunt: Gigantes n. nostrā linguā appellātur tū Zetter/unde Juti, Gutbi, et Gotbi; tū Rempir/ unde Cimbri, cū C antiquitus ut K pronuncietur. Quinimò ex Caesaris cōmentarijs liquet, Romanos ob stature brevitatem à Gallis derisos fuisse. Quæ præterea non reliquia & ossa Gigantum passim in hac Dania nostrā conspiciuntur? in quibus visu digna est costa virginis Giganteæ in monasterio Herrisvoadensi, cuius Præses, Generosus Eques Dn. Andreas Bille, Regni Dania Senator, & meus constantissimus Patronus, non semel mihi illam contemplantam præbuit. Et quoniam Gigantum genus desisse videtur; eius tamen reliquias vivas, suspiciam, certè in Dithmarsia reperire licet; ubi præ alijs nationibus proceritate tam mares quàm fœmine eminent atq; excellunt.

Ulterius ut probabilitatem fulciamus, addendū sceleton Pygmai, quod Dresdæ vidimus inter alia plurima, servatum in arce Sereniss.

De Pygmæis

Electoris Saxonie, altitudine infra cubitum, osium soliditate, proportioneq³ tum capitis tum aliorum; ut embryonem, aut artificiale quid esse nemo rerum peritus suspicari possit. Addita insuper est inscriptio veri Pygmai, qualis ab Historicis describitur. Vnde autem Elector acceperit, operam dabo ut expiscari possim.

Sunt qui Pygmaeos tam magnos esse scribant in Æthiopia, ut sunt pueri 7 vel 8 annorum, veluti legere est in quâdam epistola ad Pontificem Romanum.

CAPUT VI.

Pygmaeos esse aut fuisse, ex varijs eorum adiunctis, accidentibus &c. ab Autoribus descriptis ostenditur.

 T nisi specialia multa de Pygmæis ab Historicis in litteras fuissent relata, causam habuissent vel dubitandi dubitantes, vel negandi negantes. Jam quoniam non modo eorum mentio apud Autores iniecta, sed fideliter etiam

etiam de ijs consignata varia; ut magnitudo, locus ac patria, barba, capilli, lingua, forma, virtutes, artes, venationes, animalia eorum, inimicitia & pugna cum nonnullis volucribus; talia figmenti suspensionem de facili poterunt eluere. Quid n. in re fictitiâ tam diligentem operam tot Autores posuissent? Annon hoc operam fuisset ludere?

Ex autoribus ergo probatoribus in scenam prodeant

I. Magnitudo. Ea autore Ctesîâ, bonam partem est dimidiij cubiti, in maximis v. duorum. Plinio lib. 7. c. 2. ternarum spithamarum (unde spithamai dicti) vel 29 pollicum, id est, pedum duorum & 5. pollic. Gellius c. 4. lib. 9. ait, longissimos inter illos non esse longiores, quàm pedes duos & quadrantem: Juvenalis, more Poëtico, non esse pede uno altiores. Quæ pygmæorum parvitas occasionem dedit proverbio: Acrothinia Pygmæorum colosso accommodare; quo inanis eorum opera deridetur, qui minima maximis aptare student. Autorum hic dissensus nullus est. Etenim sicut in nostris hominibus, ita indubiè in Pygmæis non omnes eius-

De Pygmæis.

dem magnitudinis : sufficit minimam & maximam in iis venari.

2. Locus & patria. Ctesia est media India. Aristoteli l. d. & Plinio l. 6. c. 30. loca Schytica ad paludes supra Egyptum. Scholiasta Homeri in media Egypto. Plinio l. 6. c. 19. & l. 7. c. 2. ad extremos fines India ab oriente circa fontem Gangis in extrema montium parte, salubri cælo, semperq; vernante, montibus ab Aquilene oppositis. Qui locus etiam iis à Gellio l. 9. c. 4. adscribitur. Idem tamen l. 4. c. 11. Geraniam, qua est in Thracia, illis tribuit, qua Thracia cum sit proxima Schytia, confirmat assertionem Anania supra l. d. eos ex mercatorum relatione in septentrionali reperiri parte. Mela in sinu Arabico illos posuit. Paulus Jovius lib. de Moscovitica legatione docet Pygmaeos ultra Japonem esse. Bartholomeus Anglicus l. 15. de propriet. rerum c. 121. vocat regionem Pygmeam, qua Plinio in oriente India in montanis circa Oceanum. Has autorum dissensiones facile fuerit conciliare: nec mirum diversas relationes à Plinio auditas. Sicut n. Tartari soc.

pè sedes mutant, cum non domibus, sed plerumq; tentoriis utantur: ita nil mirū Pygmaeos sedes mutasse sæpius, cum adiū loco vel cauernas vel casulas ex luto, pennis & ovorum putaminibus constructas subintrent. Quæ sediū mutatio ex ipso Plinio redditur manifesta, lib. 14. c. 11. de Gerania Thracia verba faciente, ubi, ait Plinius, Pygmaeorum gens fuisse (non iam esse) proditur, creduntq; à gruibus fugatos. Quod si considerasset Adrianus Spigelius, Medicus & Anatomicus Patavinus, olim in illa Academia mihi familiaris & commilito, non tam promptè Aristotelem hac parte deseruisset, eò quòd Franciscus Alvaret Lusitanus loca illa peragraverit, circa quæ Aristoteles Pygmaeos esse scribit, nullibi tamen tam parvam gentem à se conspectam tradiderit.

3. Habitationes: iuxta Aristot. l. 2. d. Ammianum & Philostratum, cavernas terre subeunt & incolunt, unde etiam Troglodyte nuncupati. Plinius lib. 7. c. 2, ait, casas eorum luto, pennisq; &

ovorum

De Pygmæis

avorum putaminibus construi. Fortè utrumq;
iis in usu ; nam utrumq; perfacile,

Eo quòd terra cavernas inhabitent , non
inturiâ dicti sunt olim Pygmai Terræ filij.
Figmentum a. & fabula est , quam tradidit
de iis Philostratus in imaginibus , in Herculis
mentionem , eos fuisse , ut Antæum (qui terra na-
tus memoratur) & ut huius fratris sui perem-
ti mortem ulciscerentur , consilio inito adver-
sus Herculem irruisse. Alioquin ex Quintili-
ano terrâ orti videntur dici , quorum genus
abolevit vetustas. Et scribit in Apologetico
Florens Seximius , terræ filios dictitari vulgò ,
quorum sit incertum genus. Et Cecilius Minu-
tianus Apuleius in lib. de orthographia : i-
gnobiles , ac quorum ignoretur genus , terræ
filios à Cicerone & alijs nuncupari. Præstan-
tissimi enim quig; Jovis filii à Poëtis diceban-
tur. Sunt qui terræ filios , sevos dici ac im-
manes homines putent ; quando & Callima-
chus , immanitate ac truculentiâ præsignes
feras terrâ prognatas intelligi voluit. Hinc
Gigantes fortè à Lucano dicti sunt terræ filij
& terrigenæ , licet Cassanioni , ob monstruosum
ortum ; undè & Græci quidam Gigantes dici
volunt

volunt ἀπὸ τῶ γίγνεται ἐκ τῆς γῆς. Orpheus a. & Hesiodus hos cæli terræq; filios esse tradunt, iuxta illud:

Nomine cœlicolas illos dixere Gigantes,
Orti quod terrâ fuerint & sanguine cœli.

4. Forma. Simi sunt & deformes, Ctesias.
5. Linguâ usi sunt, quâ cæteri Jndi. Idem.
6. Pili: quibus etiam vestimenti loco utuntur. Nam ut ex Ctesia audivimus, capillum usq; ad genua, & infra etiam dimissum, barbam quoq; quibusvis alijs hominibus promissorem gestant. Capillos a. à tergo infra genua demittentes, barbam a. ad pedes usq; protrahentes, totum corpus pilis obducunt, illisq; se ipsos cingendo vestimenti loco utuntur.

7. Virtutes & artes ex eodem. Legibus utuntur quibus alij Jndi. Sunt iustissimi & sagittarij peritissimi, quod pulchrè cum Ezechiele congruit, & Hieronymus ad cap. Ezech. 27 consentit: Quo nomine eorum 3000 Rex Jndorum in suo comitatu olim habuit.

8. Animalia eorum quibus utuntur, iuxta Ctesiam, sunt oves agnis nostris pares; boves autē, asini, muli & equi arietes nostros magnitudine

De Pygmæis

tudine non superant. Ut ideo fortè dixerit Plinius famam esse, insidere illos sagittis armatos arietum caprarumq; dorsis. Aristoteles l. d. præterea genus equorum apud illos pusillum esse scripto reliquit.

9. Actiones varia. 1. ex Ctesia, Venationes, quas instituunt in lepores & vulpes non canibus, sed corvis, milvis, cornicibus & aquilis. 2. Ex Plinio, profectiones ad mare veris tempore, quas instituunt sagittis armati, & ova pullosq; alitum consumunt, quam expeditionem ternis mensibus consiciant, atq; aliàs futuris gregibus resistere nequeant. 3. Pugna & prælia cum gruibus: asserentibus Homero 3. Iliad. & Plinio atq; aliis plurimis, à quibus etiã vincantur & fugentur. Plin. lib. 4. c. 11. et Juvenalis l. d. atq; inducias habeant abscessu gruũ l. 10. c. 23. Neg; hoc adeo mirandum: Cum & ex nostris hominibus iuvenis aliquando robustus à Cygno vincatur & aliarum allisu aliquando ad ossifragium usq; tundatur: quid ni ergo grues Pygmæis insidiari poterunt, non alis modo, sed & pedibus & maxime oblongo in acutum rostro. Pugna

causam

causam fuisse satas fruges ait Mela, eò quòd
cū illas ipse absumebant, in summa erat annus
caritate, ut ait Scholiastes Homeri in librum
illius tertium Iliados, Hinc Ovidius lib. 6.
Fastor.

Nec quæ Pygmæo sanguine gaudet avis;
Non ergo credendum Eustatbio in Home-
rum scribenti, Pöetam per gruum compara-
tionem Troianorum tumultum amplificare;
Pygmaeos a. tanquam iucundā fabulæ partem
more suo inducere. Quod ipsum ex eo & ex
Suidâ docet Aldrovandus l. 20. de avibus
c. 5. p. 141. Menecles a. 1. collectaneorum,
referente Athenæo l. 9. c. 12. non solum cum
gruibus sed etiam cum perdicibus eos decer-
tare tradit.

CAPUT VII.

An Pygmæi sint homines?

Hactenus tribus pracedentibus
capitibus institutum fuit, an sine
vel fuerint olim Pygmæi, decla-
rare. Quidam a. licet negare
non sint ausi tam apertam histori-
arum

De Pygmæis.

arū veritatem, eos quidem exstare crediderūt, verū homines non esse contenderūt, sed potius simiarum genus quoddam, quæ sententia fuit Alberti Magni l. 1. de animal. c. 3. qui eos vocat homines sylvestres, esseq; eos non omnino homines, sed ex parte. Cui assentitur Sueßanus in commēt. in 8 Arist. de hist. an. c. 12. & argumentis utitur: quod non habeant usum rationis perfectum, & quia careant verecundiâ, honestate, iustitiâ, iudicio & religione. Eiusdem sententiæ sunt Benedictus Varchius de monstris & Joh. Tinnulus in Glotto Chryso; & Paulus Jovius lib. de Moscovit. Legatione docet Pygmæos magis ad simias, quam ad homines accedere. Opinionem, quod simiarum genus sint quoddam, complures neoterici sequuti sunt, inprimis Geographi, quos non puduit in mappis Geographicis loco Pygmæorum simias cum gruibus pugnantes ridiculè depinxisse.

Ad opinionem Alberti, atq; aliorū, respondendum absurdum esse dicere ipsos esse ex parte homines ex parte bruta, cum medium inter hominē & non hominē non detur. Deinde Alberto & Sueßano non dandum, rationis usu carere eosdem,

eosdem. Sin autem minus & imperfectius ratione, quàm alij, utuntur (de quo tamen nihil certi constat) pari ratione pueri, Bæoti & Cumanii adulti, moriones &c. ex numero hominum excluderentur. Et certè quæ capite precedente allata sunt, rationis usum non infimum aut infirmum arguunt. Eos sine religione, iustitiâ, iudicio &c. esse, nullius gravis scriptoris autoritate firmari potest. Et si vel maximè essent; inde tamen homines eos non esse minimè evinceretur: siquidem talis eorum defectus inde pullulare credi posset, quod ob timorem gruum in cavernis delitescere cogantur; nec iis solis, ut in his peccent, contingat. Benè Cardanus, cuius verba non pigebit adscribere l. 8. de variet. rerum c. 40. pag. 391. Qui v. dixerunt non hominū hoc esse genus, sed quippiam mediū, quod neq; regatur, neq; habeat rēpublicam, loquitur tamen, & imperfectè, ut inter belluas & homines moribus & ratione sint constituti, velut & de Satyris antiquitas fabulatur: hi maiori reprehensione digni sunt. Existimant n. hoc, quoniam hominem pluribus principijs

De Pygmæis.

à belluis differre credunt, velut differt pluribus potentijs, membris, facultatibus atq; operationibus. Homo a. non ita à bellua differt: sed hoc uno quod est ratio. Est autē ratio, ut ex uno aliud inferre valeat, quæ est sæpius (ut alias dixi) geminata, ut in numeris, in mundi constitutione, tot rerum varietates, tot ornamenta affert: sicut in hypericonis herba pro exemplo videmus. Necessè est igitur animal habere, aut non habere hoc: neq; , inter ista medium potest invenire: quod habet homo est, quod non habet bellua. Si dicas imperfectam habere, hoc esse nequit: quoniam, ut in arcanis demonstratum est, omnis forma perfecta est, & suæ operationis propriæ potens. Si obiicias, animalia quædam quosdam habere sensus hebetes, ut pisces visum: non forma hebes est, sed instrumentum cuius indicio est, quod & inter ipsa quædam præstant aliis, quoniam instrumentum habent præstantius: at si forma ipsa & anima circumscriptam haberet facultatem, vel

sub optimo instrumento melior fieri non posset. At si dicas, tales esse Pygmæos, hominum comparatione atq; rationis ipsius, quales sint pisces, visus habitâ ratione, in comparatione ad aves, ad quadrupeda: nihilo seciùs fatearis oportet, Pygmæos perfectos esse homines, quoniam eorum forma perfecta est: non autem medios inter belluas & homines.

Itaq; quo minùs homines sint Gigantes, excessus magnitudinis nihil impedit: ita neq; defectus, quò minùs sint homines Pygmai. Verùm enim verò fuerunt plurimi, qui Pygmaeos esse, aut nunquam fuisse clarè & contentè negaverint; & hodie qui nil nisi quod ipsi vident, palpantq;, negitent. Ita enim & novator, alias ingeniosissimus, Jo. Goropius, vulgatam tot sæculis Giganteorum corporum magnitudinem in sua Gigantomachia, quam aliquot ante annos edidit, audacter pernegat, ut verè videatur ipse γιγαντομαχεῖν. Ita quidam stolidiores, persuadere sibi non sinunt à sacris literis primos patres nostros

De Pygmæis.

ad 800 vel 900 annos ætatem traduxisse, sed annorum brevitatem illam annorum multitudinem se posse eludere autumant; cum æquæ iis ac nobis luminaria creata fuerint in dies, tempora & annos; & nimiam annorum brevitatem initium generationis filiorum non admittat. Sic nonnulli quæ de latitudine & ambitu maiorum Babylonis, de Ægyptiis Pyramidibus, ex 7 orbis miraculis, de immanibus obeliscis &c. narrari solent, conficta esse existimant, quum tamen partim pluribus literarum monumentis, partim reliquiis quibusdam adhuc exstantibus veritas abundè sit comprobata. Nam in Babylone, quæ nunc Bagatæ appellatur, ferunt superesse non obscura vetusti illius muri vestigia. In Ægypto quoque antiquæ & suspiciendæ illæ visuntur Pyramides. Et Romæ 2 ingentes obelisci conspiciuntur, quos non sine admiratione ego in iuventute meâ contemplatus sum. Non igitur protinus explodenda sunt, quæ à priscis accepta hominibus, sive de occultis naturæ viribus, sive de inauditis exterarum gentium moribus, sive de admirandis artificum operibus,

operibus, fidem superare videntur.

Quidnam porrò potissimum plerosq; moverit, ut Pygmæorum historiam pro fabula acceperint, sequenti dispiciemus capitulo.

CAPUT VIII.

Argumenta eorum, qui Pygmæorum historiam fabulosam censent, recitantur & refutantur.

TX autoribus luculentis, qui Pygmæos esse, aut fuisse inficiati sunt, deq; iis scripta pro commento fabuloso habuere, fuit inter veteres primus & solus Strabo: qui complures postea ex neotericis sequaces nactus est, Cardanum, Budeum, Aldrovandum, Fullerum, atq; alios. Et rationum quidem precipua momenta, quibus permoveri quis posset, congescit Cardanus l. 8. de variet. rerum c. 40. confuso ordine; qua nos ordinatius disponemus, solutiones postmodum subiuncturi.

Ddd 3

I, Cum

De Pygmæis.

1. Cum omnia orbis mirabilia nostrâ atate innotuerint, & novis navigationibus aliquoties totus peragratus sit orbis, cur non reperti fuissent Pygmai? Hac obiectio etiam Spiegelij atq; aliorum est.

Respondeo 1. Contrarium testari Mercatorum relationem apud Ananiam suprà cap. 4. 2. & licet non inventi essent vidi à quolibet, pari iure Monoceros & alia negare liceret 3. Qui maria pernavigât, vix oras paucas maritimas lustrât, adeo nō terras ōnes à mari distitas. 4. Neg. in oris illos habitare maritimis ex capite quinto manifestum est. 5. Quis testatum fecit se omnem adhibuisse diligentiam in inquirendo eos ut inveniret. 6. Ita in terra habitant, ut in antris vitam tolerare dicantur. 7. Si vel maximè omni ab omnibus diligentia quæsi fuissent, nec invēti; fieri potest, ut instar Gigantum iam desierint, nec sint amplius. II. Cardanus vel maximè urget Pygmaeos non concedendos eò quod 8 solum annis vivant. Hoc v. absurdum esse bis autumat rationibus. 1. quod hominis vita tam brevis in una gente esse non possit. 2. Quia necesse esset aliquas gentes illis proximas 20 aut 30 etiam annis vivere, 3. Si tam parum viverent, parum

tum etiam in utero matris essent, 4. Destituerentur proprio hominis fine, videlicet contemplatione; nam tam brevi viventes ad summam perfectionem in omnium scientiarum cognitione pervenire non possent.

Ad ipsam objectionem quod attinet, autor nullus luculentus Pygmaorum etatem ad octo duntaxat annos contrahit, & si vel maxime hoc quis assereret, verisimile est inter illos ut nos vivere quosdam diutius, quosdam brevius. Sed concessio illo quod ponit adversarius, age despiciamus an quæ dicit absurda inde consequantur. Nam ad 3. cur impossibile? Simile certe affirmat Artemidorus, citante Plinio l. 7. nat. hist. c. 2. In Calingis eiusdem India gente, quinquennes concipere faminas, octavum verò vitæ annum non excedere. Ita & qui Pygmaeos dicunt octavo ætatis anno mori, dicunt generare quinto. Et autor est Ctesias, in quadam India gente, foeminas semel in vita parere, genitosq; confestim canescere. Simile videre est in animalium generibus alijs. Quod vaccæ tertio vel quarto anno apud nos concipere incipiant cottidianum est; at vidi apud rusticos nostrates nondum biennes peperisse:

De Pygmæis

immò factum est in hac nostra Selandia , ut vitula vix semestris conceperit, & trimater pepererit. Taceo Garamantum genus quod non nisi 40 annorum vivit spacio. Ad 2. Non video hic necessitatem , cum sapè in terris vicinissimis ob soli diversitatem effecta diversissima. Ctesias n. referente ibid. Plinio , habet gentem ex his quæ appellatur Pandoræ in convallibus sitam ; annos ducenos vivere, in iuventutem candido capillo, qui in senectute nigrescat : contra alios quadragenos non excedere annos, iunctos Macrobiis , quorum famina semel pariant : idq; & Agatarchides tradit : Et fœminas septimo ætatis anno parere , senectatem quadragesimo accedere volunt Clitarchus & Megasthenes. Jam verò Onesicritus , quibus in locis India umbra non sint, homines vivere annos 130, nec senescere, sed ut medio ævo mori. Et Crates Pergamenos Indos, qui centenos annos excedant , nominat. Cyrnos Indorum genus Ifigonus annis centenis quadragenis vivere. Ad 3. facile solvitur. Vitulus enim 9 menses etiam in utero gestatur ; non tamen eadem illi, quæ homini, ætas & vitæ spaciū, Ad 4. Si hominis

hominis, quâ hominis ille finis esset ; paucissimi certe hominum finem illum obtinent ; Et integræ nationes barbara illo fine destituuntur : An propterea non vel esse illos, vel homines non esse homines affirmabit Cardanus ?

III. Cornelius de Lapide in 27 Ezech. negat Pygmæorum gentem : Quia primus Pygmæorum autor est Homerus Poëta fabulosus. R. I. Nisi probetur omnia apud Homerum esse fabulosa & falsa ; nihil militabit hac ratio. 2. Autores alij permulti fide digni suprà citati sunt.

IV. Idem : quia Autores inter se de loco dissentiant. Responsum est supra c. 5. de loco.

V. Alij inquirunt & obijciunt, pro fabulosis habenda, quæ paucorum oculis conspicienda se exhibent. R. Ridicula obiectio. Quis stupenda plurima in sacris literis recensita falsitatis argueret, quia vel pauci viderunt, vel hodiè similiter non conspiciuntur ? Sic & in profanis historijs quadam sunt,

qua

De Pygmæis.

qua fidem videntur superare, licet verissima. Exemplo sint formica Indica, magnos canes aequantes; de quibus supra. Cernu plantabile in Insula Goa, quod ex animalibus mactatis proiectum, radices agit in illa terra, non in aliâ itim, & radicem acquirit brassica similem: de quo Linschotus hist. Ind. part. 4. Ind. or. cap. 17. Et quis non pro mero sigmento cum Polydoro Virgilio haberet, reperiri anseres in lignis seu arboribus (quas pingit Claud. Duretus) nascentes, nisi rem ita se habere in Scotticis insulis confirmassent, Munsterus in Cosmograph. l. 2. c. de Scotia, Cardanus de varietate rerum. Olaus Magnus l. 19. c. 3. Maiolus tom. 1. canicular. c. 21. Lebelius in Herbario. Hector Boëth. in Scotia descriptione in Insulis Hebridibus, Ortelius in Scotia & Hybernia, Cornel. Scribonius in Epit. histor. de gentibus septentrion. Alex. ab Alexandro de diebus genialibus, Antonius Torquemada in suo Hexamero, Job. Bapt. Porta in Phytognom. Andreas Boetius in suâ Cosmographia, Pierius Va-

lerianus

De Pygmæis.

29 30

lerianus in suis Hieroglyphicis. Job. Boterus
in sua relatione. Aldrovandus in Ornitho-
logia & de Testaceis lib. 3. c. 178. itim Gy-
raldus in historia Hibernia, Saxo Gram-
maticus, Æneas Sylvius in descri-
ptione Europa, & alij
complures.

Ddd 6

Prinzipal der fürstlichen Bibliothek, Job. Bötcher
in der Residenz, 4. 178. 178. 178. 178.
178. 178. 178. 178. 178. 178. 178. 178.
178. 178. 178. 178. 178. 178. 178. 178.

Prinzipal der fürstlichen Bibliothek, Job. Bötcher
in der Residenz, 4. 178. 178. 178. 178.

Edue - Med.

[iv.]

CASP. BARTHO.
LINI
DE
STVDIO
MEDICO

*Inchoando
Continuando &
Absolvendo*

CONSILIVM
Breve atq; extemporaneum.

^C
HAFNIÆ
Excudebat Georgius Hantzsch,
Anno 1628.

Optimè ingenuato & paternarum
virtutum amulo juveni,

PETRO CHARISIO, *Jonæ filio, Medic. & Philosoph.*
Studioſo, amico & affini ſuo:
Nec non filioliſ ſuis,

**BARTOLO, THOMÆ,
CASPARO, ALBERTO,
IACOBO, & ERASMO**

D. D.

CASP. BARTHOLINUS
*S. S. Theol. Medic. &
Philos. Doctor.*

CASP. BARTHOLINI DE STUDIO MEDICO

Inchoando
Continuando &
Absolvendo

Pro accurato & Suprà vulgus futuro
Medico, Consilium breve atq; ex-
temporaneum.

 Ulando quidem, mi Chariste,
varijs documentis edoceor, a-
nimus te ad artem Medicam,
exemplo avi tui materni, Me-
dici et Spagirici olim incomparabilis, & nus-
quam non celebris, Doct. Petri Severini p.
m. appulsurum; mearum partium esse
cogitavi, non affinitatis tantum, sed e-
tiam, & vel inprimis ultima patris tui
(heu quanti viri amissi!) in mortis agone
voluntatis causâ, hanc curam tui partem in me
suscipere, ut te de studio hoc Asclepiadeo

eggre-

De Studio Medico

aggrediendo, & cum Deo, nisi propositum mutaveris, perficiendo nonnihil instituerem, idq; eâ fidelitate atq; ingenuitate, quâ proprios filios in id monitos, atq; institutos discipulo, si quis forte illorum adolescente ætate huic se studio sint sacraturi: quo nomine eos tecum inscriptione iungere libuit. Quamquam enim iam anni abierunt, cum omnibus occupationibus Medicis, quâ publicè, quâ privatim, quâ theoriam, quâ praxin, sepositis, Sapientiæ cœlestis doctrinam iuventuti, publicè ac ordinariè, Deo sic vocante, & Magno Rege meo, reliquoq; Magistratu iubente, instillare inciperem: quia tamen artem medicam pro virili, annos non paucos primum in exteris, apud Germanos, Bobemos, Italos, Siculos, Gallos, Belgas, & Britannos, deinde in patria Danorum Academia Regia, docendo & operando, etiam apud Regios & Principes viros, Comites, Barones, & innumerâ nobiliū aliorūq; ignobiliorū multitudinem, excolui atq; exercui; huic negotio alios edocendo non penitus impar aut insufficiens censebor. Non autem ad pompam, sed ad usum hoc meum erit consilium; ideoq; breviter & ex
tempore

tempore, alijs, iisq; sacris laboribus occupatus, animi mei sententiam vobis, mi Affinis, vosq; filioli mei, aperiam, rebus magis, earumq; momentis, quam locutionis ampullis velificaturus.

Primum ergo & ante omnia pietatem vobis commendo, vita integritatem, preces cottidianas, amorem verbi Dei, eiusq; auditum:

Ni Deus affuerit, viresq; infuderit verbis,
Quid rogo Dictānus, quid panacea iuvat?
Frustra omnis labor suscipitur, omnis peregrinatio, omnis molestia, cura, studiū, vigilia, sine pietate. Animalis homo hanc monitionē vel negliget, vel floccipendet, vel fortē ex insania quādam irridebit; at spiritualis, qui omnia diiudicat, & mentem Dei tenet 1. Cor. 2. animo perpendit, pietatem magnum lucrum esse, ad omnia esse utilem, habereq; cū presentis tum futura vita promissionem; 1. Tim. 4. & 6. animo secum meditatur, diligentibus Deū omnia cooperari in bonum. Rō. 8. Contra omnem creaturam ingemiscere, refractariam homini, quando huius vanitati subiecta esse cogitur, ideoq; liberari exoptat,
Ecc
neq;

De Studio Medico

neq; homini servire. Quod si ita est, uti revera ita esse spiritus Dei inculcavit, quâ felicitate inditis canibus quis verabitur? quâ felicitate impius studium aliquod vel meditando tractabit, vel operando exercebit? Videntur sibi quidam sine pietatis studio Medicinam, more Ethnicorum & Judæorum fortè velle aut posse facere, ceterum aut ad tempus duntaxat durat felicitas; vitiorum amore omnia in mente & manu coinquinante: aut evigilans conscientia, melancholiam incurabilem progenerans perturbat omnia: aut eadè mentem huius morbi liberam, inquietam anxiamq; in dubiis percurandis, aut malè percuratis reddit casibus. Quæ omnia & singula preces atq; ex verbo Dei solamina potentissimè depellunt. Quâobrem in lucro ponet qui vis artis huius studiosus, singulis matutinis, præmissis precibus, caput unum atq; alterum ex sacrosanctis Bibliis, non perfunctoriè, sed attentè & meditatè, perlegere; atq; ita ut singulis annis universa Biblia percurrere absolverit. Nescis n. quisquis es, quia flos es evanidus, dicto citius deflorescens, quid serus vespèr vehat, et nemo crastinum sibi polliceri poterit: ac si vel
maximè

maximè Nestoris tibi polliceberis annos, quis
tamen non illà cumprimis imbui gestiet do-
ctrinà, quæ in altera vita usum est habitura,
omnibus alijs disciplinis atq; scientiis rerum
secularium sempiternà oblivione sepeliendis.
In adyta Medicorum, illotis, quod dici-
tur, manibus minimè irrumpendum, sed præ-
mittenda

Linguarum Latinæ & Græcæ, quibus
præcipua huius artis decreta sunt consignata,
accurata & minimè superficiaria cognitio.
Quid n. ex alijs percipies, aut alijs docendo
tandem explicabis, latinè non satis doctus?
quid ex Hippocrate vel Galeno bene vel male
dictum æstimabis, Græcanici ignarus idio-
matis? Poesis siue Græcorum, siue Latinorum
futuro Medico parum vel nihil utilis: iis ta-
men quibus vena ac indoles, ornamentum.
Sic neq; Arabica Lingua magna utilitas: nam
etsi Arabes Medici à peritis huius lingua ex-
actius intelligantur; tamen cum illi à Græcis
sua meliora extraxerint, & ne quidem meli-
ora semper assecuti sint: præstabit ex ipso fonte
aqua bibere: quam ex lutulentis inde deriva-
tis lacunis. Satis multa sunt necessaria planè,

De Studio Medico

in quibus atatem insumere dabitur : Non enim frustra dixit 1. Aphor. Coryphaeus huius artis : vita brevis, ars longa &c. Vno saltu qui plures lepores assequi volet, ingenij acumine, atq; amplitudine, Latinam linguam ex Cornelio Celso, Fernelio, & Joanne Heurnio; Græcam ex Hippocrate & Galeno venabitur : ita rebus pariter Medicis & styli nitori adsuescet.

Philosophia organa Rhetorica & Logica non posthabenda : hæc inprimis divinationi inserviens, ubi cause morborum indaganda, presagia & predicationes instituenda, signa venanda & colligenda : ubi non faustiter satis sine rationis adminiculo artificiali datur progredi. Inferior in usu est Rhetorica; non enim verbis sed herbis ager curatur. Precipui harum artium Doctores in meâ Rhetorica & Logica sunt annotati.

Philosophiam practicam, quia exigui, usus in hoc studii genere, perfunctoriè percurrisse sufficiet, atq; ob usum in vita communi non neglexisse penitus. Accuratioꝝ tractatio Jurisconsulto necessaria est, non Medico.
Metaphysica etiam nullum penè usum
Medico

Medico prestat. Ingenij bonitate qui pollent,
atq; acumine, & otio abundant; inprimis si
Philosophi Professores in Academiis futuri,
eius dogmata ex præcipuis authoribus hau-
rient, quorum nomina Encbiridion nostrum
Metaphysicum post præloquium recitavit.

Phylica verò & Mathesis tam sunt in
rem Medici, quam Ethica Jcti. Ubi n. de-
sinit Physicus, ibi incipit Medicus.

Arithmetica ad criticas supputationes,
ad medicamentorum compositorum examen
& resolutionem atq; ad alia utendum: suffe-
cerit vobis Longomontani, præsertim auctior
illa & correctior, quæ brevi prodibit; Inte-
rim Clavij vel Vrstisij.

Geometricum compendium Dybvadij
iunioris, Dani, si publicè prostaret, esset per-
quàm accommodatum. Huius defectu com-
pendiosus est Rhodius, Clavius paulò prolixior,
sed lectione dignus. Alii enim plerumq; pro-
lixiores sunt, ideoq; futuro Medico, cui uni-
versa natura est contemplanda, tediousiores.

Opticam ex Albazeno, Vitellone & Kep-
lero addiscetis.

Astronomiam ex scriptis Tychonis Brabe,

De Studio Medico

conterranei nostri; additis Astronomicis Kepleri. Vnus v. pro omnibus sufficiet Longomontanus, Astronomus post Tychohem nulli secundus, affinis noster: Cuius Astronomia Danica evoluenta, doctrinam Triangulorum, Sphericam, Theoricamq; errantium mirâ dexteritate enucleans.

Astrologiæ usum in facienda Medicina, quam Iatromathematicam vocitarunt, licet plurimi scripto comprehenderint, ut Marsilius Ficinus, Ganiuettus, Guido Villariensis, Aug. Niphus, Chrysogonus Fadertinus, Gauricus, Steflerus, Carellus, Schollius, Transtetterus, Schylander, Boderius, Angelus Blondus, Ferrerius, Peucerus, Galucius, Hasfurtus, Maginus & complures alii: duos tamen postremos cum primis vobis habete commendatos.

In Physica compendiosiori familiam ducunt Magirus & Sennertus. Quid verò nos in eadem prestiterimus, iudicium penes lectorem esto. Neq; n. moros eorum mores imitari animus est, qui consilia pro studiis instituendis daturi, sua præ aliis scripta fastuose extollunt, atq; etiam quæ in rerum natura non reperiuntur, suo nomine adsuto commendant: nihil
nisi

nisi quod ex suo tanquam Jovis cerebro (unde
meras scilicet projiciunt Pallades) profectum,
rectum putantes ; ac si omnes alij

Sint viles pulli , nati infelicibus ovis.

Nemini quicquam detractum volo : sed a-
liis detrahentes ex superbia spiritu , qui ipsissi-
mus est Satanas , aversor. Neq. n. uni mortali
omnem scientiam , prodigijs^q quadam prodi-
galitate infudit natura , aliis omnibus nover-
cata , sed variè sua dona hominibus distri-
buit Spiritus , aliis quidem sic , aliis autem alio
modo. Vnum sicco pede praterire non possum :
Enchiridion Pbyficum Argentina editum , sub
meo nomine , me inscio atq. invito ; & quod
iniquissimum , libros 2 posteriores adiectos
à quo nescio , meo præfixo nomine ; qui tamen
mei non sunt , aut fuerunt unquam. Itane mei
calumniandi ansam dederunt ? cum in alijs
meis scriptis reperiantur plurima , quæ è dia-
metro cum duobus istis libris dissident.
Inspexi primum Witeberge in transitu ex
Bohemia redux Anno 1624 in Octobri ,
adstantibus quibusdam meis populari-
bus : quibus statim de hac mihi illata in-
iuria conquestus sum , & paulo post amico meo

De Studio Medico

veteri Dn. D. Ambrosio Rhodio, aliisq, Professoribus. Domum reversus duos libros supposititios diligentius percurri, & deprehendi, penultimum esse totum ex Magiro desumptum, ultimum v. ex Scheibleri tract. de Anima incompendium redactio. Quo animo hac mihi illata iniuria, Deus novit. Forte ne deesset dicam plagij mihi scribendi occasio, quam quidā ante annos paucos, in Consilio de Studio Medico studiosē quævisse visus est, meq, eius reū fecit in Anatomicis contra propria conscientia testimoniū & fidē oculorū cuiusvis hominis literati, qui conferre meas Institutiones Anatomicas cum aliorum potest. Scripsit me omnia in Anatomicis ex Aquapendente & Baubino bonā fide descripsisse. At quā fide hæc de me scripta sint, in admonitione editioni Anatomia mea Rostochiensis subnexā ostendi. Hoc tamen à me omisum: ipsum Baubinum, virum optimum mihiq, amicissimum, ultimam theatri sui Anatomici editionem, nonnullis ex mea Anatomia, adscripto etiam nonnunquam meo nomine, exauxisse. Existimavit fortē laureatus ille, Danos Beotos esse, aut

Pervecum in patria crassog, sub aëre natos, præ aliis: sicut ille, qui mirabatur olim Saxoni

Gram-

Grammatico, Historico clarissimo, homini Dano, tantam eloquentiam contigisse. Sed querelarum desino; praesertim cum qui de me illa scripsit, manu sua postea testatus sit, ab amanuensi se inscio & invito verba illa de me irrepsisse: ideoque in alijs editionibus corrigenda. Quamobrem Christiana charitatis memor, lubens hanc iniuriam scriptori condonabo.

Pro Mineralium, Metallorum, & lapidum natura omnino coniungendi sunt *Cassalpinus, Encelius, Libavius, & Anselmus Boetius de Bood.*

In Botanicis, *Lobelius, Tabernemontanus, Herbarium Tragi cum notis Sebisy, Matthioli Baubini, & Clusius.* Quamquam viva herbaria propriis manibus colligere & reservare, lectioni multa Botanices praestiterit. Modum ac methodum colligendi ac servandi vide apud *Spigelium in Jssagoge in rem herbariam.*

In historia Animalium, ut avium &c. consulendi praeter alios *Gesnerus & Aldrovandus.*

In Anatomicis, *Vesalius, Laurentius, Baubinus, atque quem nuper videre contigit,*

De Studio Medico

Riolanus iunior. Quod si Archang. Piccolom. Praelectiones, Columbi, Aquapendentis, Casserij scripta simul percurratis, opera dispendium minimè estis facturi. In primis privata sectiones animalium, & eorundem partium frequenter instituenda; & publica cadaverum humanorum, quoties fieri potest, frequentanda. Quoad Icones, omnes penè quotquot hactenus exierunt, & videre mihi contigit, ex Vesalio desumptae sunt, nisi quod Aquapendens & Casserius nonnullas accuratiores de Organis sensuum edidèrunt; atq; ille insuper de venarum valvulis, hic de vocis instrumentis: Varolus & Archangelus de vero nervorum principio ex medulla cerebri; Laurentius de venis quibusdam uterinis; & Bauhinus de coli ostiolo.

In Medica ipsa arte commendo, priusquam ad Hippocratis & Galeni opera accessus fiat, Fernelium & Sennerti Institutiones medicas, eius demq; de febribus doctissimum tractatum.

In Controversijs & disputationibus Foubertum, Vallesium, Sylvaticum, Mercatum & Horstium,

In die-

In diatetica parte, *Quercetanus*, *Pisanellum*, & *Bruiierinum*. In limetotica *Tau-
rellum*. De pulsibus *Saxoniam* & *Struthi-
um*. De Urinis *Willicbium*, *Reusnerum* &
Fabricium.

In Curatione morborum particularium
omnium, unicus sufficit *Platerus*, quem si no-
vit quis, omnes cognovit. Qui volet, coniunge-
re poterit *Capivaccium*, *Mercurialem* &
Rondeletium.

In Chirurgiâ præstantes sunt *Mercatus*,
Vesalius, *Paræus*, *Aquapendens*, *Fabricius*
Paterniacensis, *Felix Wierus*. Verum non
pudebit manum in Italia & Gallijs, ubi opti-
mi Europæ Chirurghi, operi admoovere, atq; ex
cottidianâ praxi præcipua, non quibusvis
lippis & tonsoribus nota, notare.

In Pharmacopœa vulgari, *Cordus*,
Weckerus, *Quercetanus*, *Renodeus*, dispen-
satoriâq; varia perlustranda; imo pyxides &
cellule apud Pharmacopolas frequenter lustran-
da, ne quid Medicum fugiat, quod operæ
Pharmacopœorum norunt.

De cōpositione medicamētōrū eruditissi-
mè scripse.

De Studio Medico

*scripserunt Vallesius, Capivaccius, Haslerus
& Tovarius.*

Pharmacopœa Spagyrica seu Pyrotechnia curâ & vigilijs assiduis atq; accubuis attendenda, non tantû ex scriptis Quercetani, Libavij, Crollii, Beguini, Rulandi, Basilii Valentini, Penoti, Sala, Mulleri, Finckii, atq; aliorum; sed quia præcipua Chemia arcana inter viros eruditos, imo etiam Principes delitescunt; in ea semper inter peregrinandum inquiratis, qualia sunt Tychonis Brabe Nobilis Dani, Petri Severini, Archiatri olim Regis Daniae, Bannisteri Angli, Hartmanni Hassi, Job. Baptista Porta Neapolitani, atq; in primis Serenissimi Regis mei, Christiani quarti &c. Domini Clementissimi. Non dubito, mi Petre, Avum tuum maternum D. Petrum Severini, plurima reliquisse in pluteis latentia, quæ faciliè ab avunculo tuo impetraveris, Vos vero, mei filioli, si ad hanc artem aliquando animum applicueritis, multa volumina rarissimorum arcanorum tum spagyricorum tum aliorum, quæ magno labore & studio in varijs Europæ Regnis acquisivi, in meâ bibliotbeca Chymica invenietis. Non sum
equidem

equidem rescis, quosdam arcana eiusmodi
contemnere, nec multū de iis laborare, metodo
medendi contentos. Verū, hoc est faciendū, &
illud non omittendū. Non rarò in casu despe-
rato nobile aliquod desideratur auxilium. Im-
mò non pudebit etiam ab aniculis & barbiton-
soribus viliora experimenta expiscari, modò
probata & sæpè cum successu usurpata.

Manus semper operi admovenda &
carbonibus & vitris; alioquin laterem lava-
bitis. Theorias Paracelsistarum haurire licet
ex Petro Severini, Petrei Nosologia, Ware-
nio & alijs.

Apodemica necessitatem Galenus in li-
bello, quod optimus Medicus idem sit Philo-
sophus, asseruit. Non enim omnis fert omnia
tellus, sive ex mineraliū, sive ex vegetabilium,
sive animalium generibus. Neq; omnes pra-
claros Medicos una regio vel provincia coëgit.
Vbi quaeso tales Medica artis, & Spagyrica
praesertim eruditionis antistites in Germania
Academijs invenies; quales Witeberga Da-
niel Sennertus, & Rostochij. Jacobus Fabri-
cius, amici mihi coniunctissimi? In Botanicis
qui excellere cupiet, certè voti compos fiet
facilius

De Studio Medico

facilius & felicius, ex conversatione D. Jungermanni in Academia Gießena; & D. Burseri in nova Academia Danorum Soranâ, quam alibi. Sic Anatomica sectiones publice frequentius administrantur Patavij, Bononia, Roma, Montispelij, Parisijs & Lugduni Batavorum, quam alibi. Horti Medici plantis exoticis referti cultiores, Patavij, Pisis, Bononia & Montispelij, quam loco ullo in alio. Medica & chirurgica praxeos exercitia crebriora, prospectatoribus studiosis Patavij & Florentia, quam ullâ Europæi orbis in parte.

Ex quibus pauculis exempli loco adductis, quid peregrinationes conferre futuro artis Medica Doctori possint, nemo non nisi qui fungus & stipes, intelligit.

Valete, & Deo atq; proximo servire discite. Hafnie, Anno 1626.

Errata sic restituantur.

In Opusc. Primo. Pag. 3. lin. 20, lege,
occurrere. Pag. 6. l. 14. Exerc. p. 10. l. pe-
nult. niger. p. 13. b. l. 2. insequentes. P. 20. l.
6. confirmata. P. 25. b. l. antepen Quibus-
dam Æthiopia ut &c. P. 30. l. 8. Monocérotés.
P. 43. l. 20. noluisti. p. 45. b. l. 7. boum furto.

In Opusc. secundo. P. 4. l. 4. & trans-
parentia. p. 9. l. 8. repullulare. p. 17. b. l. 3.
ureterum, p. 26. b. l. 12. jasspis. & l. 18. ten-
tigines.

In Opusc. tertio, P. 3. l. 8. primùm, P.
4. b. post quartam lin. lege: Econtrà non pau-
ci magni, stolidi, inertes, barbari, impij. Vi-
de &c. P. 5. l. 10. nasci narrant. P. 8. l. 6.
Complutensia. P. 14. l. 13. lacu. P. 13. l. 7. in
Versu Homeri passim spbalmata occurrunt &
etiam vocum defectus: ut vers. 4. legendum,
ἐπεὶ οὖν: itim ἀθεσφαλον. & vers. ult.

Φέρουσαι. Reliqua, praesertim quæ accen-
tus & spiritus, ipse Lector beni-
volus restituat.

